

Mordet på Soltoppen

og andre opprørende hendelser i lærer Trym Gjedviks liv.

**En kriminalroman fra skolemiljø,
av Sverre Avnskog.**

Oslo, 2018

Innhold:

Side 3: Kapittel 1. Juleavslutning.

Side 25: Kapittel 2. Fire måneder tidligere.

Side 36: Kapittel 3. Mann søker dame – og omvendt.

Side 46: Kapittel 4. Nye venner.

Side 54: Kapittel 5. Gjedda får sitt pass grundig påskrevet.

Side 63: Kapittel 6. Rallyføreren Trym Gjedvik.

Side 73: Kapittel 7. En sjokkerende oppdagelse.

Side 82: Kapittel 8. Gjedda søker trøst – og litt til.

Side 90: Kapittel 9. Litt romantikk på Gjedvik.

Side 97: Kapittel 10. Musa og ulven får seg en omgang de sent vil glemme.

Side 102: Kapittel 11. Isdronningen.

Side 109: Kapittel 12. De store forventingers pris.

Side 116: Kapittel 12. Julebordet på Quality Hotell.

Side 121: Kapittel 13. Klimaks!

Side 131: Kapittel 14: En velfortjent julegave til lærer Trym Gjedvik.

© Copyright: Sverre Avnskog.

Kapittel 1. Juleavslutning.

Det nærmet seg jul på Soltoppen skole, en kombinert barne- og ungdomsskole litt utenfor Oslo. Været viste seg fra sin mest julevennlige side, og skolen lå stemningsfullt innhyllet i snø og badet i månelys da elever, lærere og annet personale kom til skolen tidlig siste skoledag før jul. Det var et lett dryss av snø i luften, og noen hadde tydeligvis vært tidlig ute og tent stearinlys i elevenes snølykter foran inngangspartiet. Det var som om lysene ønsket alle voksne og barn velkommen til skolen siste dag før juleferien. Skolen var pyntet til jul, og i vinduene hang flettede julekurver og lenker. Det eneste som brøt idyllen var den nye taggingen som var sprayet på veggen utenfor rektors kontor rundt hjørnet for inngangen:

”Rektor er en jævla judas.”

Vaktmesteren hadde også begynt sin arbeidsdag tidlig, for det var pent måkt utenfor skolen, på parkeringsplassen og på veien bort til kirken, som lå rett i nærheten. Nå var han på vei for å finne maling og pensel for om mulig å få malt over hærverket før storinnrykket av elevene kom.

Lærer Trym Gjedvik, populært kalt Gjeddå blant elevene, svingte sin lille, røde Fiat Panda, årsmodell 1985 inn på parkeringsplassen. Han var den første som parkerte der denne morgenen. Soltoppen skole hadde fått navnet sitt på grunn av dens beliggenhet på toppen av en stor åskam, og atkomsten var en lang, bratt bakke opp fra hovedveien. Gjedvik var alltid spent på om han ville klare å komme seg helt opp på sine sommerdekk på vinterføre. Hans lille, gamle Fiat var usedvanlig god på vinterføre, og da det ble innført piggdekkavgift for å krysse grensen inn til Oslo, hadde han forbannet seg på at han aldri mer skulle sette piggdekkene på bilen igjen. I dag hadde det vært bare akkurat så vidt det holdt. Han tok god fart i bunnen av bakken, men halvveis oppe ble han nødt til å bremse for en bil som kom ut fra høyre, og siste delen av bakken spant han sakte oppover for full gass. Motoren ruset og hjulene spant rundt, men bilen forflyttet seg saktere og saktere. Da han var nesten på toppen, sto bilen så godt som stille, og han forsøkte å hjelpe den ved å lene seg forover mot rattet og ”skyve” med overkroppen. Og det syntes nesten som om det hjalp, for bilen seg så vidt over toppen av bakken, nesten som i sakte film, og han kunne nok en gang puste lettet ut og konstatere at han hadde klart det igjen. Han kjente at han faktisk var litt sliten etter ”anstrengelsen”.

Gjedvik var kontaktlærer for en av årets avgangsklasser, og hadde blitt pålagt ansvaret for å arrangere juleavslutningen i kirken sammen med sin klasse. Han hadde ikke noe imot det, for han var glad i høytidsstunder og syntes det var rørende når elevene fremførte julespill, sang julesanger og leste juleevangeliet.

Gjedvik var en middelaldrende lærer med omtrent 30 år bak seg i skoleverket. I det ytre kunne han nok fortone seg litt som en forvokst, tynnhåret tenåring, for han brydde seg ikke særlig om å holde en spesielt voksen stil. Store, uknappede skjorter over en T-skjorte og vide bukser var hans daglige antrekk. Håret klippet hans selv med maskinen innstilt på 3 mm, og brillene var av den moderne sorten. Som ung hadde Gjedvik alltid vært sylslank, men de siste årene hadde kroppen sakte men sikkert est ut og antatt en helt ny form, og han hadde fått en anelig pondus på sine ”eldre” dager. Metamorfosen startet da han sluttet å røyke i godt voksen alder. Det virket som flere tiårs inntak av nikotin hadde nedsatt kroppens egen energi og erstattet den med nikotinens, og når nikotinen brått uteble manglet kroppen energi til å fordøye maten effektivt fordi forbrenningen var nedsatt, og fettete hopet seg opp rundt midjen. Men innerst inne trivdes Gjedvik rimelig godt med sin nye kroppsform, og hadde nesten litt moro av det når elevene spurte ham om han var gravid. ”Ja, jeg skal ha tvillinger,” pleide han å svare, og ”blåste” opp magen så den ble enda litt større.

Gjedvik var glad i barn og trivdes med å undervise, men var begynt å bli temmelig lei av hvordan møtevirksomhet, rapportskriving og annet gudsjammerlig kjedelig papirarbeid hadde tatt større og større plass i jobben hans. Han hadde sin styrke i klasserommet, og hadde fullt fokus på sitt arbeid når han sto foran elevene. Gjedvik var en mann som i høy grad hadde bevart gutten i seg. Noen ville kanskje si at han var i overkant leken, men det var i alle fall noe som kom veldig godt med i forhold til elevene. I klasserommet utfoldet han hele sin personlighets store register, likte å fortelle morsomme og spennende historier både fra sitt privatliv og fra historien, og krydret ofte undervisningen med litt humor og morsomme innfall. Han var stort sett alltid i godt humør, og om han skulle være litt trøtt eller nedtrykt en dag, livnet han fort til når han hadde sine elever som publikum.

Gjedvik hadde en sjelden evne til å trollbinde elevene gjennom sitt engasjement og sin innlevelse, og tente læringslysten selv hos hormonherjede pubertetsbomber i 10. klasse. Han var en lærer av den gode, gammeldagse sorten, som styrte sitt klasserom med stor autoritet, og som ikke følte seg særlig bundet av byråkratiske vedtak og detaljstyring fra ledelsen. Han hadde utviklet sine metoder gjennom 30 år til det forfinede, og de fungerte perfekt for ham og hans klasser. Og elevene var ikke dummere enn at de fullt ut forsto at

hans hjerte var hos dem, og ikke hos de styringskåte autoritetene som herjet skolen, til tross for at Gjeddå av og til kunne få noen buldrende raseriutbrudd på grunn av elevenes rampestreker. De visste godt at bare de lot ham få slippe ut litt damp, ble han fort sitt godslige og snille jeg igjen, som aldri tapte av syne hva elevene trengte for å lære. Når dagsordenen sa at elevene skulle drilles i ganging eller deling, kjørte Gjeddå dem hardt, og utøvde hva mange ville karakterisere som temmelig hardt press for å holde spiriten oppe. Ingen innvendinger om at det var kjedelig ble godtatt.

”Dette skal være kjedelig,” sa Gjeddå da.

”Det finnes ingen annen måte å lære dette på, tro meg. En dag vil dere takke meg. Og husk på en kjempeviktig ting: Dere går ikke på skolen for å ha det gøy, men for å lære!”

Men når elevene hadde jobbet knallhardt noen økter, tok han gjerne frem gitaren og brukte en hel time på sang og rytmer, eller han tok klassen med seg på sløyden og lot dem få frie tøyler til å utforske skolens verktøysamling og snekre og utfolde sin kreativitet. Men som alltid når det er mennesker involvert, så er misunnelsen og småligheten ikke langt unna, og Gjeddå måtte tåle enkelte skjeve blikk og lett syrlige småstikk fra enkelte kolleger:

”Og du følger ukeplanen, ser jeg?”

Men Gjeddå hadde også sine gode støttespillere som han følte seg på bølgelengde med, og som heller ikke hadde særlig sansen for den byråkratiske detaljstyringen av skolehverdagen. Og han følte han hadde en meget god alliert i skolens vaskedame, eller renholdsassistent, som det heter i våre dager. Hun het Delila Knutsen, og var en ferm og energisk dame, som ikke bare følte ansvar for rengjøringen av skolen, men som hadde et stort hjerte for både store og små i skolesamfunnet. Hun var en av de få voksne Gjeddå virkelig følte var oppriktig glad i ham av de voksne på skolen. Og så elsket han hennes folkelighet og sunne og jordnære fornøyt. Han skulle bare ønsket at den pedagogiske ledelsen i skoleverdenen kunne lånt en dose av hennes kontante reaksjoner på uakseptabel atferd. I Delilas verden var det en selvfølge at man skulle oppføre seg ordentlig og utvise vanlig, god folkeskikk. Og når noen oppførte seg dårlig, lekset hun gjerne opp noen usensurerte sannhetsord for dem. Hun var så herlig direkte at ingen av barna turte å trosse hennes ”ordrer”. Men det som mest av alt preget henne, var hennes øye for hver enkelt, og ikke en gang enkelte barns alt for skjodesløse vinterpåkledning unngikk hennes skarpe blikk.

”Hvor er foreldrene hen, spør jeg meg av og til,” sa hun, og det med rette, syntes Gjeddå. Enkelte barn er åpenbart alt for mye overlatt til seg selv og må selv sørge for å være

ordentlig kledd på kalde vinterdager. Et ikke særlig ønskelig resultat av at begge foreldrene i mange tilfeller jobber full dag og vel så det, og barna våkner alene til tomt hus om morgenen. Foreldrene er allerede på vei på jobb.

Gjedvik var en stor tilhenger av at elevene skulle oppleve variasjon i skolehverdagen, og i samfunnsfag, naturfag og religionstimene pleide han å inspirere elevene med å tegne på tavla. Små kunstverk som illustrerte det som var hovedpunktene i emnet. Elevene elsket det, og ble inspirert til å lage sine egne små kunstverk. Allerede som ung lærer oppdaget Gjedvik en lovmessighet som er like selvfølgelig som den er vanskelig å oppdage for enkelte lærere: Elever som er fornøyd, som opplever variasjon og moro på skolen, er i stand til å jobbe langt mer disiplinert og over lengre tid enn elever som er misfornøyd og sure. En undersøkelse blant skolens elever da han var yngre, hadde faktisk bekreftet hans læringsstrategi i egne øyne. På spørsmål til elevene om hvordan en ideallærer skulle være, var det vanligste svaret ”streng” og ”morsom”. Elever flest elsker at det er læreren som har styringen i klassen, men de vil også at han skal bidra til å skape en god stemning.

Idet Gjedvik passerte rektors kontor denne siste morgenen før jul, fikk han øye på den nysprayedde hetsen av rektor:

”Rektor er en jævla judas.”

”Svarte, da må vi vel starte dagen med de vanlige oppklaringsrundene,” tenkte Gjedvik med seg selv. Han var vant til å måtte opptre som etterforsker, for han hadde noen skikkelige pøbler i klassen, som havnet i trøbbel stort sett hver eneste dag. Men akkurat i dag hadde de egentlig ikke tid å bruke til bajasstreker av denne sorten. Programmet var stramt, og det var mye som skulle rekkes før de var klare til å ta imot publikum i kirken. Han og klassen hadde brukt hele den siste månedens kunst- og håndverkstimer på å snekre krybben, lage en provisorisk stall, sy kostymer og øve på juleskuespillet sammen med fadderbarna deres, en gjeng ustyrlige 3.-klassinger som myldret rundt over alt under øvelsene. Gjeddå var litt engstelig for at han hadde gitt 10. klassingene litt for frie tøyler da de snekret stallen, for de hadde spikret sammen noen av plankene slik at de dannet et kors på utsiden av stallen, og det var jo ikke påsken de skulle feire, men julen og Jesu’ fødsel, og ikke hans død. Men de hadde snakket godt for seg da Gjedvik hadde kommet med sine innvendinger, og da de hevdet at korset symboliserte Jesu frelsergjerning, så det burde være helt naturlig å bruke det også i et juleskuespill, måtte han kapitulere. Når 15-16 år gamle elever faktisk var i stand til å argumentere religiøst for sine synspunkter, kunne han ikke annet enn å akseptere det.

Egentlig var det ikke lengre tillatt å ha kirkebesøk som avslutning på skolen før jul. Streng beskjed hadde utgått fra de ansvarlige myndighetene om at skolen skulle være livssynsnøytral, og ingen elever skulle oppleve å bli utestengt fra juleavslutningen fordi de tilhørte et annet trossamfunn, eller var ikke-troende. Gjedvik syntes den slags var noe stort tull. Selv var han særdeles tolerant når det kom til trosspørsmål, og hadde intet imot å gå i kirken før jul. For hans del kunne de like gjerne gått i en synagoge eller en moské. Men når man nå en gang befant seg i Norge, var det vel mest naturlig å avslutte med en høytidsstund i kirken. Gjedvik hadde ikke særlig mye til overs for fanatisk troende, som anså sin egen tro for å være den eneste veien til frelse, mens resten av menneskeheten var på sikker vei mot fortapelsen. At folk orket å hisse seg sånn opp over det han anså som bagateller, sluttet aldri å forundre ham.

”La oss nå gå i kirken og oppleve en fin og høytidelig stund sammen, med opptredener, sang og bønn, hvitkledde engler, gjeterer på marken, sauer og esler og mere til,” var hans kommentar når diskusjonen kom inn på den slags tema.

”Kan det være så farlig, da?”

Rektoren ved Soltoppen skole; Fred Renstad, var en svært from og religiøs mann, hadde ikke mange årene igjen av sin rektorgjerning, og var det noe som hvilte ham tungt på hjertet, så var det å opplyse de unge generasjonene om at den eneste veien til frelse går gjennom Jesu død på korset for å sone våre synder. I alle de mer enn 40 årene han hadde vært i skolen, hadde de alltid avsluttet skolegangen før jul med å gå i kirken for å feire frelserens fødsel, og han hadde sannelig ikke tenkt å slutte med det nå rett før han skulle gå av med pensjon.

”Før jeg svikter Jesus, vil jeg heller dø selv og mitt lik bæres ut av skolen,” pleide han å si når emnet kom på banen.

”Vår skole skal fortsette med kirkegang før jul, om jeg så setter min stilling på spill,” utbasunerte han.

Å bære rektor Renstad ut av skolen ville for øvrig ikke ha krevd særlig store kraftanstrengelsen av bærerne. Det var som om han hadde skrumpet sammen med årene, både i høyden og bredden, og nå var han så tynn at det så nesten usunt ut. Ansiktet var furet og rynkete, og øyenhulene innsunkne. Dessuten var det som om han helst ønsket å gå i ett med omgivelsene, for han kledde seg alltid i grått – grå dress og grått slips. Men til tross for at han hadde tapt seg i løpet av de siste årene, kunne man fremdeles se at han

hadde vært en flott mann en gang i tiden. Selv om ansiktet var rynket, var trekkene fine og han hadde fått beholde en fyldig, sølvgrå manke, som han gredde med stor omhu.

Rektor Renstad hadde blitt mer og mer opptatt av sin religion etter som årene gikk, og særlig etter at hans kone døde 15 år tidligere hadde hans forkynnelse av læren om frelseren Jesus i enhver passende og upassende anledning tiltatt i så stor grad at noen av hans nærmeste etter hvert hadde blitt alvorlig bekymret for hans mentale helbred. Det var dem som mente han burde vært fjernet fra sin stilling for lenge siden, og det visste Renstad godt, men han hadde gode venner og støttespillere i kommuneadministrasjonen, og de beskyttet ham i det lengste fra å måtte oppleve den ydmykelsen det ville være å bli fjernet fra sitt livsverk før tiden var inne. De sørget dessuten for å få ansatt dyktige mennesker ellers på kontoret og i administrasjonen, og instruerte dem i å vise en viss overbærenhet med rektor de siste årene av hans rektorgjerning. Slik klarte man å holde det gående uten alt for stor misnøye blant foreldre og personale.

Det hadde virkelig blitt ramaskrik blant enkelte av lærerne da det ble klart at rektor ville trosse forbudet mot å la kirkebesøket være avslutningen før jul. Gjedvik tok striden med stor ro, som den avslappede pragmatiker han var, og den eldre garden av lærerinner støttet rektor fullt ut. Men klubblederen, den noe mannhaftige feministen, Hulda Jensen, hadde laget et spetakkel uten like, og enkelte av de yngre og politisk progressive lærerne var helt på hennes side. Jensen truet med å organisere en underskriftskampanje blant foreldre og lærere, som hun aktet å troppe opp og personlig overlevere ordføreren. Hun synes det var en skam at skolen skulle bidra til å stenge ute de stakkars forsvarsløse innvandrerelevne fra fellesskapet på selveste juleavslutningen. At skolen kun hadde innvandrerelever fra Vietnam og Polen, og at disse attpåtil kom fra kristne familier, nevnte hun ikke med et ord. Hennes standpunkt var prinsipielt, og at rektors beslutning overhode ikke innebar at noen innvandrerelever ville bli nektet av sine foreldre til å bli med i kirken, hadde ingen som helst betydning. Slike bagateller kunne man ikke ta hensyn til i alvorlige saker som gjaldt hva slags samfunn Norge skulle være i fremtiden. Et flerkulturelt samfunn som inkluderer alle, eller et samfunn der bare etniske nordmenn føler seg hjemme.

”Det er på høy tid å avskaffe slike særnorske ordninger som å gå i kirken i skolens regi!” tordnet hun på det siste klubbmøtet før jul!

”Det er foreldet, utdatert og intolerant!” fortsatte hun.

”Norge er ikke lengre et land for nordmenn, men for mennesker fra hele verden! Det er på tide at også norsk skole tar dette innover seg. Jul, påske, pinse, 17. mai og lignende intolerante og rasistiske arrangementer må og skal ikke lengre ha noen plass i norsk skole.

Denne saken kommer jeg personlig til å forfølge til den bitre ende, koste hva det koste vil. Vår skole skal ikke i kirken siste skoledag før jul!”

Hun var helt rød av opphisselse da hun avsluttet sin enetale, og plasserte den fyldige kroppen ned i stolen igjen. Man kunne se på halspulsåren at hjertet banket raskt og heftig. Hulda Jensen hadde aldri riktig vokst fra sin fortid som radikaler, og gikk fremdeles kledd nesten som i sin ungdom, i store, uformelige gensere og skaut, og favorittfargen var definitivt lilla.

Også FAU-lederen, Bjarte Brubæk, en svært engasjert og frittalende far til en av 10. klassejentene var rasende for at Soltoppen skole som den eneste i kommunen skulle opprettholde denne fullstendig utdaterte og intolerante tradisjonen, som han kalte det. Han var en ihuga ateist og kom nærmest i fistel dersom hans datter kom hjem og fortalte at hun hadde hørt om Jesus i religionstimen. Slik tvangsforkynnelse og intoleranse ville han ha seg frabedt at datteren ble utsatt for. Jesus hørte overhode ikke hjemme i skolen etter hans mening, og han hadde satt sin ære i å si kraftig fra når det forekom at noen tok Jesu navn i sin munn i datterens påhør. At kristendommen var et ev emnene i religions undervisningen på lik linje med jødedommen, buddhismen, islam, hinduismen osv, syntes ikke å ha gått opp for ham – han hatet kirken, kristendommen og Jesus dypt og inderlig, og nå var dette hatet vendt mot rektor for hans feighet, som AUF-lederen kalte det. Bare han så rektor Fred Renstad på avstand i gangen når han hadde et ærend på skolen, kjente han raseriet boble innvendig i så stor grad at han nesten skremte seg selv. Han foretrakk som regel å snu og komme seg unna så fort han kunne i frykt for hvilke scener han kunne være i stand til å stille i stand med sitt ukontrollerte raseri. Brubæk drev en bensinstasjon ikke langt unna skolen, og opptrådte nesten alltid i arbeidsklærne, som ikke direkte var nyvasket. Han var som regel skitten, uflidd og full av olje på hender og klær. Gjedvik hadde lurt på hvordan foreldrene kunne finne på å velge en slik bråkmaker til sin leder, men kom til at det måtte ha skjedd i et anfall av stor misnøye med et eller annet, og så hadde de valgt den de antok kunne lage mest bråk rundt saken. Og rektor hadde virkelig fått noe å slite med.

Det var egentlig bare ett sted på skolen rektor Renstad følte at han kunne trekke seg tilbake og få fred og ro for pågående og misfornøyde lærere, klubblederen, FAU-lederen og andre som kom for å klage og kjefte, og det var på sitt kontor, sammen med forværelsesdamen, den ugifte Anna Krieger. Om han tenkte seg om, ville han nesten si at hun var den eneste personen på skolen som kun var innstilt på å gjøre en så god jobb som

mulig, uten stadig å kritisere ham for alt mellom himmel og jord. Samarbeidet dem imellom gikk så godt som knirkefritt og hun var et unikum når det gjaldt budsjetter og lå alltid i forkant når det gjaldt å bestille inn skolemateriell. Han skjønte ikke hvordan han skulle klart seg uten hennes dyktighet og smidige vesen. Frk Krieger var i 50-årene, men var fremdeles en attraktiv og oppegående dame, som kunne sjarmere selv yngre lærere når de kom til henne for å søke trøst eller hjelp. Hennes velstelte og velduftende frisyre gjorde at det så ut som om hun alltid kom rett fra frisøren, og hun var alltid smakfullt kledd i drakt eller kjole.

Forværelset var kjent som skolens helsestasjon og sykestue, og Anna Krieger hadde ikke tall på hvor mange elever hun gjennom åren hadde plastret, trøstet eller gitt hodepinetabletter. Men det som rektor Renstad kanskje satt aller størst pris på hos henne, var hvordan hun puslet om ham og sørget for at han alltid fikk kaffe om morgenen, en liten ekstra godbit til lunsj, og friske blomster på konferansebordet. De to møttes dessuten ofte i krikaen, da frk Krieger delte den samme troen som Renstad. Ikke sjelden ble de sittende ved samme bord under kirkekaffen, og Renstad hadde i det hele tatt vendt seg til at hun var blitt en del av livet hans. Men å gifte seg igjen var utenkelig for ham. Det ville han følt som et utilgivelig svik mot Solveig, hans avdøde kone. De hadde stått hverandre så nære, og etter hennes tragiske død av kreft hadde han lovet seg selv at ingen annen kvinne skulle få ta hennes plass.

Han hadde ingen anelse om hvorfor Anna Krieger aldri hadde giftet seg, men kunne ikke tenke seg å komme inn på slike private områder. Så fortrolig var ikke forholdet mellom dem. Men han måtte innrømme for seg selv at han av og til undret seg over at hun ikke var gift. Hun var en vakker og sjarmerende kvinne, fremdeles i sin beste alder, og kvinnelig i alle positive betydninger av ordet. Og da han hadde gitt henne en bukett friske roser noen dager før juleferien for å vise at han satte pris på hennes gode arbeidsinnsats og kollegiale støtte, kunne han se at hun ble rørt, og at hun satte pris på hans påskjønnelse. Kinnene ble blussende røde, og var det ikke en liten tåre han så i øyekroken?

Mens han gikk med knirkende skritt mot inngangsdøren, tenkte Gjedvik febrilsk på hvordan han skulle få gjort ferdig de siste forberedelsene til juleavslutningen i kirken nå som han var nødt til å foreta noen små avhør for å finne ut om noen visste om den nytaggede tilsviningen utenfor rektors kontor. Han bestemte seg for at han måtte holde tilbake den harde kjernen av villstyringer, samtidig som han sendte en gruppe av de ansvarligste jentene for å hente 3. klassingene, og resten fikk bære med seg kostymer og

diverse opp til kirken. Det fikk ikke hjelpe at de egentlig ikke hadde lov til å overlevere nøkler til elever. Han hadde så ofte brutt akkurat den regelen, at han ikke tok det så tungt om han måtte bryte den igjen. For å få skolehverdagen til å fungere, var man helt nødt til å stole på at en del av elevene var i stand til å ta ansvar. Han tok den vanlige runden innom arbeidsplassen sin på det kaotiske og overfylte arbeidsværelset. Hans arbeidspult var en av de aller mest rotete. Han var et typisk skippertaksmenneske, og tok en skikkelig ryddesjau en gang i halvåret. I mellomtiden vokste bunkene seg store og uoversiktlige. I dag var i tillegg flere poser med utkleddningstøy og diverse rekvisita presset inn mellom alt det andre rotet. Han tok med seg alt han trengte og gikk videre på sin faste morgenrute og inn på pauserommet, hvor han satte på kaffekokeren. Mens han ventet på at den dryppet ferdig, gikk han litt rastløst rundt i rommet og så seg tilfeldig rundt.

”Lærere er visst ikke særlig ryddige av seg,” tenkte han.

Men så kom han på hvor dårlig tid de egentlig ofte hadde, og da slo det ham at det var nesten et under at det ikke var enda mer rotete. De hadde streng instruks om ikke å slippe elevene ut av klasserommet før det ringte, og like streng instruks om å ikke forlate klassen før den siste av dem var ferdig påkledd og på vei ut døra. Det betydde at de ofte måtte stå i ti minutter og vente på de tregeste elevene som aldri ble ferdige med å ta på vinterdress, støvletter, skjerf, lue og votter. Som regel var enkelte plagg blitt borte, og læreren måtte ut på leting nedover i gangen. Når læreren endelig kom seg til pauserommet for å ta seg en lunge etterlengtet kopp kaffe og en prat med kollegene, gikk det gjerne bare et par minutter, så ringte det inn igjen til neste time. Og skulle man på do, var man fortapt.

De første årene, da han var en ung og idealistisk lærer, hendte det at Gjedvik holdt seg helt til skoledagen var over, men etter hvert hadde han funnet ut at dersom han ikke tok litt mer hensyn til seg selv, ville han ikke holde lenge i læreryrket. Nå gikk han heller og satt seg på do så lenge han trengte, og så fikk han heller tåle at ungene klaget og sa at

”Du kommer alltid for sent til timene du, lærer,” eller

”Mamma sier at du er den tregeste læreren her på skolen.”

De første årene på Soltoppen skole var han dessuten røyker, og det hadde gått sånn noenlunde så lenge de fikk røyke inne. Ja, de røykte faktisk inne på lærerværelset, deres felles spiserom, og det var ganske utrolig å tenke tilbake på. Men så ble de etter hvert henvist til et gammelt trekkfullt lagerrom, for til slutt å bli kastet helt ut av skolen når de skulle ta seg en røyk. Og det var ikke tilstrekkelig at de gjemte seg bak skolen, de måtte helt ut av skolens område. Gjedvik holdt ut et halvt års tid på denne måten, og forsøkte så

godt han kunne å overhøre elevenes spydige kommentarer når han var på vei inn fra skogen etter å ha tatt seg en røyk.

”Se der’a dere. Der kommer Gjeddå og har vært ute og røyka. Åssen smakte røyken’a, Gjeddå? Traff du noen abbor?”

Han var skikkelig forbannet på de sleipe politikerne som hadde innført røykeloven, samtidig som de selv satt og røykte innendørs på sitt røykerom på stortingskantina. Og dersom målet med røykeloven var at elevene skulle bli skjermet mot lærernes røyking, var jo loven fullstendig feilslått. Nå røykte de på utstilling og var til spott og spe for hele skolen. Men uansett hvor forbannet Gjeddå var, fant han ut at nå var det på tide å ta et oppgjør med sin avhengighet av nikotin. For at han var blitt utrolig avhengig, var det ingen tvil om. Han røykte stadig mer og mer, og enkelte dager tok han seg heller en røyk i skauen enn å spise matpakka si. Og det var på høy tid at han tok seg selv i nakken. Han hadde en fryktelig stygg, surklende hoste og antydning til astma, og fryktet at han var på god vei til å utvikle kols. Men å slutte var helt for jævlig, for å si det med Gjeddåks egne ord. Det var som å miste sin aller beste venn gjennom hele livet. Han hadde en skikkelig sorgreaksjon, som nesten ikke var til å leve med. For å døyve savnet begynte han å tygge tyggegummi. Han tygget og tygget til alle døgnets tider, i klasserommet, i senga når hans sov, når han dusja og når han en sjelden gang elsket med en dame. Og da han kom til tannlegen, spurte denne hva som var skjedd, for tennene hans var slitt som hos en gammel mann og amalgamplombene var blankpolerte som nypusset sølv. Så da måtte Gjeddå til å slutte igjen, denne gangen måtte han stanse sin avhengighet av tyggegummi.

”Jaså, er du så tidlig ute?” hørte han plutselig en kvinnestemme si bak ryggen hans. Gjeddå snudde seg og oppdaget en av skolens eldre lærerinner, Gerda Plum. Hun hadde passert 60, og var en utrolig frisk og pratsom dame, alltid tekkelig kledd i bluse og foldeskjørt, men temmelig emosjonell og av og til nesten litt småhysterisk når tingene gikk henne imot, og det gjorde de tilsynelatende oftere og oftere, for hun hadde vært veldig mye sint i det siste, syntes Gjeddå. I dag pratet hun både fortere og mer høylytt enn vanlig, og det sa ikke så rent lite. Hennes temperament var beryktet. Gjeddå hadde mer enn en gang sett henne miste besinnelsen fullstendig og bokstavelig talt løftet uskikkelige elever opp etter øret, eller med et godt tak i kinnet. Hun var heller ikke kjent for å holde taushetsplikten særlig høytidelig. I likhet med Gjeddå var fru Plum kontaktlærer for en av avgangsklassene, og de siste månedene hadde det mer og mer nærmet seg et regelrett opprør i klassen hennes. Gjeddå hadde time med klassen sin på datarommet etter fru

Plum, og en gang for ikke lenge siden, sto det i blinkende skrift på alle pc'ene: *"Fru Plum er ei hore"* da klassen hans kom inn på datarommet. Fru Plum hadde tydeligvis latt elevene oppholde seg der uten tilsyn, og noen av de datakyndige elevene hadde sett sitt snitt til å legge inn en ny skjermbeskytter. Mellom elevene i klassen hennes gikk hun bare under betegnelsen "hora" eller "fru Plumbo", og hun hadde mistet enhver autoritet i klassen. I sin fortvilelse over kaoset hadde hun ringt rundt til flere av foreldrene og fortalt svært åpent med navns nevning om de elevene hun gjerne skulle vært foruten. Hun oppfattet noen av mødrene i klassen sin nærmest som sine venninner og fortalte dem stort sett alt om den enkelte elev uten å holde noe tilbake. Dette hadde blitt kjent både blant elevene og de andre foreldrene, og til slutt hadde det kommet rektor for øre. Fru Plum ble innkalt til en meget alvorlig samtale, og rektor Renstad hadde fortalt henne at han så seg nødt til å informere sine overordnede, og åpne personalsak mot henne. Fru Plum hadde aldri noensinne blitt så fornærmet i sitt liv, og hadde nær gått i strupen på den forskremte rektoren, og hun hadde i rene ordelag fortalt ham noen sannhetens ord om hans udugelighet som rektor, mislykkethet som mann, og fullstendig verdiløshet som menneske. Hun lovet ham, med en innstendighet i stemmen som virkelig skremte ham, at dersom han tok denne saken videre, så skulle han for alltid angre at han noensinne hadde satt sin fot i en skolebygning. Stakkars rektor Renstad satt igjen som et skjelvende aspelauv da hun meget indignert marsjerte ut av hans kontor og slang døra igjen med et brak som hørtes i alle klasserommene i bygningen.

"Jasså, er fru Plum på krigsstien igjen?" sa en lærer halvveis spøkefullt til sin kollega på personalrommet.

Og fru Plum var faktisk ikke den eneste rektoren hadde vært nødt for å gi en advarsel før jul. Den andre som hadde måttet ta en visitt inn til hans kontor for å få en alvorlig reprimande var den unge vikaren i gymnastikk, Carlos Jensen. Han var sønn av klubblederen, Hulda Jensen, og det var også den eneste grunnen til at rektor Renstad hadde tatt sjansen på å la ham få prøve seg i et gymvikariat. Han hadde ikke en gang fullført videregående skole. Men den ansettelsen skulle rektor få angre dypt på. Carlos Jensen viste seg nemlig etter hvert å være fullstendig upålitelig. Han overholdt ikke tidene, men kom ofte for sent og slapp elevene alt for tidlig ut. Ofte gadd han ikke en gang sjekke om de dusjet eller ikke. Dessuten var rektor gjort kjent med at Carlos ofte ikke hadde noen som helst plan med timene, men lot elevene gjøre nær sagt akkurat som de ville. Og det aller verste var at det hadde begynt å komme klager fra foreldrene på at han titt og ofte gjorde

ærende inn i jentegarderoben på et tidspunkt da de fleste av jentene enten var helt avkledd og på vei ut av dusjen, eller bare så vidt hadde begynt å kle på seg. Men da Renstad konfronterte Carlos med alle beskyldningene, da han satt kledd i sin sedvanlige blå treningsdrakt i stolen fremfor rektors bord, nektet denne plent for at noe av det var sant. Han satte opp sitt mest troskyldige ansikt, og insistert på at det bare var ondsinnede rykter satt ut av ondskapsfulle foreldre som mislikte ham fordi han ikke var utdannet.

”Noen av dem er sikkert rasister også,” fortsatte han.

”De ser at jeg er brun i huden, og du vet hvordan det er i kommunen her. Det er bare høyre- og fremskrittspartifolk, og de hater negere.”

”Eh, ja, nå sier vi faktisk ikke lengre negere, men fargede,” sa rektor Renstad forsiktig.

”Og du er jo norsk så godt som noen, du som er født og oppvokst i Norge med norsk mor. Kanskje er vi konservative her i kommunen, men vi er da like positive til innvandrere som alle andre, og vi har jo faktisk innvandrerelever her på skolen.”

”Ja, to polakker og tre vietnamesere, det er alt,” fastslo Carlos.

”Jeg er og blir neger, og mange av foreldrene hater meg og sier at jeg burde reise hjem til Afrika. Og så jeg som ikke er fra Afrika en gang, men fra Cuba.”

Og det var jo et faktum. Carlos var resultatet av en ganske kortvarig affære mellom Hulda Jensen og en cubaner hun møtt på en studietur til Cuba i sine yngre dager. Hun var kommunist og hadde vært på studiereise til Cuba sammen med en gruppe ungdommer fra ”Kommunistisk Ungdom”. Hun traff faren til Carlos, Raymon, allerede første dagen i Cuba, og i noen dager tilbrakte hun mer tid sammen med ham i senga på hotellet enn på de ulike seminarene. Raymon hadde alt det hun savnet hos tafatte og treige norske gutter. Han var en ekte gentleman, som hadde hele sitt fokus på henne og hennes velvære, åpnet alltid døren for henne, overøste henne med komplimenter og blomster, og hun følte seg som dronningen av Havanna.

Det var ikke tvil i hennes sjel da han allerede første natten ville ta hennes møydom på hotellet, og hun ga seg til ham med hele sin unge sjels hengivenhet. Det talte heller ikke til hans ulempe at han var usedvanlig velbygget og kraftig, og ansiktet var vakkert og maskulint på en helt annen måte enn de kvisete, unge nordmennene som også var med i delegasjonen. Hun hadde nesten sluppet fra seg et skrik da hun så Raymons erigerte penis for første gang. Hun hadde bare fiklet med noen norske unggutter i halvfylla på fester tidligere, og Raymons penis overgikk alt hun noensinne hadde vært borti. Den var stor og svart, nesten blålig, og så nesten ut til å dunke av opphisselse. Hun hadde villig spredd bena i kåtskap og var så våt og sulten på sex at penis nesten ble sugd inn i henne med en

lyd som når man suger i seg spaghetti. Og suging og slikking kan man si at det ble mer enn nok av gjennom en uke med knulling i alle variasjoner. Hulda hadde ikke i sine villeste fantasier forestilt seg at hun kunne være så vågal og frekk. Det viste seg etter hvert at hun hadde en forkjærlighet for oralsex, og hun elsket å hørte Raymon stønne og nesten skrike av vellyst når han kom.

Hulda var overbevist om at dette måtte være den store kjærligheten, og hun brakte ganske tidlig på banen at hun ønsket å ta med seg Raymon hjem til Norge og gifte seg med ham. Hun erklærte sin kjærlighet til ham og fortalte ham at han var alt hun noensinne hadde ønsket seg. Norske menn var så lite romantiske og uten stil, og hun ville ofre alt om han bare ville være med ham til Norge for å bli hennes ektemann. Han ble litt trist i ansiktet da hun første gang nevnte dette. Han snudde seg vekk fra henne og ble taus et godt stykke tid, og hennes hjerte begynte å hamre av uro.

“What is it, my love?” spurte hun bekymret.

“Is something wrong?”

Raymon svarte først ikke, men så snudde han seg mot henne med tårer i øynene og sa:

“I love you too, from the bottom of my heart. You are very special, one of a kind. I have never met a woman like you. I would love to go with you to Norway, but there is something I haven’t told you yet. You see my mother, she is very ill. My father is dead and I am her only son. She doesn’t have anyone but me. I can’t just leave her to herself with nobody to take care of her.”

Huldas tanker arbeidet i ekspressfart.

“But we can take her with us to Norway. The hospitals in Norway are very good, and I am sure she will get a much better life in my country!”

Raymons ansikt lyste opp.

“Are you sure? Is that really possible?” Han tenkte seg om en god stund før han sa:

“Ok, but before we go I have to bring her to a safe place here in Havana with people I can trust – maybe a hospital. But it will cost some money, and I am not a rich man.”

“I will help you of course,” sa Hulda ivrig.

“I can get my parents to transfer money to me here in Havana. We can have the money soon. Just tell me how much you need.”

Hun var blitt ivrig som en liten jentunge med tanken på sine lyse fremtidsutsikter med Raymon som sin elsker og kjæreste i Norge, og ville gjort hva som helst for at

forhåpningene skulle bli til virkelighet. Raymon nevnte et beløp, og Hulda hadde ingen formening om det var et passende beløp for å få Raymons mor inn på et trygt sykehus.

Noen dager senere gikk de til banken sammen for å hente pengene. Hulda var overbevist om at dette var den lykkeligste dagen i hennes liv. Raymon hadde fortalt henne alt om hvordan han ville ordne med en plass på sykehus for moren, og om hvor glad moren hadde blitt både på hans og på egne vegne, og om hvor lykkelig hun var for at hun skulle få leve sin alderdom i Norge. De tok avskjed utenfor banken, og avtalte å møtes på hotellet om kvelden. Og det var det siste Hulda så til Raymon. Han dukket ikke opp på hotellet om kvelden, og ikke neste dag eller dagen deretter.

Det gikk en stund før hun fattet helt hva som hadde skjedd. Første kvelden ble hun litt urolig for hva som kunne ha forhindret Raymon fra å dukke opp, men ikke mer enn at hun klarte å overbevise seg selv om at han nok hadde gode grunner. Men dagen etter ble det langt vanskeligere å berolige seg selv, og tredje dagen var hun utrøstelig. Hva kunne ha skjedd? Hun gråt og gråt, og hjertet hamret av uro og engstelse. Til slutt var hun nødt til å snakke med noen, og betrodde seg til en av de andre jentene i delegasjonen. Venninnen forsto ganske raskt at Hulda var blitt lurt trill rundt av en av de upålitelige cubanske sjarmørene som det krydde av rundt hotellene, og forsøkte så forsiktig hun kunne å få Hulda til å innse at alle hennes drømmer med Raymon bare var et luftslott som hadde rast sammen. Han var intet annet enn en sleip og velberegnet pengesvindler.

Hulda opplevde det som å få en knyttneve i magen og en kniv i hjertet da det til fulle gikk opp for henne at hun var blitt lurt så grundig. Det gjorde så vondt i hennes ungpikkehjerte, og hennes tro på livet og kjærligheten fikk en alvorlig knekk, som det tok år å helbrede. At noen kunne leke med andre menneskers følelser på en så overlagt og utspekulert måte kun for å få tak i deres penger, skapte et nesten uhelbredelig sår i hennes sinn. Og noen uker etter at hun kom hjem til Norge måtte hun innse at det ikke bare var et nesten uhelbredelig følelsesmessig sår hun brakte med seg hjem fra Cuba, for et lite, uskyldig, spirende liv vokste inne i henne. Svindleren Raymon hadde gjort henne gravid.

Og det lille guttefosteret hadde nå vokst til en ung mann og gymvikar som satt skolerett hos rektor, med beskyldninger mot seg av temmelig alvorlig karakter. Men når norskubanske Carlos bedyret sin uskyld og fortalte om fremmedhatet han følte fra de norske foreldrene, kom rektor Renstand i et vanskelig dilemma. Som nordmenn flest hadde han en instinktiv tendens til å ville unnskyldte våre ”nye landsmenn” med at det sikkert var vanskelig for dem å tilpasse seg livet i Norge, med kulturkollisjoner, språkvansker, diskriminering, religiøse ulikheter osv. Nå var riktignok Carlos født og oppvokst i Norge,

men i Renstads øyne var han en likevel en ”sommerfuggel i vinterland” som man ikke riktig kunne forvente det samme av som en ”fullblods” etnisk nordmann. Han følte derfor at han måtte gi den mørkhudede unge mannen en ekstra sjanse.

”Men er det nå helt sikkert at det ikke er noe annet som jeg ikke har fått vite ennå?” spurte han og satte sitt forsøksvis strengeste blikk i øynene til Carlos.

Blikket fortonte seg riktignok ikke særlig skremmende sett fra sistnevntes side. I Carlos’ øyne var rektor bare en litt naiv og dumsnill, gammel mann, som levde i sin helt egne drømmeverden, fjernt fra livets realiteter. Han satte derfor opp sin mest uskyldsrone og lett forurettete mine og garanterte at det selvfølgelig ikke hadde skjedd noe som helst som han kunne klandres for.

Nå var dette en forsikring som var så langt fra sannheten som det var mulig å komme, men det forsto ikke rektor i sin godtroenhet. Det hadde nemlig foregått både det ene og det andre i lærergarderoben i gymsalen, og Carlos dusjet så langt fra alltid alene. Opptil flere av 10. klassejentene hadde gjort små visitter til ham etter gymtimene, og som oftest var de kun ikledd et lite håndkle surret rundt kroppen. Det var bare for dem å lene seg forover på benken inne garderoben, spre bena ørlite og gi Carlos fri adgang til deres herligheter. Og når det kom til sex, var han sin far opp ad dage. Det var ikke nei i hans munn når et kvinnemenneske viste seg tilgjengelig for hans manndoms behov. Han tok villig for seg av det som ble tilbudt ham, og jentene så ikke akkurat ut til å mislike hans tjenester. Som sin far, var han av det relativt velutstyrte slaget, og ryktet spredte seg fort blant de eventyrlystne og kåte ungjentene om hans velvokste penis, og som med rykter flest, ble overdrivelsene bare større og større etter hvert som ryktet spredte seg rundt.

Og etter hvert gikk historien viden omkring om den velvokste unggutten på Soltoppen skole som sto til tjeneste for enhver som ville kjenne hvordan det føltes å virkelig bli fylt opp til randen av manndom. Og den som visste hvor mange som lot seg friste av muligheten til å oppleve en ”Havanna XXL”, ville kanskje måtte revurdere sin oppfatning av norske kvinner som seksuelt litt hemmede og tilbakeholdne.

Men all denne akrobatikken i gymsalens lærergarderobe visste rektor intet om, og til tross for alle klagene og til tross for sin klare oppfatning av at ikke alle den unge mannens aktiviteter som gymvikar var like godt begrunnet i pedagogisk teori, lot han nåde gå for rett, og trosset sin indre rektorstemme som fortalte ham at Carlos var totalt uegnet som lærer. Men han gjorde det klart for ham at dersom det kom en eneste klage til, så ville han se seg nødt til å gi ham sparken. Det var jo rett før jul, og rektor Renstad følte til sitt eget velbehag at han hadde gjort en god kristen gjerning ved å gi den mørkhudede gutten en

sjanse til. For ham var det sikkert en kjærkommen førjulspresang som kunne veie litt opp for den grusomme ”rasismen” han var blitt utsatt for. Renstad elsket å gjøre slike medmenneskelige velgjerninger, og følte at Gud smilte til ham og ga ham et velfortjent klapp på skulderen.

Rektor Renstad elsket følelsen av å utføre Guds vilje, men i løpet av de siste årene hadde han syntes at det ble stadig vanskeligere å forstå hva Gud egentlig ville med ham. Han ville så gjerne gjøre en virkelig storgjerning, som kunne sette spor etter seg lenge etter hans levetid, men hva skulle det være? I sin sjel følte han at intet offer ville være ham for stort, bare han visste med sikkerhet at det kunne velbehage Herren. Jesus var Renstads store forbilde, og han hadde mang en gang blitt stående foran krusifikset han hadde på sitt kontor, og studert frelserens ansikt, og forsøkt å utgrunne hvordan Kristus kunne finne så stor visshet om hva som var hans planlagte frelsergjerning.

”Kjære Gud, fortell meg hva du vil jeg skal gjøre! Tal til meg, Herre! Jeg, din sønn er parat til å gi deg det offeret du ønsker fra meg!”

Men til Renstads store skuffelse svarte ikke Gud denne gangen heller. Han hørte intet, verken med sine ører eller i sine tanker. Alt han fornemmet var sin egen fortvilelse over sin Guds stillhet.

På personalrommet siste dag før juleferien følte Gjedvik at han begynte å få dårlig tid, men han var en meget kaffekjær mann, i tillegg til å storkose seg i selskap med kollegene, så han drøyde ofte de kjærkomne stundene med litt fritid lengre enn han strengt tatt burde. Og nå hadde flere av kollegene funnet seg en kaffekopp og slått seg ned rundt bordet, der han og fru Plum satt fra før av. Klubblederen Hulda Jensen og sønnen Carlos hadde kommet sammen inn, som de pleide å gjøre om morgenen, men var de ikke begge litt bleke om nebbet? Han syntes fru Jensens blick virket flakkende, og hun utstrålte ikke sin vanlige store autoritet, og sønnens vanligvis litt bråkjekke oppsyn hadde visst blitt jekket ned et par hakk. Det var nesten så han så litt slukøret ut, og det var ikke vanlig for den gutten.

De fleste lærerne var så utslitte nå i slutten av desember, at noen av dem nesten ikke hadde energi igjen til å føre en vanlig samtale, men satt og så ut i lufta med apatisk blick. Sykefraværet pleide å stige jevnt og trutt utover høsten, og de som ikke ble syke før jul, fikk gjerne en skikkelig kule med influensa i juleferien og tilbrakte feriedagene med høy feber i senga. Gjedvik lurte på om det var en slags psykisk mekanisme som gjorde at noen mennesker holdt ut til den bitre enden uten å måtte melde pass, men så snart de skulle

slappe av og ha noen meget velfortjente feriedager, slo sykdommen inn. Gjedvik merket selv at han var sliten sånn på slutten av semesteret, men samtidig hadde han en egen evne til å livne til i samværet med gode kolleger. Han hadde nok en aldri så lite ekshibisjonistisk skuespiller i magen, for han likte å ha tilhørere til sine anekdoter og morsomheter fra et langt lærerliv. Da blomstret han opp og skrudde på sjarmen og flørtet og koste seg.

Praten ble bare avbrutt av noen av Gjedviks elever som stakk hodet inn og spurte om noen hadde sett rektor eller kontordamen.

"Det er helt tomt på kontoret," opplyste de.

De nærmeste lærerne ristet på hodet, og ba dem smøre seg med tålmodighet.

"De kommer nok snart," sa de.

"Bare vent utenfor kontoret, så dukker de nok snart opp."

Men samtidig så de forundret på hverandre og en sa:

"Det var da underlig. Både Renstad og frk Krieger pleier jo alltid å være så tidlig ute. Får inderlig håpe ikke noe har skjedd på glattføret!"

"Kommer du snart, eller, Gjedda," ropte en av guttene inn i rommet før de forsvant.

"Er det ikke vi som har dårlig tid i dag'a?"

Men Gjedvik bare viftet dem ut.

"Slapp av, gutter, jeg kommer straks. Gå og vent, dere."

"Blir du ikke litt irritert over at elevene bruker sånne kallenavn på deg da," spurte en av hans mannlige kolleger.

"Egentlig ikke," svarte Gjedvik.

"Jeg tar det heller som et hederstegn å ha fått et kallenavn, som har fulgt meg i kull etter kull av elever. Det viser at jeg er blitt en del av de etablerte tradisjonene her på huset. Gjedda kan heller ikke være blant det verste å bli kalt som lærer. Det inngir en viss autoritet, gjør det ikke? Jeg mener, gjedda er jo en fryktet rovfisk - en livsfarlig jeger med svær kjeft og sylskarpe tenner."

"Joda," kollegaen måtte si deg enig i det. Han visste det ikke selv, men blant elevene sine gikk han selv bare under kallenavnet Fido. Gjedvik visste det godt, men holdt det for seg selv som en vel bevart hemmelighet. Fido var definitivt ikke et kallenavn som innga frykt og respekt.

Men han rakk ikke å delta i samtalen lengre, om han aldri så mye koste seg, for nå måtte han haste av gårde inn til de ventende elevene. Han møtte flere av dem på vei bortover gangen, og hilste blidt til begge sider. Han var oppriktig glad i sine elever, og kunne med tilfredshet registrere at det virket gjensidig, for elevene hadde det med å flokke

seg rundt ham når de så ham komme. I dag var han litt spesielt oppmerksom på noen av guttene for om mulig å kunne få bekreftet eller avkreftet muligheten av at noen av dem hadde noe å gjøre med taggingen utenfor rektors kontor. Han holdt blikket litt ekstra lenge når han så dem inn i øynene, men ingen trakk til seg blikket. Men til hans overraskelse, så en av de vanligvis så blide og åpne jentene hurtig ned da blikket hans møtte hennes. Det var Eva, datteren til skolens FAU-leder. Hun var en grei og ukomplisert jente, som hadde betrodd ham at hun syntes det var litt ekkelt at faren klagde så mye og lagde så mye bråk på skolen. Og i dag var det tydelig at noe plaget henne. Det kunne ikke være lett for henne med en sånn far. I et fortrolig øyeblikk hadde hun også fortalt ham at hun var kristen. Men det måtte han love å aldri fortelle faren, som var så antikristen som det vel er mulig å bli. Vel, vel, han fikk huske på å snakke med henne så snart han fikk en sjanse til det.

Han låste opp døren, og elevene strømmet inn og gikk mot plassene sine. Han forsøkte å få dem til å skynde seg, og hysjet på dem slik at han kunne begynne å snakke hurtigst mulig. Klasserommet var litt utypisk til å tilhøre en mannlig lærer. Gjedvik var ikke bare glad i barn. Han var glad i alt som spirer og gror. I vinduene ut mot veien sto rad på rad med velvokste planter, som Gjedvik hadde vært og plukket av som små avleggere fra ulike planter rundt i skolebygningen. Han hadde satt dem i vann og omsorgsfullt dyrket dem fram til de nå nesten dekket vinduene. Enkelte av kollegaene kalte klasserommet hans for ”det grønne rommet”. Her var også et par akvarier – ett med store ciklider, og ett med levendefødende guppy og platy. Selv om det var en avgangsklasse han hadde, tok han seg også tid til å la dem lage litt julepynt før jul, og klasserommet var pyntet med lenker og julekurver. Av en kollega hadde Gjedvik fått vite at det en stund hadde gått rykter på skolen om at han måtte være homo på grunn av hans interesse for planter, og når han trasket rundt med vannkannen for å vanne ”urskogen” sin, kunne han på sett og vis forstå at det ble stilt spørsmål ved hans legning. Men han hadde selv sørget for å få satt en grundig stopper for ryktet etter temmelig utagerende festing på en sommeravslutning, og hans omgang med det annet kjønn levnet ingen tvil om at han var heteroseksuell så det holdt. Gjedvik og et par av de yngre kvinnelige lærerne hadde til slutt endt opp ved et nærliggende vann, hvor de avsluttet festen med nattbading i nettoen. Etter at rykter om Gjedviks nattlige eskapader spredde seg, var det ingen som lengre mistenkte ham for å spille på motsatt banehalvdel, for å si det sånn.

”God morgen, kjære venner,” sa Gjedvik da han sto foran klassen, og alle hadde falt til ro. Han likte å tiltale elevene som sine venner. Det betydde ikke at han betraktet seg som

en av dem; hans autoritet i klasserommet markerte han tydelig når det var behov for det, men han signaliserte så ofte han kunne at hver og en betydde noe for ham og at han brydde seg om dem, ikke bare som elever, men også som mennesker.

"I dag har vi mye på programmet, og har dessverre veldig dårlig tid," fortsatte han.

"Heldigvis fikk vi satt opp kulissene i kirken i går, så den flotte stallen dere har laget og krybben står klar. Men det er en del ting til som må på plass. Eva, du skulle ha med en dukke som skal være jesusbarnet, har du den med?"

Eva svarte bekræftende, og Gjedvik registrerte igjen at det var et trist drag over ansiktet hennes.

"Før vi går videre er jeg dessverre nødt til å ta opp en litt dum ting som har skjedd," fortsatte han.

"Dere har kanskje sett at det har blitt tagget noen ubehagelige ting om rektor utenfor kontoret hans? Jeg beskylder selvsagt ikke noen av dere for å ha noe med det å gjøre, men jeg er nødt til å høre med enkelte om dere kan ha sett noe. Ronny, Glenn, Roger og André, kan dere vente litt grann på meg på gangen når alle går ut?"

Guttene så litt bekymret på hverandre, men nikket til svar. Så fortsatte Gjedvik å gå gjennom det som skulle ordnes før juleavslutningen i kirken skulle begynne, og organiserte elevene i grupper som skulle ha hvert sitt ansvarsområde. Noen ble sendt av gårde for å hente de fadderbarna som skulle være med på skuespillet, noen fikk med seg drakter og annet utstyr, og noen fikk i oppdrag å ta med seg sanghefter som skulle deles ut. Det var ikke lange veien fra skolen og bort til kirken – bare noen få hundre meter.

"Husk å vente på meg da, gutter," sa han da de fire guttene han ville snakke med passerte forbi ham.

Så sørget han for å komme i nærheten av Eva idet hun skulle til å gå, og spurte henne lavt:

"Eva, du ser litt trist ut i dag. Kan jeg få lov til å veksle noen få ord med deg?"

Hun signaliserte til vennene sine at de skulle vente på henne utenfor. Da klasserommet var tomt, sa han til henne:

"Jeg vil ikke presse deg, men jeg håper du vet at du kan snakke med meg hvis noe er vanskelig?"

Hun nølte litt, men så presset noen tårer seg på og hun utbrøt:

"Det er pappa. Han er så vanskelig og sint for tiden. Det skal ingenting til før han eksploderer. I går begynte vi å krangle, og fordi jeg syntes han var så urettferdig, sa jeg at jeg er kristen, og at han kanskje burde prøve selv å vende det andre kinnet til i stedet for å alltid krangle med folk. Og da han spurte hvordan jeg kunne bli kristen, svarte jeg at det

var takket være rektoren vår, Fred Renstad, som alltid har vært så snill og forståelsesfull mot alle.”

”Og så er det en ting til,” fortsatte hun. Hun nølte lenge og så ned som om hun skammet seg. ”Jeg er gravid,” sa hun stille.

”Hva sier du?” utbrøt Gjedvik, og skulle til å spørre med hvem, men han besinnet seg i siste øyeblikk.

”Vet moren og faren din om det?”

”Ja, mamma har visst det en stund, men pappa fikk vite det først i går,” svarte hun.

”Og da var det akkurat som det klikket fullstendig for ham. Han slo i veggen og brølte, og både mamma og jeg ble livredde. Jeg løp opp på rommet mitt og ble der nesten hele kvelden, men jeg hørte at han og mamma kranglet og så forsvant han ut og smalt døra igjen etter seg. Siden har vi ikke sett han. Jeg er så redd for hva han kan finne på.”

”Så, så, han roer seg sikkert ned etter hvert,” forsøkte Gjedvik å berolige henne med. Han følte seg på ingen måte sikker på det han sa, for FAU-lederen hadde flere ganger bevist at han var en skikkelig krutt-tønne som langt fra hadde sitt eksplosive temperament under kontroll. Gjedvik snakket litt mer med jenta, og lovet henne at om hun ønsket det, skulle han sørge for at noen kunne følge henne hjem etter skoletid. Så fulgte han henne ut, og vinket inn de fire guttene som sto utenfor og ventet.

”Vel, gutter, jeg antar at dere vet hva jeg vil snakke med dere om?”

De nikket. Det hadde spredd seg med ekspressfart blant elevene da de kom til skolen den morgenen hva som var sprayet utenfor rektors kontor.

”Rektor er en jævla judas.”

”Nå spør jeg dere bare en gang, og deres svarer 100 % ærlig, OK?”

Gjedvik inntok sin mest alvorstyngede mine, og spurte med et innstendig tonefall som overhode ikke formidlet noen anklage, bare vennskapelig fortrolighet.

”Har noen av dere noe med denne sprayingen å gjøre, eller vet dere noe om den, som kan hjelpe oss å finne ut hvem som står bak?”

Guttene utvekslet noen megetsigende blikk, men alle fire svarte benektende på Gjedviks spørsmål.

”Vi vet ingenting,” sa de omtrent i kor.

”Men et eller annet er det,” sa Gjedvik.

”Jeg er ikke dum, jeg merker at det er noe dere skjuler for meg.”

”Vel.....det er bare det at vi synes det er litt komisk,” svarte Ronny, den mest taleføre av dem. ”Den som har sprayet at rektor er en judas har virkelig ønsket å være jævlige.

Rektor synes sikkert Judas det verste mennesket som har levd noen gang. Det var jo han som fikk Jesus drept. Men så er det liksom litt fortjent også. Jeg mener, rektor er liksom så overdrevent kristen. Det er nesten litt tragikomisk.”

”Ja, det er det jo noe i,” svarte Gjedvik.

”Men jeg kan ikke riktig se for meg hvem av elevene på skolen vår som skulle være så oppfinnsomme. Det høres ut som elever fra 10. klasse, men da hadde vel dere visst noe?”

Han uttalte den siste setningen som et spørsmål, og lot det bli hengende litt i luften, mens han så på guttene en etter en. De svarte ikke noe - bare så på læreren, men plutselig var det noe som tiltrakk seg deres oppmerksomhet utenfor vinduene.

”Hei, det kommer noen 3. klassinger løpende oppe fra kirken!” sa Glenn.

”De ser helt forskrekka ut, omtrent som om de har sett et spøkelse!” utbrøt André.

Gjedvik reiste seg opp, gikk hurtig mot døren, og i gangen utenfor kom fire andpustne fadderbarn løpende mot ham.

”Lærer....., lærer....., du måkomme meden gang!” fikk de fremført med andpustne stemmer mellom hikstene.

”Det er..... Jesus, lærer.....selveste Jesus.....han er korsfestet i kirken!”

”Hva er det dere sier? Jesus korsfestet i kirken? Tuller dere, eller?” spurte Gjedvik. Han så bort på sine avgangselever for å se om de skjønnte noe av det. Men de så også ut som store spørsmålstegn.

”Gutter, kan dere løpe i forveien og prøve å finne ut hva dette er for noe, spurte han dem. Jeg skal bare følge fadderbarna inn på kontoret, så kommer jeg etter.”

Og guttene lot seg ikke be to ganger. De tok bena fatt og løp hurtig av gårde. Dette hørtes ut som noe de for alt i verden ikke ville gå glipp av.

Gjedvik fulgte hurtig elevene inn på kontoret til frk Krieger, som nå var på plass, og ba henne ta ekstra godt vare på dem. Han ventet ikke på svaret hennes, men løp etter guttene opp til kirken. På vei inn møtte han flere elever, både store og små. Noen gråt hysterisk, andre gikk fullstendig apatiske rundt, mens atter andre bare holdt rundt hverandre. Da Gjedvik kom inn i selve kirkerommet, så han at elevene hadde samlet seg i en ring rundt stallen, som elevene hadde snekret og montert opp dagen i forveien. De var helt stille, og bare stirret. Noen hadde tatt frem mobiltelefonene og knipset bilder og filmet. Men det var ikke det lille Jesusbarnet i krybben deres oppmerksomhet var rett mot. Det var mot veggen på selve stallen, der hvor elevene hadde laget et kors, omtrent i mannshøyde, for å symbolisere at Jesus døde for våre synder. For der, på det store trekorsset hang det et menneske, bundet fast med et tau rundt brystet. Hodet hang fremoverbøyd og hendene

hang ned langs kroppen, de var ikke spikret fast på den tverrgående bjelken. Men det var ikke Jesus som var korsfestet, det var rektor Fred Renstad som hang der, og han så svært død ut, huden var kritthvit og øynene stirret tomt ut i det store intet.

Det ble ingen juleavslutning i kirken for elevene på Soltoppen skole det året.

Kapittel 2. Fire måneder tidligere.

Lærer Trym Gjedvik både gledet og gruet seg til skolestart hver høst. Han hadde vært en svært skoleflink gutt som liten, og litt av den gleden han den gangen følte over å starte opp igjen om høsten, preget ham til en viss grad fremdeles. Men den gode følelsen hadde bleknet betraktelig med årene. Han visste ærlig talt ikke om det var noe som naturlig skjedde med alle når de ble eldre og tilsynelatende hadde opplevd det meste og utforsket det meste innen sitt livsområde. Følelsen av at livet ikke hadde noe nytt å by på, men at man hadde utforsket alt som var å utforsket, kunne lett føre til en viss beklemmende følelse av "livets uutholdelige letthet". Var det en ganske naturlig utvikling, eller tydet det på at man levde et liv som var blitt for rutinepreget og kjedelig? Han hadde jo opplevd at smaken endret seg med alderen. Som ung likte han ikke smaken verken av rødvin eller øl, selv om han ofte drakk det på fester, men i løpet av de siste årene opplevde han stadig oftere å ha lyst på noe alkoholholdig å drikke, ikke for å kjenne den deilige beruselsen, eh, vel, kanskje det også men også rett og slett for smakens skyld. Og da gjerne til et måltid bestående av ingredienser han ikke kunne utstå som ung. Han hadde til og med blitt glad i grønnsaker! Som ung spiste han alltid fårrikål uten kål og pinnekjøtt uten kålrabistappe.

Men han var også oppmerksom på at hans opplevelse av en begynnende likegyldighet i sitt liv kunne henge sammen med en viss utilfredshet over at han syntes å være nærmest alene om å oppleve seg som en relativt dyktig lærer. Gjedvik var ung i en periode da de pedagogiske forståsegpåerne hevdet at ytre påskjønnelser ble ansett som falsk motivasjon, og de mest fanatiske radikalerne på lærerskolen hadde sågar hevdet at det var reaksjonært og bakstreversk å stadig oppmuntre og rose elevene, for all form for ytre stimuli var verdiløs i det lange løp; det eneste som hadde verdi var ens egne indre motivasjon og ønske om å utrette noe. Livet som lærer hadde lært Gjedvik at det overhodet ikke forholdt seg på den måten. Barn som ikke opplever anerkjennelse og hvis gode prestasjoner ikke blir verdsatt, blir etter hvert likegyldige og oppgitt, og Gjedvik måtte nok innrømme at slik var det til en viss grad også med voksne mennesker.

Han hadde gjennom årene utviklet en meget trygg og sikker identitet som lærer, og barnas åpenbare velvære i hans nærvær, deres lærevillighet og foreldrenes gode tilbakemeldinger, oppfylte nesten helt hans behov for anerkjennelse i sin yrkesutøvelse – men bare nesten. Fra skoleledelsen kom stort sett aldri et anerkjennende ord. Og i Gjedviks tilfelle skyldtes det nok mest at hans dyktighet som lærer var på områder som var helt ute

av fokus hos skoleledelsen. Han var det man må kunne kalle fullstendig pedagogisk ukorrekt.

I norsk skole anno 2012 var det svært få i ledelsen som hadde fokus på hvordan læreren ledet klassen, hvordan han behandlet elevene, hva han følte for dem, eller om han respekterte dem som mennesker. Nei, så godt som hele fokuset var på hva læreren foretok seg utenfor klasserommet. Om han kom tidlig nok og gikk sent nok, skrev de rapportene han skulle, laget de ukeplanene og lekseplanene han skulle, om han i detalj hadde satt opp skriftlige pedagogiske mål for enhver aktivitet, om han til punkt og prikke fulgte årsplanene osv. I dette rigide og byråkratiske systemet var det ikke særlig rom for en fargerik kunstnertype som Trym Gjedvik, som elsket barn, som innga dem selvtilitt og lærevillighet og som var oppriktig glad i å undervise. Men som hatet konformitet og rigide krav til undervisningen, som han opplevde nesten kvalte hans kreativitet og tæret på hans overskudd.

Skolen var ikke noe godt sted å oppholde seg for erfarne lærere i perioden før og etter 2000 årsskiftet, da reformene herjet norsk skole som en farsott. For en lærer som Gjedvik, som hadde funnet en form som fungerte meget godt både for ham selv, elevene og foreldrene, var det bare en plage å bli påtvunget reformer han på forhånd kunne garantere ikke ville føre noe godt med seg. Han måtte stille og rolig sitte og se på at endringskåte norske politikere med stort markeringsbehov sakte men sikkert brøt ned både skolens og lærerens århundrelange autoritet som institusjon og omgjorde den til et sted der enhver snørvalp selv skulle bestemme hva de hadde lyst til og ikke lyst til å lære, og læreren skulle løpe logrende fra pult til pult og være alles skjødehund. Læreren skulle ikke lengre være sjef i klasserommet, men en slags pedagogisk kastrat, som alle kunne klappe, dersom de i det hele la merke til at han/hun var til stede i klasserommet. Den tavleunder visende læreren, som gjennomgår emner i fellesskap for hele klassen, ble på et visst tidspunkt ansett som en håpløst utdatert figur, som kun hemmer de læringshungrige barna, dreper deres medfødte forskertrang og tvinger dem til å drive meningsløs innlæring og repetering av drepande kjedelige formalregler. Hva i all verden er vitsen med å terpe gangetabellen, når man kan bruke en kalkulator, og hva i all verden er vitsen med å kunne navnet på byer og land, når man bare kan slå det opp i et leksikon eller på internett? Og hvor idiotisk er det ikke å terpe rettskrivningsregler, når det finnes retteprogrammer, og hvem trenger egentlig å kunne skrive for hånd, når de aller fleste har sin egen pc?

Skolepolitikken de siste 15-20 årene hadde etter Gjedviks mening bygget på den gedigne misforståelsen at det skulle være bortkastet å pugge, repetere og lære noe utenat.

Den innsiktsfulle pedagog fatter selvfølgelig at det ikke nødvendigvis er målet at elevene skal huske hvert eneste lille fakta de har pugget resten av sitt liv, men i løpet av innlæring skjer det et uendelig stort antall prosesser i elevenes bevissthet, som vil være nyttige for dem resten av livet. Gjedvik kunne nevne i fleng: De lærer selvdisiplin og utholdenhet, trener hukommelsen, får stimulert sin årvåkenhet og sin glede over å lære, blir oppvakte og interessert i å bruke sine evner, motiverte til å prestere osv osv. Elever som ikke har gått gjennom en slik læringsprosess, men som bare benytter seg av hjelpemidler i enhver situasjon, vil utvikle store vansker med å oppfatte og lagre ny informasjon, vansker med å kombinere ulike fakta til en meningsfull sammenheng, og vil dessuten utvikle latskap, motstand mot læringssituasjonen og ha manglende selvdisiplin og utholdenhet. For at elever skal kunne fungere som selvstendige forskere, må de først kunne beherske en del grunnleggende ferdigheter. Og disse ferdighetene er ikke alltid like morsomme å trene inn, men av og til må man gjennom harde arbeidsøkter for å kunne innkassere fortjenesten først senere.

”Er det noen som tror at en fiolinvirtuos har nådd dit han har kommet uten å øve?” pleide Gjedvik å spørre når diskusjonen gjaldt den slags emner. Og han svarte selv på sitt retoriske spørsmål:

”Nei, selvsagt ikke. Spør en mester på et hvilket som helst instrument hva som skal til for å bli god. Og svaret man får er: øve, øve og atter øve. Men likevel har norsk skolepolitikk de siste tiårene vedtatt at elevene ikke skal drilles i selve regneferdighetene fordi det er for kjedelig. I stedet skal de fokusere på å løse problemer og drive forskning. Men er det ikke litt fåfengt å skulle løse problemer, når du til syvende og sist ikke klarere å regne ut svaret fordi du egentlig ikke kan regne?”

Og før barn kan begynne å avgjøre selv hva de trenger å lære, må de først nå en modenhet som tilsier at de har evnen og viljen til selv å ta ansvar for sin egen læring. Hvordan i all verden kan man forvente at små barn skal kunne beherske dette, når bare de færreste voksne klarer det? Har man et visst minimum av innsikt i menneskets natur, vet man at de fleste av oss dessverre har en svak natur, lett gir etter fristelser, velger lettvinte løsninger, utsetter ting vi vet vi burde ha gjort og unner oss selv gleder vi strengt tatt vet vi burde ha latt være. Og om dette gjelder voksne, gjelder det i enda større grad barn. De trenger voksne som lærere, veiledere og autoriteter, og det å gi større ansvar til barn enn det de er modne for å bære, er å be om trøbbel. Og trøbbel har norsk skole fått. Våre elever bråker mest og presterer dårligst, for å si det enkelt. Og politikerne forstår ikke at det er de selv som er årsaken til miseren.

Alt dette satt Gjødvik og filosoferte over der han satt med kaffekoppen og ventet på at lærerne skulle begynne å ankomme slik at oppstarten til det nye skoleåret kunne finne sted. Av en eller annen grunn hadde myndighetene klart å stjele de to siste dagene av lærernes ferie og avspasering, og plutselig, sånn helt uten videre, måtte alle lærere starte arbeidsåret to dager tidligere enn vanlig, med to planleggingsdager. Da Gjødvik først fikk greie på det, undret han seg over om det ville være like enkelt å komme inn på et klubbmøte i Jern- og Metall for å informere om at arbeidsgiveren hadde kuttet to dager av ferien deres.

”Javel, OK, greit. To dager mindre ferie fra nå av. Ikke noe problem.”

Hadde det blitt reaksjonen blant jern- og metallarbeiderne? Det tvilte han på. Men på et lærerværelse godtar man de mest hårreisende bestemmelser og innskjæringer uten å mukke. Og det at den meget taleføre klubblederen, Hulda Jensen, ikke ytret et eneste ord i sakens anledning, tolket Gjødvik dithen at saken var godkjent av henne på forhånd. Det bekreftet enda en gang Gjødviks syn på Utdanningsforbundet som landets desidert dårligste fagforening, som hadde solgt seg selv til arbeidsgiveren og for lengst hadde sluttet å opptre som en talsmann for lærernes rettigheter.

”Det er klart vi må gi fra oss to feriedager slik at vi sammen kan lage en bedre skole for barna,” syntes å være fagforeningens holdning. Gjødvik syntes ikke den egentlig fortjente betegnelsen fagforening. ”Pedagogisk samarbeidsforum” hadde passet langt bedre, og så kunne det ha vært en fellesforening for lærerne og de politiske og byråkratiske lederne som styrte dem. Innlevelse er en meget fin og nyttig egenskap når man skal ha med barn å gjøre, men et elendig grunnlag for forhandlinger med arbeidsgiveren.

”Hva er det som gjør at lærere flest synes å nærmest ha dårlig samvittighet for å kjempe for sine egne velferdsordninger og rettigheter,” hadde Gjødvik spurt seg mang en gang

”Har det å gjøre med at lærerstanden for det meste består av veloppdragne, samvittighetsfulle og skoleflinke piker?”

”Gi oss noen ledere som virkelig har baller,” var Gjødviks oppfatning.

”Og fri oss fra dem som har gitt fullstendig etter for byråkratenes ønske om å omdanne vårt yrke til en åtte til fire jobb, med tre ukers ferie.”

Like få protester hadde det vært da lærerne på Soltoppen fra det ene skoleåret til det neste helt uten forutgående forhandlinger eller varsler ble pålagt å være til stede på arbeidsplassen fem timer mer hver uke. Og dette uten at det medfulgte noen instruksjoner om hva denne ekstra tilstedeværelsen skulle brukes til. Man skulle altså bare være der, men kunne gjøre akkurat hva man ville. Gjødvik og et par av de andre mannlige lærerne trodde

nesten ikke sine egne ører da de fikk nyheten. På Gjedyvik virket det som ren idioti satt i system.

”Er det noe de gjør bare på ren jævelskap, eller?” spurte Gorm Grøttum, en av de faste samtalepartnerne ved samme lunsjbord som Gjedyvik. Grøttum var noen få år eldre enn Gjedyvik, og om Gjedyvik var mildt oppgitt over utviklingen i norsk skole, kan man trygt si at Grøttum var inderlig forbannet. Der Gjedyvik fløt på sitt gode forhold til elevene og foreldrene, og sin pragmatiske innstilling, hadde Grøttum gått så grundig lei av både elever, foreldre, ledelsen, fagforeningen og skolepolitikken at han nærmest var i kronisk dårlig humør. Han hadde en egen evne til å spre eder og galle rundt seg, og Gjedyvik måtte innrømme at han hadde en viss forståelse for kollegaens stadige klager. Men det kunne bli litt i overkant mye til tider. Grøttum anklaget nærmest skolemyndighetene for å ha ødelagt hans liv med alle sine, i hans øyne, meningsløse reformer. Han var ganske nylig skilt, hadde to tenåringsjenter, og bodde på en liten hybel som han leide. I sitt stille sinn hadde mang en kollega følt stor forståelse for at kona hans ikke i lengden kunne utholde å være gift med en sånn surpomp. Grøttum var en stor mann både i fysisk størrelse og i egne tanker om seg selv. Man kunne fremdeles se at han en gang hadde vært en særdeles godt trent bokser – norgesmester i tungvekt. Kiloene hadde nok blitt litt flere siden den gangen, men bare de færreste ville nok frivillig stille opp mot ham i en tungvekts kamp. Han var fremdeles en kjekk mann, med markerte trekk og kraftig hakeparti. Han var både fryktet og respektert blant elevene – med god grunn. Foreløpig hadde det ikke kommet noen klager fra ham denne første skoledagen etter ferien, men det pleide ikke å vare lenge før et eller annet antente hans misnøye, og så hadde man det gående. Gjedyvik var forsiktig med å bringe samtalen inn på noe som hadde med skolen å gjøre, men holdt seg til forholdsvis nøytrale emner som været og ferieopplevelser.

Det hadde kommet en jevn strøm av lærere inn på personalrommet mens Gjedyvik hadde sittet der. Hilsener og velkomstklemmer samt kommentarer om hvor brune og opplagte enkelte så ut, ble utvekslet og alle fant seg en plass rundt bordene, helst sammen med sine nærmeste kolleger på samme trinn. Gjedyvik holdt et årvåkent blikk med alt som skjedde i rommet mens han konverserte med kollegaene sine som satt nærmest. Det var alltid spennende å registrere om det dukket opp noen nye ansikter. Gjedyvik var jo ungkar og glad i damer, så det sto ikke til å nekte for at adrenalinnivået steg noen små hakk dersom det viste seg at noen av de nyansatte viste seg å være attraktive damer med potensial som mulige flørteobjekter. Han bet seg merke i et par yngre damer, som så ut til å være

temmelig grønne og nyutdannede, og han myste med øynene for å se skarpt nok til å kunne fastslå om de hadde giftering på fingeren. I sitt indre følte Gjedvik seg fremdeles som en ungdom, og identifiserte seg helst med de unge. At de unge så på ham som en middelaldrende mann, syntes ikke helt å ha gått opp for ham ennå.

Rett før møtet etter tidsplanen skulle starte, entret ledertroikaen personalrommet. Rektor Renstad kjente alle de gamle ansatte fra før, og det samme med den ene av inspektørene, Arielle Adamsen, en meget stilfull dame i 40-årene, som hadde hatt det meste av ansvaret for styringen av skolen de siste årene. Hun var vel nærmest beordret til Soltoppen skole som en forsikring om at skolen skulle bli drevet på forsvarlig vis. Arielle Adamsen var svært høyt utdanning med en master i pedagogikk og tilleggsutdanning i økonomi og administrasjon. Hun var dyktig og profesjonell til fingerspissene, men litt vel kjølig og formell etter de fleste lærernes mening. Dessuten gikk hun fullt og helt inn for ethvert pålegg fra de lokale og offentlige politiske myndighetene, og var 100 % lojal mot arbeidsgiveren.

Sammen med Renstad og Adamsen kom et bokstavelig talt meget fargerikt kvinnemenneske som var ukjent for de aller fleste. Hun var kledd i blomstrete og flerfargede plagg i ulike mønstre. Sammen med diverse dingeldangel i ørene, rundt handleddene og i halsen dannet klærne inntrykk av en særdeles fargerik og utadvendt person. Og ikke så rent lite oppmerksomhetskreven, skulle det vise seg etter hvert. *”Hva faen er det for et kvinnemenneske vi skal få å slite med nå, da?”* spurte Grøttum halvhøyt. Grøttum var som vanlig negativ og pessimistisk lenge før han visste noe som helst om det var noen grunn til det.

”Den dame snakke veldi’ lal nåsk,” sa Gjedviks sidemann på den andre siden, den tospråklige støttelæreren og dataansvarlige, vietnameseren Lau Hong.

”Hon linge meg i gål, men jeg fålstå ingenting.”

Lau Hong var en meget sympatisk person, og dessuten lynskarp. Han hadde en master i både matematikk og data. Men dessverre hadde han ennå ikke klart å lære seg norsk særlig godt. Og det var sannsynligvis derfor han fremdeles måtte ta til takke med en jobb som han var såpass overkvalifisert for. Gjedvik likte Lau Hong kjempegodt, men orket aldri å føre særlig lange samtaler med ham fordi han måtte konsentrere seg så utrolig intenst for å forstå hva det egentlig var han sa. Gjedvik tenkte det var godt at han ikke hadde noe med norskopplæringen til de vietnamesiske elevene å gjøre, men bare skulle være tospråklig støtte. Kanskje han hadde et uttaleproblem også på sitt eget språk? Hva Lau Hong mente med sin siste uttalelse skjønnte han ikke helt før Elvira Mikalsen åpent munnen.

De tre i ledelsen ved Soltoppen skole ble stående stille foran forsamlingen, og så rundt fra bord til bord en kort stund, mens stemmene dempet seg.

"Hmmm, ja, eh, hei, da alle sammen," begynte rektor. Han var kledd i sin sedvanlige grå dress, mens ansiktet var kritthvitt av mangel på sol. Den mannen var ikke direkte noe friluftsmenneske.

"Velkommen til et nytt skoleår. Og la oss først samle oss i en stille stund med bønn til Gud med ønske om at vi må få et godt og givende skoleår med Guds hjelp. Enhver kan jo tenke de tanker han eller hun måtte ønske."

Klubblederen, Hulda Jensen, og hennes nærmeste støttespillere himlet med øynene og stønnet høylytt der de satt ved sitt faste bord, mens Gerda Plum og de andre eldre lærerne foldet hendene, bøyde hodet og satt slik i et øyeblikks stillhet. Gjedvik la i farten merke til at det satt en ukjent, mørkudet unggutt ved siden av klubblederen, men fikk ikke tid til å fundere noe mer om hvem det kunne være. Gjedvik hadde intet imot at de startet skoleåret med en bønn. Uansett hva som er ens tro, kan det vel ikke skade med et øyeblikks gode tanker og ønsker om at alt godt skal skje, mente han. Selv trodde han fullt og fast på Gud, men ellers stilte han seg ganske undrende til kirkens mange merkelige og naturstridige dogmer. Jomfrufødsel og menneskeofring appellerte ikke til hans form for gudstro. For ham var Jesus en gudesendt lærer og kjærlighetsapostel unnfanget på helt vanlig vis mellom mann og kvinnes fysiske samvær og ikke et forutbestemt offerlam avlet frem av den hellige ånd.

"Eh, dere ser sikkert at jeg har med en ny person i dag," brøt rektor inn i stillheten.

"Og som de fleste av dere sikkert har gjettet for lengst, så er det vår nye inspektør, som heter Elvira Mikalsen."

Elvira Mikalsen så seg rundt med et litt flakkende blikk, mens hun gjorde et kast med hodet for å få det lange, krøllete, ravnsvarte håret vekk fra øynene, og det dinglet i diverse halskjeder og øredobber. Hun var sminket litt i overkant mye med blå øyenskygge, tunge øyelokker av maskara, svart eyeliner og tykt opptrukne øyenbryn.

"Elvira Mikalsen har lang erfaring som lærer og inspektør, og har de siste årene jobbet ved en liten skole i Nord-Norge," fortsatte rektor.

"Nærmere bestemt ved Gruffjord skole helt på grensen til Russland. Og kanskje du kan si noen ord om deg selv, Elvira?"

"Ja, æ heite altså Elvira Mikalsen, og la mæ først få sei at æ e veldig glad for å få den her, eh, ka ska æ sei, nye sjansen ved Soltoppen skole. Æ håpa æ ikkje vil skuff dæm som tok sjansen på å ansætt mæ," sa hun og så på rektor.

”Som rektor sa, så har æ lang erfaring både som lærer og inspektør, men berre på noen ganske små skola uti distriktan. Så det heran blir en heilt ny erfaring før mæ. Men æ føle mæ sekkar på at æ vil trives her blant dokker søringa.”

Gorm Grøttum var snar med å gi Elvira Mikalsen et kallenavn som ble hengende ved henne så lenge hun var ansatt ved Soltoppen skole.

”Vi har visst fått en skikkelig ”Nordlands trompet” blant oss,” sa han halvhøyt til de andre ved bordet. Han var ikke særlig godt kjent med ulike dialekter nordfra, og hadde ikke oppfattet at Elvira Mikalsen var finnmarking. For ham var alt nord for Trøndelag ”nordland” og der bor det nordlendinger.

”Jøss, finnes det sigøynere i Finnmark?” tenkte Gjedvik med seg selv, men han sa det ikke høyt. Men han hadde merket seg at Elvira Mikalsen takket for å ha fått en ny sjanse, og tolket det som at det hadde vært problemer av et eller annet slag ved hennes forrige skole. Men hva det kunne dreie seg om, spekulerte han ikke noe videre på. Gjedvik var både observant og skarpsynt, med sans for de små detaljer, men han var fullstendig fordomsfri, og behandlet alle nye mennesker han traff på sin vei med vennlighet og imøtekommenhet. *”Som han rektor, har æ også tatt vesse forholdsregla før det nye skoleåret,”* fortsatte Elvira Mikalsen.

”Men æ har ikke bedd te Gud, men æ har både sjekka planetposisjonan og lagt mine tarotkort, og begge dela ser veldig gunstig ut før det neste skoleåret her på Soltoppen.” Elvira Mikalsen hadde nok feiltolket rektors initiativ til at alle skulle be en bønn til Gud en liten smule. Hun oppfattet hans åpenhet om sin gudstro som en form for invitt til at alle kunne snakke åpent om sine ulike livssynssærheter, men der tok hun dessverre grundig feil. Det var definitivt ikke noe gunstig klima for new age-aktige betroelser på Soltoppen skole. Der var man stort sett enten meget tradisjonsbundne kristne, eller ihuga ateister. Og hennes replikk vedrørende astrologi og tarot-kort falt ikke i god jord. Den kristne, eldre garden så på hverandre med vantro, og de unge og radikale ikke-troende nærmest stønnet av oppgitthet over hennes tåpeligheter i deres øyne. Men Elvira Mikalsen syntes ikke å være utstyrt med verdens beste sosiale antenner, for hun fortsatte:

”Ja, æ kan fortelle dokker at æ også har konferert med mitt pendulum. Æ spurte han om Soltoppen skole e et godt sted å vær før voksne og barn, og svaret va’ et klart og tydelig ja. Så æ va’kke et øyeblikk i tvil om at æ sku ta jobben da den ble tilbydd mæ.”

”Jøss, er kjærringa spik spennan gæærn, eller?” utbrøt Gorm Grøttum. Han var særdeles lite åpen for nye strømninger innen tros- og livssynsområdet, og betraktet alt som gikk under betegnelsen new age som humbug.

”Det er helt utrolig hvor lett folk lar seg lure av svindlere som bare er ute etter pengene deres,” pleide han å si når samtalen kom inn på den slags.

”Fy faen, så dumme folk er.”

Gjedvik på sin side, begynte å ane hvor den duften av røkelse han hadde kjent i gangen i administrasjonsbygget da han kom om morgenen sannsynligvis stammet fra. Han syntes han hadde hørt nok til å peile inn hvilken type den nye inspektøren var, og røkelse pleide å høre med. Gjedvik tok på ingen måte på vei på samme måten som de fleste av hans kolleger. Han hadde selv vært innom både astrologi og pendulum i sine yngre dager, men det var nå et avsluttet kapittel for hans del. Men folk måtte gjerne holde på med den slags uten at han følte behov for å idioterklære dem.

Men nå var det den virkelige sjefen på Soltoppen sin tur til å ta ordet. Arielle Adamsen takket pent (men litt syrlig) Elvira Mikalsen for hennes ”fargerike” presentasjon av seg selv, og gjennomgikk programmet for de to planleggingsdagene torsdag og fredag før skolestart for elevene, som var den påfølgende mandagen. Lærerne skulle blant annet kurses i nye metoder for vurdering, og helt nye begreper skulle innføres. Nå skulle det bli underveisvurdering og sluttvurdering, og elevenes prestasjoner skulle belønnes med en av tre betegnelser: ”Høy måloppnåelse”, ”middels måloppnåelse” og ”lav måloppnåelse”.

”Men dette er jo ikke annet enn snikinnføring av karakterer på barnetrinnet!” sa Gjedvik til dem som satt ved samme bord som han.

”Kan vi ikke bare kalle det ”meget”, ”G” og ”nogen” i stedet for, så er vi tilbake der vi var for noen tiår siden, da myndighetene fant ut at det er skadelig for barn å få karakterer? Kan det være noe verre for et barn å få vite at han/hun har ”lav måloppnåelse” enn å få karakteren ”nokså godt”? Jeg synes nesten ”nokså godt” høres litt bedre ut, jeg.”

Alle ved bordet trakk megetsigende på skuldrene og så temmelig oppgitte ut.

”Og husk nå på hvilke nye regler som gjelder for hvordan elevene skal behandles,” fortsatte fru Adamsen.

”Ikke lov å sende noen på gangen. Uansett hvor mye en elev forstyrrer eller bråker, er det strengt forbudt å fjerne vedkommende fra klasserommet. Ingen elever kan lengre utvises og det er ikke lov å røre ved en elev og ikke lov å ta fra dem mobiltelefonen, selv om de ringer i timen.”

Ved bordet til Gjedvik var man nærmest lamslåtte over hvordan myndighetene de siste årene systematisk hadde tatt fra dem enhver mulighet til å sanksjonere mot uønsket og pøbelaktig adferd. Ikke det at noen av dem likte å straffe elever i tide og utide, men de hadde virkelig problemer med å forstå hva som skulle være hensikten med å gi så høy

beskyttelse til elevene, at læreren sto nærmest maktesløs overfor farlig og voldelig oppførsel.

”Hva om en elev truer med kniv inne på sløyden, og virkelig er en fare for de andre elevene?” spurte Grøttum retorisk.

”Læreren skal nå altså ikke ha lov til å røre vedkommende for å få tak i kniven og ikke lov til å ta eleven ut fra rommet for å beskytte de andre ungene?”

Han ristet oppgitt på hodet.

”Har disse byråkratene overhode peiling på hvordan livet artet seg når hundrevis av barn og ungdom samles på et lite og konsentrert område,” fortsatte han.

”Har de i det hele tatt noe med unge mennesker å gjøre? Forstår de ikke at læreren trenger visse verktøy for å kunne gripe inn i nødstilfeller? Det er faen ikke rart at norske elever er på toppen når det gjelder å bråke, men bare middelmådige når det gjelder faglig dyktighet. Politikerne har fått akkurat den skolen de har lagt opp til. De elendige resultatene er en følge av en fullstendig feilslått politikk, som har gått ut på å systematisk frata lærerne vår autoritet og overlate til elevene å bestemme selv hva de har lyst til å lære og hvordan de vil oppføre seg. Det er jo den reneste idioti!”

Den siste setningen ble sagt nesten i fistel. Grøttum hadde jobbet seg opp til et farlig raseri, og nå var han nær ved å miste besinnelsen.

”Det er faen meg så dumt at en eller annen ansvarlig skolepolitiker burde skytes,” sa han til slutt.

”Noen burde faen meg skytes,” gjentok han.

”Så, så, rolig nå, Grøttum,” sa sidemannen hans.

”Tenk på hjertet. Det er ikke sunt å hisse seg opp for mye i vår alder, vet du.”

Gjedvik var vant til kollegaens raseriutbrudd, men i dag syntes han nesten Grøttum overgikk seg selv. Selv antok han at den nye regelen om at læreren ikke skulle ta i elevene var innført i beste mening for å beskytte barna mot fysiske krenkelser. Men det var likevel noe med måten å detaljregulere normal menneskelig kontakt som han fant unødvendig mistenkeliggjørende. Er det ikke en ganske normal måte for en voksen å forholde seg til barn og unge på at de gir dem en oppmuntrende klapp på skulderen når de hadde gjort noe bra, stryker dem trøstende over ryggen når de er lei seg, holder dem fast i armen dersom de forsøker å stikke av i stedet for å ta ansvar for sine gjerninger, eller skiller dem fysisk dersom de sloss og skader hverandre? Gjedvik tenkte med gru tilbake på incest-hysteriet fra 80-tallet. Enkelte så seksuelt misbruk overalt, og bare en elev var normalt lei seg, antok man at det dreide seg om seksuelt overgrep. Lærere som ga en elev en helt uskyldig klem,

ble meldt til rektor og gjort til gjenstand for etterforskning. Selv hadde Gjedvik et nært og godt forhold til sine elever, og når han hadde de yngre klassene, falt det seg helt naturlig med en viss fysisk kontakt. Det var ikke noe han tvang på barna, men de oppsøkte det selv, for å kjenne trygghet og aksept. Hva skulle han gjøre nå dersom en elev som var lei seg kom og ville sitte litt på fanget eller ville ha en kos? Svare at han ikke hadde lov til det? Nei, dette syntes han ikke noe om. Overfor seg selv visste han godt at det gledet ham når de små kom for å søke voksenkontakt. Han hadde en spesiell følelse for disse små, og kjente at hjertet ble varmt av omsorgsglede og kjærlighet til de små vesenene. Han likte lukten av dem, deres hengivenhet og deres åpenhet. Men det sa han sjelden høyt til noen. Han ville ikke utsette seg for mistenkeliggjøring på grunnlag av noe som egentlig var noe verdifullt: Hans oppriktige kjærlighet til de små.

”Og husk for all del at det skal skrives rapporter på hver elev to ganger i året, og kopier av alle tester, prøver og annet relevant materiale skal inn i elevmappene!” fortsatte Arielle Adamsen.

”Jeg vet at det er en viss motstand mot dette hos enkelte, men det er kommet pålegg fra myndighetene om dette, og det er noe vi gjør for å sikre oss at skolen skal ha dokumentasjon dersom elever og deres foreldre kommer i ettertid og saksøker skolen med påstand om at de ikke har fått den undervisningen de har krav på.”

”Men er det ikke god nok dokumentasjon at elevene har gått på skolen og fått undervisning i samsvar med myndighetenes planer og skolens arbeidsplaner, som igjen bygger på myndighetens krav?” dristet en av lærerne seg til spørre om.

”Må vi virkelig gjøre alt dette arbeidet bare fordi vi ikke vil risikere å komme i trøbbel fordi en blant mange tusen elever kan finne på å saksøke skolen?”

”Dette er dessverre ikke gjenstand for diskusjon,” var Adamsens svar.

”Det er et pålegg, og som sådan må vi bare forholde oss til det.”

Og det svaret bekreftet den følelsen mange lærere ved Soltoppen skole hadde i forhold til sitt arbeid. Følelsen av å bli pålagt stadig nye oppgaver og byrder, som man opplevde som unødvendig byråkratiske og meningsløse, og som tok kreftene og fokus mer og mer vekk fra det man egentlig ønsket å konsentrere seg om: Å undervise barn og ungdom.

Kapittel 3. Mann søker dame – og omvendt.

Gjedvik var alltid sliten etter planleggingsdager på skolen. I bilen på vei hjem etter at to planleggingsdager var unnagjort, tenkte han at han ville bevilge seg en velfortjent tur på byen etter det han oppfattet som en skikkelig kraftanstrengelse og tålmodighetsprøve, toppet med ikke så rent lite ergrelse. Men det ville han glemme nå. Selv om bilen hans, som han i sin tid hadde kjøpt for 7000 kr, var gammel og utdatert på de fleste områder, hadde han sørget for å få installert en cd-spiller. Musikalsk var han altetende, men hadde en forkjærlighet for rock av det litt tyngre slaget, og gjerne musikk fra sin egen ungdomstid. Deep Purple og Led Zeppelin sto nok øverst favorittlista. Han satte inn Machine head med Deep Purple i cd-spilleren, og gitarens enkle men velkjente riff, det tunge og rytmiske drivet og vokalistens skrikende stemme hadde akkurat den effekten han ønsket å oppnå. "Smoke on the water – fire in the sky", skrek en av hans store ungdoms helter, Ian Gillan, mens en annen av dem, Richie Blackmore, fulgte på med et av rockehistoriens mest berømte gitar-riff. Og "fire in the sky" var akkurat hva Gjedd trengte nå. Han sang med, og kjente at følelsesknuten i mellomgulvet langsomt løste seg opp og ble erstattet av en følelse av ungdommelig livskraft og fandenivoldskhet da adrenalinet begynte å pumpe rundt i kroppen – og humøret steg adskillige hakk. Etter en stund var all irritasjon og oppgitthet som blåst ut av hodet hans, og da han svingte inn foran nærbutikken, tok han seg selv i å glede seg til kveldens forestående begivenheter, og forventningene var som alltid store. Gjedd var en lidenskapelig salsadanser, og elsket å svinge seg på dansegulvet med en dame i armene, som adlød hans minste bevegelse. Slik er det nemlig i salsa; mannen fører og jenta følger. Noen mellomting finnes ikke.

Han handlet inn litt mat og noen bokser øl samt dagens VG. I kassa sto en av de faste butikkansatte, en ung indisk jente med hijab. Gjedd pleide alltid å slå av en prat med henne dersom det ikke var kø i kassa. Hun var alltid blid og pratsom, og Gjedd tok det som en meget vennlig gest at hun snakket så åpent og vennlig til ham, til tross for at hun var en ung indisk muslim og han var en middelaldrende, halvskallet og småfet norsk mann, selv om han innvendig følte seg som hennes jevnaldrende. Det var som om hun gjennom sin oppførsel på et blunk opphevet alle eventuelle rasistiske fordommer som måtte finnes hos den handlende. Han hadde oppdaget at hun var uttalt feminist og veldig opptatt av kvinners rettigheter. Ute brukte hun niqab, og bare øynene var synlige. Gjedd måtte innrømme for seg selv at det nesten var et lite sjokk å treffe på henne ute, helt tildekket

med bare øynene synlige, men han lot som ingenting, og snakket til henne akkurat som vanlig. Det ble etter hvert tydelig at hun oppfattet det som en viktig kvinneverettighet å få kle seg slik hun ville, og at hun oppfattet alle forsøk på å forhindre hennes muligheter til å kle seg i burka som undertrykking av henne som kvinne. Og Gjedvik kunne ikke nekte for at hun var i sin fulle rett til å oppfatte saken slik hun gjorde, for slik så det tydeligvis ut fra hennes synspunkt. Men samtidig måtte han innrømme for seg selv at han følte et visst ubehag ved at hun dekket seg så grundig til at hennes identitet nærmest var usynlig, som om hun ønsket å skjule seg helt for sine omgivelser. Det syntes han rett og slett ikke hun hadde noen grunn til, for hun var en frisk og ungdommelig person som absolutt burde vise sitt ansikt til verden.

Gjedvik var en stor tilhenger av å møte ethvert menneske som et selvstendig individ og ikke som representant for en gruppe, som man tillegger spesielle særtrekk. Det betydde ikke at han ikke var blind for at ulike folkegrupper gjerne har en felles "folkesjel", og en viss måte å møte det norske samfunnet på som går igjen hos flertallet av gruppen. Men variasjonene mellom individer fra samme folkegruppe eller sosiale gruppe er alltid så store at man aldri på forhånd kan være sikker på en persons egenskaper utelukkende bygget på en bestemt gruppetilhørighet. Og for Gjedvik var ikke dette bare en fin teori eller et fjernt ideal, det var noe han praktiserte fullt ut i sitt liv. Han hadde gjennom sin lærergjerning truffet på et stort antall innvandrere som han følte stor respekt og sympati for, og som enkeltpersoner likte han mange av dem svært godt. Men samtidig hadde han gjennom årene måttet innse at det ikke bare var de gode egenskapene fra sin hjemkultur innvandrere bringer med seg til Norge, men også sitt samfunns mindre gode kulturtrekk.

I innvandringspolitikken gikk Gjedvik inn for "Fantomets lov". Hans gamle tegneseriehelt fra barneårene hadde en enkel filosofi: "God mot de gode og hard mot de harde". Det stemte også godt med hans grunnoppfatning av hvordan man som oppdrager best forholder seg til unge mennesker som skal tilpasse seg det norske samfunnet: "Med jernhånd ikledd silkehansker."

"Vi må alliere oss med alle de gode, de som vil bruke sine gode egenskaper til å bygge opp noe positivt," pleide Gjedvik å si.

"Og så må vi være kontante og kompromissløse i våre reaksjoner mot de som bryter ned, ødelegger og ikke respekterer fellesskapets regler."

Etter å ha kommet hjem, pakket han ut maten, plasserte ølboksene og kjølewarene inn i kjøleskapet, og satte på stereoanlegget. I dag fortsatte han i samme gate som fra turen hjem, og satte på en annen av sine musikkfavoritter fra gamle dager: Frank Zappa. Og

mens musikken fylte luften med vellyd og Zappas dype stemme sang ”give me - your dirty love,” forberedte han måltidet. Gjedviks spiste det mange vil kalle en typisk ungkarssmat, og middagen denne fredagen besto av stekte, oppskårne kjøttpølser på brødskeiv med ketsjup og sennep. Til maten drakk han melk, og mens han spiste hadde han VG liggende på bordet foran seg. Han kikket litt på overskriftene, leste litt i ingressene og billedtekstene, men sparte de interessante sakene til finlesing på sofaen senere. Vel forsynt satte han inn melka, tok med seg avisen, og flyttet seg over i sofaen, som vel måtte kalles hans yndlingssted på denne jord. Og det gikk vanligvis ikke lang tid før hans faste hjemlige følgesvenn kom malende og la seg oppå ham for å nyte varmen fra kroppen hans. Katten hans het Emmy, og var en langhåret skogkatt, som røytet noe fryktelig hver vår. Det hadde han ikke tenkt på da han anskaffet henne, han syntes bare det var veldig flott med villdyrutseendet som den lange, tigerstripede pelsen ga.

Fra sofaen hadde han utsikt over mot sitt gigantiske akvarium som var plassert ved veggen på motsatt side av stua. Han hadde selv bygget opp akvariebordet ved hjelp av leca-blokker, som han hadde støpt en såle av betong oppå og dekket foran med et lag murpuss som var hvitmalt. Gjedvik opplevde det som toppen av velvære når han lå slik og så inn i sin egen hjemmelagde undervannsverden, kjente varmen fra katten på magen og sakte strøk den over ryggen eller kilte den på magen. Og det gikk vanligvis ikke lang tid før han døde av og sovnet. Etter lange, krevende planleggingsdager varte middagsluren gjerne et par timer, og hjemme forstyrret han heldigvis ingen med sin forferdelige snorking. På fjellturen og lignende, der han måtte dele rom med andre, eller sove på store sovesaler, var Gjedvik en sann plage med sin infernalske snorking, som hadde ødelagt nattesøvnen for mang en uskyldig turgåer. Snorkingen skyldtes først og fremst at han som regel var kronisk utmattet etter skoledagens stress og mange krav, og utpå sommerferien et stykke, sov han langt lettere, og snorkingen avtok.

Da han våknet denne fredag kvelden i åttetiden, var det fremdeles noen timer frem til han trengte å begynne forberedelsene til en tur på byen, så han ble liggende i sofaen og satte på TV’en med fjernkontrollen. Og der ble han liggende og halvveis følge med på skjermen mens tankene vandret. Enda noen timer senere startet han oppladningen til utekvelden med å åpne den første av ølboksene, skrudde av fjernsynet og satte på musikk i stedet. Han pleide å bygge opp stemningen litt hjemme før han dro ut, med sitt eget lille, private vorspiel. Det gikk fremdeles i rock, men nå valgte han litt nyere norsk musikk: DumDum Boys, som også var en av hans store favoritter. Han likte deres tunge, fandenivoldske stil, som egnet seg ypperlig til å skape den rette feststemningen. Han

skrudde volumet på full guffe, slik at det hørtes helt ut på badet, tok med seg ølboks nummer to, og gikk for å dusje.

En hel kveld med salsa førte for Gjeddvihs tilfelle at han svettet ikke så rent lite, så det var viktig med rikelig med væskepåfyll både før og underveis. Han så på dansen som en krevende sportsprestasjon omtrent på linje med en femmil på ski. Og det desidert viktigste for en femmilsløper var selvsagt å ikke hoppe over drikkestasjonene. Men her var sannsynligvis ikke Gjeddha helt oppriktig mot seg selv. Visst var væskeinntaket viktig, men sannheten var vel nærmere at han trengte å drikke seg til litt ekstra mot, og bygge opp selvtilliten en smule før han skulle ut for å by opp damer til dans. Og hans drikkestasjoner tilbød definitivt ikke blåbærsuppe eller sportsdrikk. Det gikk i halvlitere med øl hele kvelden gjennom. I realiteten var Gjeddvihs aldri så lite malplassert i de omgivelsene han snart skulle innta. Noen ville nesten karakterisere ham som en fisk på land.

Gjennomsnittsalderen til salsadanserne flest, lå vel omtrent 30 år lavere enn Gjeddhas, og i tillegg måtte det nok erkjennes at det var svært få av de kvinnelige norske danserne som gikk ut for å danse med en nordmann, som mange av dem i sitt stille sinn oppfattet som litt stive og ubehjelpelige dansere, som hadde lite temperament og lidenskap å by på. Det ville sannsynligvis være riktigere å si at mange av de kvinnelige danserne frekventerte byens salsasteder nærmest for å *unngå* tafatte og hjelpeløse norske menn. Og det var på ingen måte slik at de fargede damene hadde det på samme måte med sine landsmenn. Gjeddvihs hadde definitivt ikke noen følelse av at for eksempel de mange kubanske kvinnene gikk på salsasteder for å treffe nordmenn. Mer riktig må det vel være å si at også de foretrakk sine landsmenn fremfor en nordmann, og i rettferdighetens navn ville det ikke være helt urimelig å hevde at Gjeddha faktisk fra tid til annen opplevde å bli utsatt for en viss rasisme på grunn av sin hvite hud. Men som regel bød det ikke på problemer for ham å skaffe seg sansepartnere, og den berusende følelsen av samhörighet og fellesskap i dansen gikk ofte litt til hodet på Gjeddha. I sin lettere altererte oppspilthet fikk han en uimotståelig trang til å bekrefte forbrødringen med et håndtrykk med sine mørkhudede brødre, som for å bevise sitt vennlige sinnelag. Til sin overraskelse opplevde han at noen av disse mørkhudede, som han så gjerne ville anse som sine brødre, nektet å ta ham i hånda fordi han var hvit. Og adskillige av dem han anså som sine sorte medsøstre sa konsekvent nei til en dans med ham.

På et gjennomsnittlig salsasted i Oslo hadde Gjeddvihs egentlig alle odds mot seg når det gjaldt å finne seg en kvinnelig dansepartner, og dette kompenserte han ved å drikke seg til den selvtilliten han følte selve situasjonen tok fra ham. Men tatt i betraktning hans noe

hemmende handikap i alder og opprinnelse, klarte Gjedvik seg forbausende godt som salsadanser, og det kunne han nok takke sin gutteaktige lekenhet og oppriktige glede over å utfolde seg på dansegulvet for. De eggende salsarytmene fikk blodet til å bruse, bena til å bevege seg og hver minste fiber i kroppen til å følge musikken. I innlevelse og kroppsbeherskelse sto han ikke tilbake for selv den mest lidenskapelige kubaner eller syd-amerikanere som hadde fått dansen inn med morsmelken i sitt hjemland.

Han tok på seg rikelig med godlukt, sine fineste festklær, som inkluderte svart bukse, en temmelig glørete silkeskjorte og et løst knyttet slips, og tømte i seg den tredje og siste ølboksen før han lukket seg ut og låste døra.

Det var alltid med spenning og forventning Gjedvik ankom sitt faste salsasted, og allerede ute på gaten kunne han høre de eggende, latinske rytmene. Den lette følelsen av beruselse fra ølboksene blandet seg med oppstemtheten som fulgte av musikken og duften av sterkt parfymerte damer og ditto cologneinnsmurte menn samt sigarett-lukten fra dem som sto utenfor og røykte. Han kunne ikke kjenne lukten av opphisset kjønn, men hans ubevisste instinkter registrerte garantert eimen av testosteron og andre kjønnshormonelle dufter, som pirret hans mannlige jaktinstinkter. Om man søker steder der menn får lov til å være menn fullt ut og kvinnene hengir seg til mannens maskuline føreregenskaper og forvandles til et viljeløst redskap i mannens armer, så er et salsalokale definitivt det rette stedet å oppsøke. Der hersker den rendyrkede biologiske delen av oss mennesker. Dyret i oss i fri utfoldelse.

Gjedvik kjente at han virkelig var i feste- og dansehumør, og gikk med lette skritt opp trappene til danselokalet. Han nikket til vaktene, som kjente ansiktet hans godt fra tidligere, og håndhilste på disk jockeyen, som hadde vært hans salsalærer den gangen han var helt fersk. Så gikk ferden rett i baren for å få seg den første halvliteren, og finne seg en plass på en av de ledige barkrakkene, der man kunne snu seg mot dansegulvet og få full oversikt over hele lokalet. Han sveipet lokalet med blikket for å danne seg et inntrykk av klientellet og se seg ut potensielle dansepartnere. Heldigvis så det ut til at noen av dem han vanligvis danset med også hadde valgt å gå ut denne kvelden. Det var adskillig enklere å by opp dem han kjente fra før av, og ikke være prisgitt fremmede jenters velvilje. Som han var smertelig klar over, opererte han på en arena der han ikke akkurat befant seg på toppen av kvinnes favorittliste. De fleste av dem dante ikke av glede og forventning når han nærmet seg dem, for å si det sånn. Men mange av dem han hadde blitt kjent med i årenes løp, opplevde ham nok som en trygg og god dansepartner, og dessuten hadde han opparbeidet seg et visst rykte for å være ganske spandabel, uten å kreve noe tilbake, slik

mange av de unge latino'ene tydeligvis gjorde. Jo mer han drakk, og jo mer han ble revet med av stemningen, jo løsere satt pengene i Gjeddass lomme, og etter noen runder på dansegulvet, bød han gjerne dansepartneren på drinker eller øl i ren begeistring.

Men nå hadde han tømt den første halvliteren, og gikk så lett henslengt som han bare kunne over til den andre enden av lokalet og bød opp en kubansk jente han hadde danset med før. I motsetning til de aller mest selvsikre "salsero'ene" som med nonsjant og verdensvant mine rekker ut hånden til damene de vil danse med uten å si et ord, pleide Gjektiv høflig å spørre om jenta hadde lyst til å danse. Og heldigvis svarte den første han bød opp denne kvelden ja, og så var han i gang. Han falt lett inn i musikkens rytme og begynte med relativt enkle bevegelser - forsøkte bare å holde seg til grunntrinnene for å danse stivhet og anspenhet ut av kroppen og finne de myke bevegelsene. Jenta fulgte hans bevegelser, var myk i hoftene og gjorde seg så feminin og lekker hun bare kunne. Det gir en deilig følelse for en mann å kjenne at man behersker situasjonen og at din dame er rede til å følge deg dit du vil ta henne. Men det krever selvsagt at man vet med seg selv at man er rede til å ta føringen.

Ingenting er verre for en kvinne enn å skulle prøve å følge en mann som nøler og stotrer og ikke selv vet hva neste steg skal bli. I tankene må man ligge litt i forkant, og når man tar i bruk de virkelig kompliserte stegene og svingene i sitt repertoar, må man bestemme allerede midt i den ene svingen hvilken kombinasjon man vil fortsette med i neste omgang. Gjektiv svingte sin dame rundt med stor innlevelse, kikket på ansiktet hennes og så til sin store tilfredsstillelse at hun hadde et fornøyd smil om munnen. Han rakk også å se seg hurtig rundt i lokalet, og registrerte at enkelte, både kvinner og menn fulgte dem med interessert blikk. Gjektiv kunne ikke nekte for at han likte det. Hvem liker ikke å vise frem det de vet at de behersker til fingerspissene? Særlig likte han å bevise at han kunne danse med like stor innlevelse og sensualitet som en hvilken som helst sydlandsk casanova, og hans kroppsbeherskelse, mykhet i hofteløddet og eleganse sto ikke tilbake for noen. Han var så definitivt ikke noe "tight ass" som enkelte fargede brukte som kallenavn på hvite menn. Musikken stanset et kort øyeblikk, og han spurte jenta om hun ville ha en dans til. Og det var ikke nei i hennes munn. Gjektiv følte at han var blitt varm i trøya nå, og syntes han presterte opp mot sitt beste i den neste dansen. Deretter takket han pent for dansen, og gikk tilbake til baren.

Det var vanlig kutyme å si ja til to danser blant jentene, dersom de likte dansepartnerens evner som danser. Og når de avsluttet etter to danser, betydde det også at de ikke hadde noen interesser for mannen utover som dansepartner. Foretrakk jenta mannen som partner

gjennom mange danser, kunne han ha grunn til å være optimist dersom han var singel og på utkikk etter en date. Gjedvik regnet med at det fantes mange slike uuttalte tegn som danserne benyttet til nonverbal kommunikasjon seg imellom, men han visste ikke særlig mye om det. Han var på en måte litt på utsiden av sjekkemarkedet i og med sin relativt høye alder og sin ikke så attraktive kroppsform. Det hendte riktignok at også han hadde hellet med seg, og oppfattet av og til at noen faktisk var interessert i ham også utover dansingen, men når sant skal sies så var han relativt kresen av seg, og om han ikke følte det var full klaff, så trakk han seg heller tilbake enn å innlede et forhold han visste ikke ville ha noen sjanse. Han var egentlig ikke en "one night stand"-type, men foretrakk mer stabile og følelsesmessig trygge forhold. Men litt uskyldig flørting var han absolutt med på.

Det hadde begynt å bli mer folksomt nå, og kø i baren, men som en av de faste gjestene på stedet, og som en meget god øl-kunde, hadde han opparbeidet seg såpass status blant bartenderne at han alltid ble ekspedert relativt hurtig. Så han fikk sin øl ganske kjapt og satte seg litt andpusten ned på barkrakken igjen. Han tok noe reale slurker, og nesten halve ølen forsvant ned strupen. Rundt ham satt det flere menn og drakk og kikket interessert på de ulike parene på dansegulvet. Han så opp på ansiktet til sidemannen, en ung, mørkhudet unggutt, og syntes han dro kjensel på utseendet hans, men han klarte ikke helt å plassere ham med en gang. Men så gikk det et lys opp for ham. Han lente seg over mot den unge mannen og sa:

"Unnskyld, men så ikke jeg deg på Soltoppen skole i går og i dag? Skal du begynne å jobbe der, eller?"

Han måtte snakke ganske høyt for å overdøve musikken.

"Ja, jøss, jeg kan ikke huske deg, men det stemmer at jeg var på Soltoppen. Jeg har blitt ansatt i et gymvikariat dette skoleåret. Carlos Jensen," sa han og rakte frem hånden.

"Trym Gjedvik," sa Gjeddha og håndhilste.

"Jeg er klassestyrer i 10. klasse. Jeg antar at du skal ha dem i gym. Det blir de sikkert glad for. Unge mannlige lærere pleier fort å bli veldig populære," fortsatte han.

"Sier du det," svarte Carlos. *"Det var hyggelig å høre. Tror du jeg overlever skoleåret, eller? Har hørt at det kan være tøft for oss ufaglærte vikarer."*

"Det trenger du ikke bekymre deg for," beroliget Gjedvik ham.

"Det pleier å gå veldig fint. Gym er et fag de fleste elevene liker veldig godt. Det hadde nok vært langt mer krevende om du skulle hatt norsk eller matte. Du danser salsa?"

"Ja, jeg elsker det. Faren min er cubaner, så jeg har det nok i genene."

"Sier du det. Hvordan havna du akkurat på skolen vår, forresten," undret Gjeddha.

"Mutter'n jobber der. Hulda Jensen," opplyste Carlos.

"Hadde det ikke vært for henne, hadde jeg neppe fått jobben. Tror hun overtalte han rektoren deres. Men nå må jeg bevege litt på meg. Ser du de to jentene som står ved gelenderet foran trappa der borte? Skal vi ta hver vår? Hvem av dem har du mest lyst på?"

Gjedda ble litt overrumplet av måten han spurte på. Den viste tydelig at det var lysår mellom en selvsikker og selvbevisst ung salsero og en hvit, middelaldrende mann. I hans øyne "tar" man ikke bare en jente man har lyst til å danse med, man spør henne pent om hun har lyst. Og om hun svarer nei, trekker man seg høflig tilbake.

"Eh, jeg tror jeg drøyer'n litt," svarte han. "Jeg.....har nettopp dansa, og trenger en drikkepause."

"Ok," svarte Carlos, reiste seg og beveget seg med stor nonsjalanse over dansegulvet. Da han kom bort til de to jentene, tok han hånda til den ene uten å si noe, og førte henne med den største selvfølgelighet ut på dansegulvet. Der tok han henne tett inntil seg, og begynte å bevege seg med små, intime bevegelser, og jenta fulgte ham så perfekt at de nesten gikk opp i en høyere enhet, der hans matadoraktige, førende bevegelse straks ble besvart gjennom hennes feminine føyelighet. Musikken var heftig og rytmisk og de eggende rytmene skapte en stemning av livsglede og løssluppenhet som inviterte til intimitet og sensualitet. Det var rent vakkert å se på, måtte Gjedvik innrømme, og han tok seg i å nesten sitte og stirre på dem med åpen munn. Det dumme med slike oppvisninger i eleganse og danseferdighet på det aller høyeste nivå, var at det nesten tok fra Gjedvik hele hans selvillit som danser. Han ble så imponert over den andres ferdigheter, at han følte seg rent liten og ubetydelig der han satt. Det hadde han egentlig ikke noen grunn til, for sannheten var at han egentlig ikke sto særlig mye tilbake for en type som Carlos Jensen som salsadanser. Den største forskjellen mellom dem var ikke deres evner som danser, men inni hodet, der Gjedvik var en ganske beskjeden og høflig nordmann, mens Carlos var en særdeles selvsikker og macho kvinneerobrer, som i egne øyne syntes han gjorde enhver kvinne en tjeneste ved å dele med dem av sine maskuline drifter. Og det sto ikke til å nekte for det: Mange av de norske kvinnene i lokalet sto nærmest i kø for å bli den utvalgte til å bli nedlagt for kvelden.

Men Gjedvik lot seg ikke stanse av et midlertidig tilbakeslag i sin tro på seg selv som danser. Han tømte i seg resten av ølglasset og bega seg ut på en runde rundt i lokalet for å finne flere bekjente. Det så ut til at alle dem han kjente allerede var engasjert, så han tok mot til seg, og spurte en fremmed dame som sto og betraktet danserne som svingte seg

rundt på gulvet. Hun takket ja, og Gjedvik tok hendene hennes og lot bena bevege seg slik de skal når man danser salsa. Han fikk straks litt medfølelse med kvinnen, for hendene hennes var iskalde, og bena hennes hang ikke helt med på den rette måten. Han skjønnte at hun ikke var noen dreven danser, og avpasset sin måte å danse på etter det. Han ledet henne forsiktig men bestemt rundt på gulvet, og da dansen var slutt, ba han henne sågar opp til enda en dans.

”Det er viktig at vi som er ganske drevne salsadansere har tålmodighet med dem som er nybegynnere,” var hans filosofi.

”Det var akkurat det jeg selv trengte da jeg var nybegynner.” Det var ikke uten grunn at Gjedvik var lærer. Han hadde et instinktivt ønske om å få andre til å føle seg verdifulle. Det falt ikke alltid i god jord. En gang i sine yngre dager danset han med en jente som var ganske lubben, ja, noen ville nok rent ut si at hun var tykk. Gjedvik var noe nær dritings, og da våknet alltid hans ønske om å bidra til andres følelse av velvære.

”Jeg synes du er skikkelig pen,” sa han til jenta ute på dansegulvet.

”Det tror jeg ikke noe på,” sa hun.

”Du trenger ikke si sånt til meg bare fordi jeg er tykk.”

Det ødela liksom stemningen litt, og den unge Gjedvik oppga straks ethvert håp om at det kunne bli noe mellom dem. Men det var lenge siden nå. Gjedvik var aktiv på dansegulvet den neste timen, bare avbrutt av noen korte pauser i baren med en halvliter. Selv om han svettet mer enn gjennomsnittlig, gjorde det jevne inntaket av øl at han måtte en tur innom toalettet. Der var det opptatt i toalettavlukket, men han stilte seg i kø ved pissoaret. Da alle før ham var ferdige, og det ble hans tur, ble han stående å fikle litt med knappene i gylfen, som var litt vanskelige å få åpnet, og da hørte han en hviskende kvinnestemme inne fra båsen:

”Er det tomt der ute nå, tro? Jeg hører ingen, gjør du?”

”Nei, det er tomt,” svarte en mannsstemme. *”Bøy deg forover og løft opp skjørtet! Sånn ja. Ned med trusa! Skynd deg, jeg er kåt som faen! Det er rett før jeg sprenger høl i buksa! Åååå, sånn, ja, nå kommer jeg! Jaaa, der, jeg er inne. Åååååå, faaaen så godt!”*

”Ja, ja, så deilig, åååååå så stor du er! Åååååååå... ..!” stønnet kvinnen av vellyst.

Gjedda ble så flau da han skjønnte hva som foregikk at han knep hurtig igjen og avsluttet sitt forehavende før mange dråpene hadde kommet ut. Han fikk alt inn bak smekken igjen, før han snek seg stille ut. Han fortsatte rundt nærmeste hjørne, men der ble han stående og forsøkte å få kneppet igjen gylfen uten å vekke for mye oppmerksomhet. Deretter ble han stående litt for å følge med på hvem som kom ut fra toalettet. Han var litt nysgjerrig på

hvem som hadde gitt etter for lystenens påtrengende drifter uten å bry seg med å komme seg til et dertil egnet sted før de åpnet slusene og lot væskene strømme. Og ikke lenge etter ham selv kom en mann og en kvinne gående liksom tilfeldig etter hverandre. Først gikk den ene av pikene Carlos hadde spurt om han ville ”ta”, og noen meter bak fulgte Carlos med et bredt, tilfreds smil rundt munnen.

”Så dette er den nye gymlæreren som skal ha ansvaret for skolens gutter og jenter i 15-16 årsalderen,” tenkte Gjedvik i sitt stille sinn.

”Og han skal liksom ha overoppsyn i garderobene og med dusjingen? En mann som knuller den første og beste jenta han treffer på et toalett!”

Gjedvik visste ikke helt hva han skulle foreta seg med saken - han kunne neppe stå frem og fortelle at han hadde spionert på den nye gymlæreren på et utsted og avslørt ham midt i et samleie på toalettet. Men et eller annet måtte han gjøre, såpass skjønte han, selv om han nå var temmelig beruset. Han kjente dessuten at han begynte å bli litt sulten, så han bestemte seg for å finne seg et sted å spise.

Kapittel 4. Nye venner.

Nede på gaten ble Gjedvik møtt av en stor menneskeansamling, og flere politibiler sto parkert langs veien. Han skjønnte etter hvert at det hadde skjedd en skyteepisode utenfor en afrikansk musikkbar som lå rett over gaten for salsastedet. Det var et stort flertall av afrikanere blant dem som hadde samlet seg på gaten, så han antok at de fleste av dem hadde vært inne på musikkbaren da skytingen skjedde.

"Så dere hva som skjedde, eller?" spurte han to unge gutter som sto ved siden av ham.

"Nei, vi har bare sett etter damer vi," svarte de.

"Så vi vet ingenting, egentlig. Men det har visst vært noe skyting utenfor her."

Gjedvik ble stående litt og betrakte menneskemengden. Han var alltid nysgjerrig på mennesker fra andre nasjonaliteter, og likte å danne seg et inntrykk av andre kulturer basert på sine egne opplevelser, og ikke bare gjennom det som ble presentert i mediene. En del av de tilstedeværende begynte så smått å trekke unna, men noen ble stående å røyke og småprate to og to eller i smågrupper. Gjedvik la merke til en eritreer eller somalier som gikk rundt og så ut til å forsøke å tilby folk noe. Han så ut som han var skikkelig "høy" på et eller annet, og snakket fort og høyt mens det skummet i munnvikene.

"Jag kan skaffa er alt ni vil ha," hørte Gjedvik at han sa, og registrerte at mannen tydeligvis var svensk.

"Alt inom droger, kvinnor, små flickor, absolut alt ni begär," fortsatte mannen.

"Ge mej bare en dag eller två, så skaffar jag det från Sverige."

Gjedvik trodde nesten ikke sine egne ører der han sto. Sto mannen der og tilbød seg å skaffe til veie småjenter? Han ble helt kvalm ved tanken, og trakk seg litt unna. Han var ikke helt sikker på om mannen snakket over seg i narkorus, eller om han faktisk seriøst forsøkte å gjøre en handel med dem han snakket med.

Ikke lenge etter, fikk Gjedvik selv et tilbud. En kameratgjeng spurte om han var interessert i sex. De ville selge ham en jente de hadde med seg. En av dem pekte på henne. Hun sto litt lengre bort, og var en ung, pen afrikansk jente på kanskje noen og tjue.

"Jasså, så de tror jeg er en naiv og lettlurt nordmann," tenkte Gjedvik. Han var sikker på at det var et forsøk på å lokke ham i en felle for å rane ham. Men Gjedvik hadde vært ute en vinternatt før, og var så langt fra det lettvinne byttet de sikkert hadde forestilt seg. Han var kanskje full, men ikke verre enn at han luktet lusa på gangen.

"No, thank you," svarte han, trakk seg unna, og begynte å gå nedover mot Oslo S, der han visste det var en nattåpen grillbar. Han hadde gått strekningen nederst i Karl Johan mange

ganger nattestid, så han visste hva som ventet ham. Noen ganger, når han var ekstra sliten og bare hadde lyst til å komme seg fortest mulig hjem, hendte det at han tok en lang omvei for å komme seg til nattbussen nede ved Oslo S. Som enslig mann var han et attraktivt bytte for påtrengende prostituerte, og dem krydde det av nederst i Karl Johans gate etter 11-tiden om kvelden. Gjedvik hadde vært salsdanser i mange år, og var vant til å vandre nedover Karl Johans gate sent på kvelden.

Han husket godt første gangen han ble stoppet nesten nederst i gaten av en ung, vakker og sexy svart kvinne, som spurte det klassiske spørsmålet:

“Do you want to have a good time with me? I can come home with you and give you everything you want.”

Den gangen kom henvendelsen fullstendig overrumpende på ham, og han hadde problemer med å forstå hvorfor en så attraktiv kvinne skulle ha noe ønske om å sjekke opp akkurat han, så han forsøkte å peile seg inn ved hjelp av noen oppklarende spørsmål.

“Do you mean that you want to come home with me and be my girlfriend tonight?”

“Yes, of course. And I will do everything that you want to,” svarte hun smilende.

“But you are a very young and attractive girl and I am an older man, what makes you want to be with me tonight and have sex with me?” spurte Gjeddå forundret. Men det begynte langsomt å demre for ham, da hun sa:

“No, you are not old. I like you! And perhaps you want to give me some money if you are happy with what I can give you?”

“Oh, now I understand,” sa Gjeddå, *“you are trying to sell sex to me?”*

Hun smilte fremdeles bredt da hun svarte:

“Yes, I want to sell sex to you. What do you say, can you give me 1200 kroner for one night?”

Gjeddå tenkte seg litt om. Hvem har ikke lyst til å få en sexy og attraktiv kvinne hjem i sin seng og oppleve litt kroppslig nytelse for en natt? Han kjente dessuten at ”lillebror”

absolutt likte situasjonen, og reiste seg i stram honnør for den unge kvinnen. Han ble rett og slett veldig kåt. Men selv om Gjeddå var av den lekne og livsglade typen, som hadde en tendens til å skyve problemene foran seg og ta bekymringene når de meldte seg, hadde han også visse prinsipper. Og det å betale for å få sex var noe som lå ganske fjernt fra hans verden. Så han svarte:

“You are a very beautiful and attractive young woman, but I am very sorry, I never pay to have sex. I only have sex with girlfriends who want to be with me because they love me.”

“Oh, I am sorry too, because I like you very much. You are a nice man,” sa hun og kom helt nær ham og strøk ham over brystet med den ene hånden, mens hun tok hånden hans med den andre.

“Are you sure you don’t want to have sex with me?”

Gjedvik ble litt forlegen og begynte å le sjenert av hennes pågåenhet. Han sto der og kjempet med seg selv med en dunkende kjempestå. Situasjonen var så ny og overrumpende for ham, at han hadde problemer med å rive seg løs fra den. Det var aller første gang i sitt liv at han hadde opplevd å nesten bli forført av en velskapt, sexy og innbydende ung kvinne. Dette var før Karl Johans gate nærmest ble oversvømt av afrikanske prostituerte, og jenta som sto klar til å gi ham en omgang het, dampende sex, hadde på ingen måte preg av å ha levd et herjet liv. Hun så ut som en hvilken som helst livsglad, ung jente. Men endelig seiret fornuften hos Gjedvik, han beklaget igjen at han ikke kunne benytte seg av hennes tilbud, og gikk litt ustø videre nedover byens paradegate.

Det var hans første møte med fargede prostituerte. Etter hvert ble han vant til å møte dem hver eneste helg når han var på vei hjem fra sin ukentlige salsakveld. Han ble dratt mellom sin biologiske naturs ganske heftige, fysiske reaksjon, og fornuftens manende røst. Han begynte nesten å føle seg som en av Pavlovs hunder hver gang han kom gående nedover mot Oslo S nattestid. Vel siklet han riktignok ikke, men han fikk stå lenge før han hadde sett en eneste svart kvinne. Alt han gjorde for å bekjempe sine kroppslige lyster var like fåfengt, for mot manndommens forræderiske natur kjemper enhver mann forgjeves. Han kom gående nedover Karl Johan som en sprengkåt unghingst med blodet brusende og kroppens safter pressende på, klar til å bedekke enhver hoppe som måtte komme i hans vei. Og hoppene nærmest vrimlet omkring ham, strøk seg inntil ham, puttet hendene innunder klærne, i lommene og til og med ned i buksa hans, hvorpå de kunne utbryte imponert:

“Oh, you are horny, you naughty boy! You are big! Oh, my God, I like it!”

Gjedvik følte seg etter hvert ikke direkte uvel i situasjonen, men han klarte faktisk å holde fast på sine gode forsetter om å la fornuften seire over driftene. Og det var ikke så rent lite av en seier, tatt i betraktning hvor attraktive han fant mange av de svarte jentene, og hvor sterkt lysten presset på. Han skjønnte etter hvert at de afrikanske prostituerte ble betraktet med alt fra avsky til nedlatenhet av mange nordmenn, og at de nærmest var å betrakte som byens nye pariakaste, og ble nektet adgang hos alt av utesteder og de fleste nattåpne grillbarene. Det vakte en sterk sympati hos Gjedvik, for han hadde en nesten instinktiv medfølelse med alle mennesker som av en eller annen grunn sto utenfor samfunnet, som var utstøtt og sett ned på av andre.

Alt fra han var en ung gutt og fulgte med i idrettsverdenen hadde de svarte idrettsutøverne vært Gjedsviks favoritter, og dersom en svart konkurrerte mot en hvit, håpet han alltid at den svarte skulle vinne. Han var ikke helt sikkert hvem som var den første fargede idrettsmannen han beundret, men det måtte være enten bokseren Muhammed Ali eller de svarte idrettsutøverne i Mexico-OL i 1968, særlig sprinteren John Carlos og tresteghopperen Bob Beamon. Beamons eventyrlige lengdehopp på 8,90 vakte en nærmest ekstatiske begeistring hos den unge Gjedsvik, og idrettsåret 1968 sto for ham som et av de lykkeligste årene i hans barndom. De norske vinteridrettsutøverne gjorde også sine saker bra det året, og lykken var nærmest ubeskrivelig da Fred Anton Maier satte verdensrekord etter verdensrekord, og toppet det hele med å vinne både EM og VM og OL-gull på 5000 meter. Hans verdensrekord på 10 000 meter på 15,20,3 fra EM på Bislett var en tid som for alltid kom til å stå spikret i Trym Gjedsviks bevissthet. I vinteridrettene var det ingen svarte utøvere å holde med, men innen de store, internasjonale idrettene ble de stadig fler. Et annet meget stort øyeblikk fra Gjedsviks barndom, var VM i fotball i 1970, som også gikk i Mexico. Han holdt selvsagt med Brasil, og hans store idol var den største fotballspilleren av dem alle, ballgeniet Pelé. Gjedsvik hørte også til dem som vokste opp med engelske tippekamper, og etter hvert ble hans favorittlag det laget som var tidligst ute med å gå til anskaffelse av svarte spiller, West Bromwich Albion, der Cyril Regis og Laurie Cunningham gjorde stor suksess. Sistnevnte ble den første svarte spilleren til å representere England internasjonalt, uansett årsklasse.

Med den unge Gjedsviks beundring og kjærlighet til fargede mennesker som bakgrunn, falt det seg ganske naturlig at han overhode ikke så ned på de fargede prostituerte på Karl Johans gate, men at han tvert imot følte en dyp sympati med dem som mennesker. Han hadde ikke tenkt så mye over det da han var yngre, men hadde blitt mer og mer klar over at det var en viktig del av hans natur å solidarisere seg med de svake og dem som ikke sto så høyt på rangstigen i samfunnet. Og det var ikke noen politisk eller ideologisk overbevisning som styrte hans sympatier, det var hans menneskelige bevissthet som var slik laget. Han søkte aldri makt eller forsøkte å nå toppen av hierarkiet i noen sammenheng, han ville heller gjerne føle seg om en av de aller minste. Så etter hvert begynte han å se på de prostituerte som sine venner. Om vinteren søkte han ofte inn på den nattåpne kiosken nederst i Karl Johans gate mens han ventet på nattbussen, og kjøpte seg en varm kaffekopp og søkte ly for vinterkulda. Dit inn trakk også noen av de forfrosne prostituerte, og han begynte først å gi bort noen never med småmynter til dem, og av og til også noen sedler. Han syntes oppriktig synd på dem, som sto ute på gata i all slags vær og

ofte frøs og led. Etter hvert ba han også noen av dem med inn på grillbaren tvers over veien, og kjøpte en kopp kaffe eller varm sjokolade til dem, mens han slo av en prat. Etter hvert vanket det også litt mat på dem han inviterte med seg – gjerne to-tre stykker om gangen. Han tok også av og til med seg noen av dem på ulike dansesteder i byen, og der de aldri i verden ville ha blitt sluppet inn alene, fikk de lett adgang når de var i følge med Gjedvik. Han håpet det var en fin avveksling for jentene å få oppleve en litt annen side av Oslo, og få en litt annen opplevelse av norske menn. Og som takk for kvelden stakk han gjerne til dem det samme beløpet som de ville fått om de hadde hatt en kunde.

Denne sommerkvelden rett etter skolestart, hadde Gjedvik tenkt å avslutte kvelden slik han hadde gjort i det siste, med å invitere et par av ”vennene” sine på et måltid mat. Nederst i Karl Johans gate møtte han tre jenter han hadde snakket med før. En av dem stilte det vanlige spørsmålet, som så mange norske menn som beveget seg ute i Oslos gater sent på kvelden fikk høre:

“Do you want to have a nice time with me?”

“No, but maybe you want to join me and have something to eat? I can pay for all three of you.”

Og det ville de gjerne. De gikk sammen til den nærmeste grillbaren, og han ba jentene bestille det de hadde lyst på av mat og drikke, og selv bestilte han en halv grillet kylling og en øl. Det siste hvisket han diskret, slik at ingen andre hørte det, for det var bare stamgjester som fikk servert øl. Stedet hadde ikke ølbevilling, så ølserveringen var å regne som ”ekstra service”.

De fant seg et bord innerst i lokalet, og han la merke til at enkelte av gjestene gjorde obskøne gester og simulerte brekninger da jentene passerte. Han hadde aldri forstått hvordan noen kunne finne på å vise sin forakt for andre så åpenlyst. Det bød ham imot å være vitne til. Jentene var åpenbart sultne, for de spiste glupsk av maten. Gjedvik spurte jentene hva de het, og fikk vite at de het Joyce, Hope og Gloria, og alle tre kom fra Nigeria. Han ble rent ettertenksom da han hørte hva de het. Tenkte på foreldrene, som en gang hadde holdt de små jentene i sine hender, og gitt dem et navn med håp om at de skulle få en god fremtid. Og nå solgte de kroppen sin milevis unna sitt hjemland. Hans medfølelse med dem ble om mulig enda sterkere, og han var glad han kunne bidra til å gi dem en liten, hyggelig stund.

Ytterligere et par jenter hadde kommet til, og de tre første delte søsterlig av maten sin. De spiste og drakk mens jentene snakket sammen på sitt morsmål, så Gjedvik skjønte lite av hva de snakket om. Han hadde ofte forsøkt å få fargede prostituerte i tale, for å danne seg

et inntrykk av hvordan de selv opplevde sin virksomhet, og hva som fikk dem til å velge å selge sex. Mediene skrev en del om trafficking, og i Gjedviks øyne var det en grusom og fornedrende virksomhet som samfunnet selvsagt ikke kunne akseptere. Men det var intet som tydet på at flertallet av disse jentene var utsatt for tvang, og så vidt han kunne registrere var ingen halliker å se i nærheten. Gjedvik antok at de ganske frivillig hadde forlatt sitt hjemland på grunn av fattigdom for å tjene penger på å selge sex. Og det bekreftet de fleste jentene. De hadde tilholdssted enten i Italia eller Spania og kom på turistvisum til Norge. Mesteparten av pengene sendte de hjem for å hjelpe foreldre og søsken, eller de hadde barn som bodde midlertidig hos foreldrene deres.

Gjedvik hadde flere ganger forsøkt forsiktig å få noen av de unge jentene til å fortelle hvordan de opplevde å ha sex med ukjente menn, og de fleste syntes å være ganske positive.

“I like sex,” svarte noen, “but I am a little disappointed because Norwegian men don’t seem to enjoy sex. Most men just walk away. Is it because they don’t like to have sex?”

“I only ask men who look nice and clean, and if they are good men, they can make me horny too,” svarte andre. En gang Gjedvik hadde hatt med et par jenter til det samme spisestedet hadde det blitt ganske ubehagelig da de ikke godtok at han bare spanderte et måltid mat på dem, og ikke ville ha sex.

“You are a rich man and we are poor people, it’s only fair that you use your money on us. Maybe you look down on us because we are poor? Or maybe you hate black people?”

Jentene var utrolige gode til å manipulere, og forsøkte tydeligvis å få ham til å føle dårlig samvittighet for ikke å kjøpe sex av dem.

Men denne kvelden var jentene innforstått med at et gratis måltid var det eneste de ville få. De fleste av dem takket etter hvert pent og gikk mot utgangen, og da Gjedvik reiste seg for å gå, reiste samtidig en mann et par bord unna seg. Han så definitivt ikke vennlig ut, og tok tak i jakkeslagene til Gjedvik for å legge ham i bakken, samtidig som han sa:

”Din jævla drittsekk. Det er sånne sexkjøpere som deg som ødelegger for norske menn. Jeg blir kvalm av deg, din faens dritt.”

Mannen hadde tydeligvis misforstått situasjonen fullstendig, og trodde Gjedvik var horekunde. Gjedvik forsvarte seg så godt han kunne, og fikk tatt tak i mannens jakke idet han ble slengt i gulvet, så stolene føk unna med et brak. De gikk i gulvet begge to, og den sinte mannen ble sittende øverst.

”Hei, ta det litt rolig’a, jeg har bare spandert mat på dem. Jeg er ikke sexkjøper,” ropte Gjedvik til overfallsmannen, men til liten nytte. Han var rasende, og hadde tydeligvis

bestemt seg for at Gjedvik skulle få unngjelde uansett. Han tok tak i slipset til Gjedvik og vred det rundt, så Gjedvik fikk problemer med å puste. Mannen var tung og sterk, og slapp ikke taket. Sekundene gikk, og i et panisk øyeblikk så Gjedvik sin egen dødsangst i hvitøyet. Skulle dette bli hans siste stund på jorden? Men han hadde mer livskraft i seg enn som så. Raseriet hadde våknet også i ham, og han langet ut noen ville slag i lufta, og et par av dem traff mannen i ansiktet. I samme øyeblikk kom heldigvis de tre jentene ham til unnsetning. De hadde sett gjennom vinduene hva som var i ferd med å skje og kom styrtende inn igjen. Resolutt tok de tak i overfallsmannen bakfra, fikk løftet ham opp og holdt ham fast til personalet kom til.

"Jeg har.... bare.... sittet her og.... spist sammen med noen jenter," fikk Gjedvik stotret frem, andpusten.

"Jeg aner.... ikke hvorfor....han overfalt meg. Bare spør.... jentene," fortsatte han. De kunne bekrefte det han sa, og etter noen spørsmål ble mannen ledsaget ut av lokalet av to servitører. Men han ble stående på utsiden og glodde olmt som en okse på Gjedvik.

"You are not safe," sa jentene.

"He is standing outside. Here, let us go with you so he can't hit you again."

Og dermed tok de ham beskyttende mellom seg, gikk sammen med ham ut på gaten, og fulgte ham videre bortover mot bussholdeplassen. Der sto nattbussen, og de siste menneskene i køen var akkurat på vei inn.

"Do you have everything? Your mobilphone, your wallet?" spurte en av jentene.

"Yes, yes, and thank you very much. It was very kind of you," svarte Gjedd, ga dem noen sedler på deling og gikk ombord i bussen. Han betalte, fant seg en plass og sank lettet ned på setet. Utenfor sto de tre jentene og vinket smilende til ham. Og han vinket tilbake helt til han ikke så dem lengre.

"Ja, ja, reddet av tre svarte prostituerte," tenkte Gjedvik.

"Det er mye rart man skal oppleve".

Han sendte dem en takknemlig tanke. Han sovnet etter hvert der han satt, og sov som et barn hele veien til endestasjonen. Der måtte sjåføren riste liv i en snorkende Gjedvik både to og tre ganger, før han kom til full bevissthet. Han gikk ustøtt av bussen, og tok noe vaklende fatt på spaserturen hjem. Egentlig skulle han ha gått av bussen tre holdeplasser tidligere, men det var ikke første gangen han var blitt med til endestasjonen, og det var ikke verre enn at han vanligvis klarte å komme seg hjem i løpet av 15-20 minutter. Han tok en snarvei over et jorde bak en bensinstasjon. Det var faktisk bensinstasjonen til FAU-lederen på Solbakke skole, Bjarte Brubæk. Til sin overraskelse så han at det lyste på

baksiden av stasjonen, som han nærmet seg fra jorden. Det sto en hvit varebil der, og han så en mann som bar kasser til og fra stasjonen.

"Hva er det som skjer her da?" sa Gjedvik halvvhøyt til seg selv.

"Er det noen som begår innbrudd, eller hva?"

Han krøket seg sammen for ikke å bli oppdaget og fortsatte mot stasjonen med litt ustø skritt. Vel fremme ble han stående bak et hjørne og kikket frem for å forsøke å finne ut hva som egentlig foregikk. Sannsynligvis var både hans sanser og årvåkenhet nedsatt av all alkoholen, for han oppdaget ikke mannen som snek seg innpå ham bakfra med et balltre i hendene. Med full kraft svingte han balltreet og traff Gjedvik i bakhodet. Gjeddå sank sammen på bakken og befant seg for andre gang i drømmeland den natten.

Kapittel 5. Gjeddå får sitt pass grundig påskrevet.

Gjedvik så inn i akvariet sitt. Der svømte store, fargerike fisk. Han så flere ciklidehanner med en imponerende, maskulin pukkel i pannen. De forsøkte å imponere hverandre og enkelte sloss for å avgjøre hvem som var størst og sterkest slik hanner ofte gjør. Det svømte også en del hunnfisker rundt. En av dem hadde yngel i munnen. Munnruging er enkelte cikliders måte å beskytte sine yngel de første fire ukene. Hunnen snur seg og snapper eggene opp med munnen straks de er befruktet av hannen. Hunnfisken fant et stille hjørne i akvariet og slapp yngelen ut av munnen for at de skulle få beite på akvariebunnen. Plutselig dukket en fremmed og truende mannsperson opp. Han hadde med seg en stor kølle og begynte å slå løs på akvariet for å ødelegge det. Gjedvik ble grepet av skrekk, og forsøkte å avverge katastrofen. Han sloss som for livet. Overfallsmannen fikk revet seg løs, løftet kølla og gjorde seg klar til et voldsomt svingslag mot Gjedviks hode.

Da våknet han brått, og var skikkelig oppskaket. Han skjønnte at han heldigvis bare hadde drømt, men drømmens marerittaktige inntrykk satt fast i bevisstheten lenge. Det tok litt tid før han falt helt til ro igjen, men endelig fant han tilbake sinnsroen og forsøkte å sove mer. Men det var visst umulig. Tankene begynte å sirkle omkring dagliglivet, og han tenkte tilbake til gårsdagen. Han husket at det hadde vært planleggingsdag på skolen, og han hadde dratt ut for å danse salsa. Men så var det blankt. Uansett hvor mye han forsøkte å komme på hvordan kvelden hadde endt, var det helt umulig å gjenkalle det.

”Shit, har jeg vært så dritings at jeg ikke husker noe som helst nå da,” tenkte han i sitt stille sinn. Det var ikke noe som pleide å skje ham. Han kunne nok bli temmelig beruset, men han beholdt alltid en liten klar og våken del av bevisstheten. Etter som han ble mer og mer våken, begynte han å bli bevisst at han hadde en dundrende hodepine. Mye verre enn bare en vanlig hangover. Det gjorde fryktelig vondt i bakhodet. Han løftet hånden for å kjenne etter. Han hadde en kjempestor kul i bakhodet.

”Men hva i all verden?” Først nå åpnet han øynene, og oppdaget til sin forskrekkelse at han ikke befant seg i senga. Han lå på gresset i hagen foran rekkehusleiligheten sin!

”Det var da som....” Noe lignende hadde han aldri opplevd før. Hadde han virkelig blitt så full at han hadde klart å skade seg, uten at han en gang kunne huske det? Og hvorfor i helvete hadde han ikke kommet seg inn før han la seg ned for å sove? Han forsøkte å reise seg opp, men ble så svimmel at han bare måtte sette seg rett ned igjen. Brått kjente han mageinnholdet velte seg, og måtte bøye seg forover og brekkeseg.

"Er du syk, eller?" spurte en barnestemme. Tre småjenter sto og så på han, og han ble bevisst at han hadde hørt lyden av deres lek ute på gangveien en god stund.

"Ja, jeg er visst det," svarte han omtåket.

"Jeg vet nok hva det er. Du er full, og derfor kaster du opp," sa den største av jentene.

"Det gjør pappa også når han er full. Og så har du sikkert sovna ute. Pappa sov på do hele natta en gang. Vi løper hjem og forteller at naboen ligger på gresset og spyr'a dere!"

De løp av gårde, og Gjeddå forsøkte igjen å kroke seg inn døra. Denne gangen gikk det bedre, og han fikk lagt seg ned på sofaen i stua. Han forsto etter hvert at han sannsynligvis hadde pådratt seg en hjernerystelse. Det gikk helt rundt for ham av svimmelhet og kvalmen var nesten uutholdelig, nesten som om han var sjøsyk. Det eneste som hjalp var å ligge helt stille og lukke øynene. Og slik ble han liggende resten av dagen. Først utpå kvelden ble han så tørst at han måtte opp for å finne noe å drikke. Og senere på natten klarte han også å få i seg litt mat. Når han innimellom var våken vred han tankene for å forsøke å mane frem noen erindringer fra kvelden før, men hva som hadde skjedd henlå fremdeles i dunkelhet.

Han måtte bare oppgi å huske noe som helst, for hodepinen satte inn for fullt når han stresset seg opp.

Søndagen gikk på samme måten, og Gjeddå forsto etter hvert at han ville gå glipp av den første uken av skoleåret. Han ringte inspektøren og forklarte at han var blitt skadet under fotballtrening, og pådratt seg hjernerystelse. Han hadde blitt skallet ned bakfra i en hodeduell, fortalte han. Han våget ikke å fortelle sannheten, at han hadde skadet seg i fylla og ikke husket en dritt av hva som hadde skjedd.

Han ble langsomt bedre utover i uka. Det dukket også opp små erindringsbilder etter som hodepinen langsomt avtok. Og et ansikt som etter hvert sto klart for ham, var det tilfreds smilende ansiktet til unggutten Carlos Jensen da han kom ut fra toalettet på salsastedet. Gjeddå følte at han burde foreta seg noe i sakens anledning. Han var klassestyrer for 10. klasse, og enkelte av jentene var rene sexbombene og de var fryktelig klar over det. Carlos skulle tross alt ha overoppsynet under omkleddning og dusjing, og hvordan ville han reagere på jentenes hormonstyrte oppførsel, som kunne være temmelig direkte og usjenert, for ikke å si direkte påtrengende? Men hva var den beste forebyggende strategien? Skulle han gå direkte til rektor og fortelle rett frem hva han hadde opplevd? Skulle han snakke med gutten, eller skulle han ta en prat med moren hans, klubbleder Hulda Jensen? Han bestemte seg til slutt for å ta en telefon til klubblederen for å sette henne inn i hendelsen og høre hennes oppfatning av sønnen. Hun måtte vel være den beste

til å vurdere om sønnen representerte en risiko i jobben som gymlærer for elever i puberteten.

Hulda hørtes overrasket ut over å få en telefon fra Gjedvik. De tilhørte ikke samme omgangskrets verken privat eller på jobben. Til det sto de alt for langt fra hverandre i sin virkelighetsoppfatning. Hulda var radikaler og feminist, og sto fremdeles på barrikadene for sine politiske standpunkter. Gjedvik hadde nok delt en del av hennes synspunkter da han var helt ung mann, men etter hvert som han ble eldre, hadde han langsomt glidd vekk fra det overforenklede synet på verden; at den består utelukkende av enten undertrykkere eller undertrykte. På et tidspunkt i 20-årene hadde han vært en glødende venstreradikaler, men hadde aldri følt seg vel i den marxist-leninistiske bevegelsen, som han oppfattet som autoritær og fordummende. Han hadde aldri forstått hvordan store deler av den norske kulturelle eliten av forfattere og kunstnere kunne gi sin tilslutning til ideer som åpenbart innebar tvang og undertrykking av den frie viljen. Gjedvik var grunnleggende motstander av all ideologi som gikk ut på ensretting og innskrenkninger av det enkelte individs rett til å gjøre sine egne valg og leve sitt liv på den måten de selv ønsket, så lenge de ikke skadet andre. Derfor var det ganske naturlig at han endte opp som anarkist, eller frihetlig sosialist, som det også kaltes. Hans store helter var Proudhon, Bakunin og Krapotkin, og av dem sto han nok nærmest den sistnevnte, og hans teorier om hvordan ”mutual aid”, frivillige sammenslutninger av mennesker og utveksling av varer og tjenester har vært en drivkraft i utviklingen av det siviliserte samfunn. Han var en stund innom tanken om at samfunnet måtte omstyrtes gjennom en væpnet revolusjon, men innså fort at han var en alt for snill og høflig mann til å gå inn for slike ideer. Han var tilhenger av respekt og vennlighet og siviliserte omgangsformer, og mislikte sterkt mennesker som forsøkte å påtvinge andre spesielle oppfatninger eller livssyn. For ham var respekten for andres synspunkter en grunnpilar i hans menneskesyn, og det var noe han også bygget sitt forhold til elevene på. Som ung lærer hadde han en kort stund forsøkt å etterleve sine høye idealer også i klasserommet, men måtte etter hvert erkjenne at den eneste måten å forhindre det komplette kaos fra å oppstå, var at læreren fremsto som ubestridt leder og autoritet. Det var en erkjennelse som satt temmelig langt inne hos ham, og han hadde måttet gå mange runder med seg selv, og ta et grundig oppgjør med sine ideer om at ingen hadde rett til å påtvinge andre sin vilje. Men det er rett og slett det en lærer må gjøre, til en viss grad. Der elevene mangler viljestyrke til å arbeide konsentrert og disiplinert, må læreren ”låne” dem av sin voksne og ansvarlige vilje til å lære seg gode arbeidsvaner. Etter hvert blir lærerens ansvarlighet innarbeidet som en del av elevenes egen personlighet. Å tro at elevene skal bli

faglig gode kun basert på sine egne frivillige valg, holder ikke. De mangler den nødvendige modenheten til at det skal kunne fungere. Men likevel var det i den retningen skolen mer og mer hadde utviklet seg de siste tiårene. Vekk fra det Gjedvik hadde erfart var det beste grunnlaget for læring, og i retning av frivillige valg i et omfang som selv mange voksne mangler modenhet for.

Her skilte Hulda Jensen og Gjedvik fullstendig lag. Hun støttet den rådende pedagogiske tenkningen fullt ut, og gjennomførte alle nye plikter i yrket til punkt og prikke. Hun betraktet Gjedvik og hans medspillere som litt gammeldagse og umoderne, og mistenkte at deres synspunkter mer var styrt av latskap og makelighetshensyn enn de var fundert på en gjennomtenkt og velbegrunnet pedagogikk. Gjedvik på sin side hadde et inntrykk av at de kvinnelige lærerne, gjennom å frivillig påta seg stadig mer ansvar og merarbeid og ved å gå inn for at læreryrket ble mer og mer detaljstyrt, tydelig viste i praksis hvorfor kvinner alltid synes å komme tapende ut i arbeidslivet. Gjedvik hadde erfaring fra flere skoler gjennom sin karriere, og alle de stedene han hadde vært gikk de mannlige lærerne i det store og hele inn for å beholde størst mulig frihet og eget ansvar for å utforme undervisningen, mens kvinnene jevnt over gikk inn for lengre arbeidstid på skolen, større detaljstyring, økende krav til detaljplanlegging, skriving av rapporter osv osv. Han kunne aldri forstå årsaken til at enkelte lærerinner nærmest var stolte av at de aldri kom seg hjem før i fem-seks tiden om ettermiddagen, og uhemmet skrøt av at de også kom på skolen i helgen for å jobbe. Er dette kvinnefrigjøring, spurte Gjedda seg selv. Han syntes ikke det virket særlig frigjørende. For ham fremsto det mer som frivillig, selvpålagt undertrykking.

Gjedvik hadde absolutt intet imot kvinner, tvert imot, han betraktet dem med både beundring og en viss ærefrykt. De representerte noe han inderlig ønsket i sitt liv, men ikke hadde. I sin radikale periode i ungdomsårene var han en glødende feminist, gikk flere ganger i 8. mars-tog og solidariserte seg i så stor grad med kvinnene at han nærmest la ansvaret for den samlede undertrykkelsen av kvinner i hele menneskehetens historie på sine skuldre. Han bestemte seg på et visst tidspunkt på slutten av tenårene at han aldri noensinne skulle undertrykke en eneste kvinne i hele sitt liv. Men uten at han forsto det fikk den bestemmelsen en del utilsiktede og sterkt uønskede følger for hans forhold til kvinner, for i hans verden av overdreven hensyntagen til kvinner, ble det til at det å åpent vise at han begjærte en kvinne var det samme som å krenke hennes verdighet og hennes integritet. Og det ble ikke mye moro på en ung mann med en slik misforstått holdning til det annet kjønn. Det var først på et langt senere tidspunkt i sitt liv at Gjedda forsto at hans

holdning til kvinner medførte at de betraktet ham som en kjønnsløs kamerat, en god venn, en hyggelig og forståelsesfull mann, mens de søkte helt andre steder for å få tilfredsstilt sine seksuelle drifter. Som 20-åring var Gjedvik på interrail sammen med en kamerat og reiste Europa rundt uten å oppsøke et eneste sted der ungdom festet, drakk og danset. Han fikk et godt og bredt inntrykk av europeisk kultur og historie, men ble litt lang i maska da han hørte at hans noe ”enklere” kamerater, som også hadde vært på interrail, hadde festet, drukket og pult sammenhengende i en måned på sin reise. Det var ikke helt enkelt å svelge for en ung mann, som hadde tilfredsstilt sin ungdommelige sexlyst i ensomhet rundt i hele Europa, på toaletter og i soveposen, ja, sågar i det salte og krystallklare vannet langs kysten av det greske kontinent. Han måtte sørge for å holde seg et stykke unna dem som svømte rundt med dykkemaske og undersøkte havbunnen, for sikten i vannet var så god at han var redd de skulle se hans svulmende manndom der han vellystig kjørte håndtralle i farvannet rundt vår sivilisasjons vugge. Og etter at hans sæd hadde befruktet det marine livet i havvannet rundt Hellas, fikk han til fulle kjenne på det som så ofte kommer etter den søte kløen, når mennesket søker tilfredsstillelse for kjødets lyst uten å tenke på konsekvensene: Den sure svien. Penishodet hovnet opp til nesten det dobbelte og svien i området rundt urinåpningen var uutholdelig. Etter den skjellsettende opplevelsen var hans enkle råd til alle kåte, men enslige, unge menn: Runk aldri i saltvann – hold deg til ferskvann!

Kanskje var litt av forklaring på hans ungdommelige sinn som godt voksen å finne i hans alt for gammelmodige holdninger i ungdommen? Hadde hans meget seriøse ungdomstid rett og slett sinket hans modning? Kanskje var det mer i overensstemmelse med naturens gang at en ung mann i tyveårene burde leve et aktivt ungkarsliv fylt med damer, moro og utagerende festing, enn at han grublende søkte etter livets høyere idealer og levde sitt liv under sterke, selvpålagt begrensninger? Gjedvik visste ikke helt, men når sant skal sies var han ikke alene om å vise en velutviklet ansvarlighet som ung. Da han gikk i andre klasse på gymnaset skulle det gjennomføres allmenn lørdagsfri i Norge, både for skoleelever og arbeidstakere. På gymnaset der han gikk, ble det avholdt en avstemning blant elevene, som skulle være rådgivende for dem som skulle fatte vedtaket på skolen. Og det sier ganske mye om den tidens ungdom at det ble et stort flertall *mot* innføringen av lørdagsfri. Gjedvik var ganske sikker på at dersom dagens elever fikk stemme over hvorvidt de kunne få velge å gå på skolen bare de dagene de selv hadde lyst, hadde det blitt et overveldende flertall *for*. Tidene hadde definitivt forandret seg. Men Gjedvik var likevel sikker på at det store flertallet ungdommer, til tross for at egoismen og hangen til

uforpliktende moro syntes å stå sterkere enn i hans ungdomstid, hadde noen meget sunne verdier i bunnen, som ville komme samfunnet til gode i fremtiden. Han var definitivt ikke noen fremtidspessimist. Hans tro på det gode i mennesket var urokkelig.

Han hadde avtalt å møte Hulda Jensen hjemme hos henne, og det tok ikke mer enn femten minutters tid å komme seg hjemmefra og til hennes eldre enebolig, der hun levde alene sammen med sønnen, Carlos. Han svingte inn oppkjørselen hennes og parkerte, før han gikk over den grusbelagte gårdsplassen og ringte på. Det gikk noen minutter før hun stakk hodet ut av et vindu i andre etasje og ropte ned til ham at det var åpent og at han bare kunne gå inn. Han åpnet døren og gikk inn og tok av seg skoene i entreen. Der hang plakater på veggene, som han husket fra sin ungdom. Han kjente igjen de ”fem store”, Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao, noen av verdenshistoriens mest brutale masse mordere, ulike feministplakater og knyttnever i ulike fasonger. I trappeoppgangen hang bilder av sønnen i huset, fra han var spedbarn og videre oppover i oppveksten. Oppe i stua møtte Hulda ham, iført joggedrakt og et håndkle rundt hodet. Hun hadde tydeligvis nettopp vasket håret. Stua var holdt i samme stil som entreen, med ulike plakater fra den norske m-l bevegelsens historie, og antiisraelske og propalestinske propagandaplakater. *”Vil du ha en kopp te,”* spurte Hulda Jensen.

”Jeg skulle akkurat til å lage en til meg selv.”

”Ja, takk, gjerne,” svarte Gjeddha. Han var ellers omtrent å regne for ”kaffoman”, men en kopp te var bedre enn ikke noe.

”Bare sett deg ned i sofaen så lenge, du, så kommer jeg straks,” sa hun.

Han ble sittende en stund alene, mens Hulda gikk på kjøkkenet for å trakte te til dem. Han grudde seg litt for samtalen, men håpet de kunne drøfte saken som siviliserte mennesker. Han hadde intet ønske om å såre henne, eller lage unødvendige problemer. Men saken var tross alt såpass alvorlig at han syntes han ikke kunne la være å foreta seg noe. Hun kom tilbake med teen på et brett, serverte ham en kopp, tok en selv og satt seg ned i den andre enden av hjørnesofaen, litt på avstand.

”Jeg må innrømme at jeg ble litt overrasket da du ringte meg,” begynte hun.

”Vi pleier jo ellers ikke å ha så veldig mye med hverandre å gjøre.”

”Nei, det er nok riktig det,” svarte Gjeddha.

”Jeg vet sant og si ikke helt hvordan jeg skal gripe an dette, men det enkleste er sikkert at jeg forteller så enkelt og tydelig som mulig hva jeg har på hjertet.”

Han begynte å fortelle så hensynsfullt men likevel ærlig og usensurert som han kunne, og ble litt bekymret da han så rødmen langsomt bre seg fra halsen hennes og oppover i

ansiktet, og ansiktsuttrykket endre seg fra vennlig imøtekommende til opprørt og direkte opphisset. Men han fortalte ferdig, og ventet et øyeblikk for å la utspillet være hennes. Og da hun begynte å snakke, var det absolutt ikke de veloverveide og siviliserte ordene han hadde håpet på og forventet som kom ut av hennes munn.

"Hva faen er det du tillater deg?" nærmest hveste hun.

"Du, din jævla mannsgris og reaksjonærelærerfaen!"

"Hva mener du?" forsøkte en sjokkert Gjedvik å skyte inn, men til ingen nytte.

"Så du var på byen for å finne unge damer du kunne misbruke, og så oppdaga du en svarting som kanskje kunne være sønnen min, og så fikk du lyst til å komme hit for å prate dritt om han?"

"Nei, nei, det er ikke sånn i det hele tatt," protesterte Gjedvik.

"Vet du hva? Dette finner jeg meg faen ikke i! Ikke faen! Ikke fra deg i hvert fall! Jeg ser mer enn nok av deg på jobben om du ikke skal komme hit på fritida og slenge dritt om sønnen min! Kom deg ut fra huset mitt! Nå, med en eneste gang!"

Hulda Jensen hadde gått helt fra konseptene og sto og skrek til ham, samtidig som hun pekte mot trappa. Håndkleet hun hadde tullet rundt håret hadde begynt å falle av og hang ned halvveis foran ansiktet, men det enset hun ikke.

"Nå gjør du en stor feil," sa Gjedvik, som også hadde reist seg opp.

"Jeg forsøker faktisk å hjelpe deg. Om du ikke vil snakke med meg er jeg redd jeg må gå direkte til rektor. Er det det du vil?"

"Ut, ditt jævla, forpulte rasistsvin," skrek Hulda Jensen. Hun hadde fullstendig mistet all beherskelse og var uimottagelig for saklige argumenter. Gjedvik hadde ikke annet å gjøre enn å tusle slukøret ned trappa og kjøre hjem igjen med uforrettet ærend. Han var temmelig rystet over kollegaens ubeherskede utbrudd, og funderte over hva han nå skulle foreta seg.

Da han var kommet godt og vel halvveis, ringte mobiltelefonen. Han tok den ut av brystlomma og så at det var Hulda Jensen som ringte. Han tenkte seg litt om, og så trykket han på samtale-knappen.

"Ja, sa han forsiktig," litt engstelig for at det ventet ham en ny utskjelling. Det var stille i den andre enden en god stund, men så lød det:

"Eh, du, jeg var visst litt oppfarende nå nettopp, lød det ganske spakt."

"Jeg beklager. Kan du være så snill å komme tilbake, så lover jeg at jeg skal oppføre meg ordentlig. Jeg beklager så mye."

Gjedvik snudde bilen i første kryss, og vendte snuten utover mot Hulda Jensen igjen. Hun åpnet raskere denne gangen, og geleidet ham opp i stua igjen. Teen hadde ikke rukket å bli

kald, så Gjedvik tok et par slurker da han hadde satt seg ned igjen på samme sted i sofaen. Hulda hadde tatt av seg håndkleet og børstet håret, og ba ham gi henne koppen slik at han kunne få ny te.

”Unnskyld, men du har ikke en kopp kaffe, vel?” Jeg føler at jeg trenger det, ba Gjedvik. .

”Jo, selvfølgelig, bare gi meg noen minutter,” svarte hun.

Litt senere satt de begge i sofaen med hver sin kopp kaffe, og Gjedvik ventet litt med å snakke, for å gi henne utspillet.

”Jeg må be så mye om unnskyldning igjen, Trym,” begynte hun.

”Jeg mente ingenting av det jeg sa om deg. Jeg vet du er en snill mann, selv om vi er uenig om mye.”

”Alt i orden,” svarte Gjedvik. *”Jeg er glad for at du sier det så tydelig, for jeg følte meg ikke riktig vel med de uttrykkene du brukte om meg.”*

”Nei, selvfølgelig ikke. Jeg vet jeg overreagerer når det gjelder sønnen min, men det er så sår for meg at jeg ikke klarer å besinne meg. Du aner ikke hvor mye jeg har anstreng meg når det gjelder å skape et godt oppvekstmiljø for den gutten, men uansett hva jeg gjør så ser det ut som han klarer å rote det til. Men jeg vil at du skal vite at jeg er fullt klar over at han har utrolig lett for å rote seg opp i dametrøbbel, og jeg vokter på han som hauk for å passe på at han ikke skal gjøre noe upassende. Og jeg ber deg, vær så snill, ikke fortell rektor om dette! Jeg garanterer at han skal oppføre seg ordentlig på jobben, jeg lover! Dette er sønnen min sin gylne mulighet til å komme skikkelig i gang med noe. Alt han har begynt på til nå har endt med nederlag. Jeg vil så inderlig gjerne at han skal lykkes med noe!”

Gjedvik lyttet på hva Hulda hadde å si uten å avbryte. Da hun ble stille sa han:

”Så dette er ikke første gang du hører om at han har en ganske utagerende og ukontrollert seksualliv?”

”Nei, dessverre, han ble kastet ut fra videregående på grunn av slike ting. Han lå med både elever og personale, og skolen ga ham til slutt helt opp. Jeg aner ikke hvor han har det fra! Det vil si, det er vel nettopp det jeg gjør. Men jeg fatter ikke hvordan det kan ha blitt sånn, han har jo aldri møtt faren sin, men likevel er han nesten akkurat den samme upålitelige skjortejegeren som sin far. Jeg har virkelig forsøkt å gi ham gode verdier, oppdratt ham til å bli en ansvarlig voksen med respekt for kvinner, men det ser ut til at alt er fullstendig mislykka. Jeg vet virkelig ikke hva jeg skal gjøre. Jeg vet virkelig ikke....”

Tårene rant fra øynene da hun sa det siste, og Hulda Jensen gjemte ansiktet i hendene og gråt så hun hulket.

”Jeg ville så gjerne få en gutt jeg kunne være stolt av, en som kunne føre videre gode menneskelige verdier, og så har det bare blitt et helvete på jord. Livet mitt har blitt helt ødelagt av den graviditeten som jeg ikke ønsket, og faren som svek meg..... faen, så jævlig livet mitt har blitt. Og når jeg endelig klarer å skaffe den dritten av en sønn en ny sjanse, så går kanskje det også til helvete..... faen, så urettferdig.”

Hun hulket frem de siste ordene.

”Jeg vet at jeg er blitt hard og urimelig og at jeg tenner på alle plugger for ingenting, men det er fordi livet mitt ble fullstendig ødelagt av en uskyldig ferieflørt i ungdommen. Og jeg tilgir aldri den jævelen som svek meg. Aldri! Måtte han brenne i helvete! Hun gråt igjen, men mer som små stille hulk denne gangen. En lydløs, sorgfull og fortvilet gråt.”

”Uff ’a meg, det er en trist historie og jeg skjønner godt at det har vært tøft for deg,” sa Gjedvik etter en stund.

”Men jeg kan i hvert fall love deg at jeg skal holde historien unna rektor. Jeg stoler på at du følger opp Carlos og sørger for at han oppfører seg skikkelig. Så får vi bare håpe og tro at han forstår at han har fått en sjanse som han bør ta vare på.”

De ble sittende slik i taushet en stund, helt til hun tok frem et lommeterkle, tørket nesa og øynene og sa:

”Tusen takk, Trym. Du er en god mann og en god kollega. Jeg skal virkelig ikke glemme dette. Får han tufsen av en rektor snurten i at Carlos er så glad i damer, er vel helvete løs. Det vil si, da får vel i så fall den prektige selvnyteren enda en grunn til å sette nesa høyt i sky mens han fordømmer meg som vantro. Jeg er ikke i tvil om hvem som ville fått skylda dersom noe uakseptabelt hadde skjedd. Den har selvsagt jeg, som er en forbannet gudløs hore. Og Carlos’ upålitelighet ville vel ha vært Guds straffedom for min manglende tro. Fy faen som den idioten går meg på nervene i blant. Han og hans falske kristendom kan du få billig av meg. Jeg fatter ikke at han ikke har fått sparken for lenge siden!”

Gjedvik følte at det var på tide å avslutte samtalen. Han takket høflig for at hun hadde villet lytte til ham og lovet igjen at hans munn skulle være lukket med syv segl. Da de ga hverandre en klem til farvel, ga han henne noen ekstra trøstende klapp på ryggen og sa: - Det ordner seg helt sikkert. Ikke ta det så tungt. Hun smilte tappert, og kort etter var han ute i bilen igjen på vei hjem, uvitende om at han nettopp hadde begått et gedigent feilgrep.

Kapittel 6. Rallyføreren Trym Gjedvik.

Mange ulike tanker for rundt i hodet til Gjedvik i bilen på vei hjem fra Hulda Jensen. Det sto ikke til å nekte for at samtalen hadde gjort inntrykk på ham. Det var ikke ofte han hadde opplevd at et menneske blottla sitt livs dypeste smerte slik Hulda nettopp hadde gjort. Han hadde stor sympati med hennes livssituasjon, som hadde blitt så langt fra det hun sikkert hadde drømt om for sitt liv da hun var ung, og fremtiden lå åpen for henne med alle sine ulike muligheter. Nå var han ikke sikker på at det var så unikt at mennesker på grunn av ukloke valg eller direkte feilgrep skapte seg et problemfylt liv. Han trengte ikke se lengre enn til sin egen familie og nære omgangskrets for å finne eksempler på lignende livsskjebner. Et uklokt og uoverveid valg av sengepartner resulterte i en graviditet, og kvinnen endte enten opp som ufrivillig enslig mor, eller to mennesker som aldri burde ha holdt sammen ble bundet til hverandre gjennom et helt liv fordi de ville at barnet skulle vokse opp med en mor og en far. Og så ble tilværelsen en eneste lang kamp mot et menneske som hadde helt andre drømmer for sitt liv enn en selv.

Han var også ganske sikker på at Hulda ikke var alene om å bli sjokkert over å få et barn som overhode ikke lignet på henne selv, men som tilsynelatende hadde arvet alle ektefellens dårlige egenskaper. Gjedvik var en type som funderte mye over livets ulike sammenhenger, og en ting han var blitt mer og mer sikker på, var at vi mennesker arver langt mer enn bare vårt utseende etter våre foreldre. Han hadde sett så mange eksempler i sitt arbeid på at en elev hadde så mange nærmest identiske egenskaper og ”skavanker” som en eller begge av sine foreldre at han for lengst hadde forlatt den rådende oppfatningen om at barna fødes som tomme og ubeskrevne blad, som utelukkende blir formet etter omgivelsene. Det betydde ikke at han ikke tillot miljøet betydning, men det syntes helt åpenbart for ham at det nyfødte barnet faktisk var utstyrt med et sett egenskaper som var unikt for det nye individet, men som i høy grad var et resultat av arv. Men Gjedvik trodde på ingen måte at det var slektsarv som setter begrensningene for våre liv. Fatalistisk fremtidspessimisme lå ikke for ham. Han var tvert imot overbevist om at Gud ga hvert nytt individ en personlig og individuell guddommelig livsgnist, som gjorde at vi alle har muligheten til å vokse og utvikle oss som individer, og overskride vår arvs begrensninger. For Gjedvik var alle mennesker en blanding av arv og guddommelig ånd, kropp og sjel. Det gjaldt bare å la ånden og fornuften være veiviseren i livet, og ikke kroppen med alle dens begjær og ofte ustyrlige drifter.

Nei, livet ble visst bare sjelden slik de fleste drømmer om og håper det skal bli. Gjedvik hadde stor sympati med alle som slet tungt med å få alt til å fungere i dagens stressede samfunn, med store krav fra alle kanter. Særlig følte han med alle småbarnsfamiliene som han kunne se strevde fælt med å få alt til å gå rundt. Men Gjedvik, som hadde tilbrakt et helt yrkesliv i en kvinneverden og hadde erfart tett innpå livet hvordan kvinner har en tendens til frivillig å påta seg store arbeidsbyrder, måtte innrømme at han hadde begynt å innse at kvinnene selv har en stor del av ansvaret for den situasjonen de har havnet i i vårt moderne samfunn, som dobbeltarbeidende. Hans inntrykk var at det store flertallet kvinner har blitt ført bak lyset av en ide som er kjempet frem av feminismens lille, men energiske fortropp, og den ideen går ut på at det mest frigjørende for en kvinne er å delta for fullt i arbeidslivet selv når hun er småbarnsmor. Muligens har et lite mindretall småbarnsfamilier så mye overskudd at de kan bli såkalte "superforeldre", som mediene gjerne fremstiller dem som, der både mor og far dyrker sin karriere og jobber 70 timer i uka, samtidig som de er omsorgsfulle og tilstedeværende for tre-fire barn, hvordan det nå enn er mulig. Men hva som er så frigjørende ved å dra småbarn grytidlig ut av senga, slepe dem til barnehagen straks den åpner, kave seg av gårde på jobb, stresse hjem for å rekke å hente før fem, handle og lage middag, hjelpe til med lekser, få ungene i seng - og alltid være stresset og sliten og ha dårlig samvittighet, se, det hadde Gjedvik vanskeligheter med å forstå. Han syntes arbeidslivet var høyst oppskrytt. Livet inneholder så mye annet verdifullt, som musikk, litteratur, dans, kunst, reiser og andre opplevelser, og selv hadde han intet ønske om å forsake alt annet til fordel for en yrkeskarriere. Han var bombesikker på at om han var kvinne, ville han kjempet for en kraftig oppvurdering av det å være hjemme med barna så lenge de var under skolealder, uansett om det var mor eller far som var hjemme. Å sørge for at man ikke taper økonomisk på det senere i livet, må være den enkleste sak i verden for samfunnet å ordne ved noen enkle grep. Men det er ikke så lett for en mann å gjøre seg til talsmenn for slike synspunkter i dagens politiske klima. Man blir lett ansett for å være en mannssjåvinist som ønsker kvinnene tilbake til kjøkkenbenken. Det var så langt fra det som var Gjedviks begrunnelse for å mene som han mente. Han behøvde så langt fra en kvinne til å lage sin mat, vaske sine klær eller holde sitt hus rent. Det hadde han klart fint selv i hele sitt liv, og skulle nok fortsette å klare det. Hans motivasjon var utelukkende et ønske om å bidra til at småbarnsmødre skulle bli fri fra et urimelig press fra samfunnet og fra seg selv om å jobbe for fullt for å kunne anse seg som fullverdige samfunnsborgere. Mange moderne kvinners store svøpe synes å være at de er plaget av konstant dårlig

samvittighet for ikke å strekke til. Det er lett å bli sårbar for kritikk eller innvendinger når man er kronisk overarbeidet, stresset og nedslitt.

Gjedvik kunne heller ikke fri seg fra sitt inntrykk av at det ble litt for enkelt å bare skylde på mennene for å være late og at det var den eneste årsaken til at kvinner ofte blir dobbeltarbeidende. Hans erfaring med kvinner tilsa at de har en tendens til frivillig å pålegge seg et større ansvar enn nødvendig, og er det ikke også noe med at kvinner flest faktisk foretrekker å ha full oversikt over og kontroll med det meste som foregår i eget hjem?

Den gangen Gjedvik begynte å jobbe som lærer som ung mann, var læreryrket ideelt å kombinere med å være småbarnsforelder. Læreren kunne gå hjem når elevenes skoledag sluttet og kunne være sammen med sine barn hele ettermiddagen og kvelden, og når ungene var i seng, kunne hun/han forberede neste skoledag. Med god hjelp av fagforeningen, og så godt som uten protester, var den muligheten nå rasert fullstendig. Og det merkelige i Gjedviks øyne var at når han som mann påpekte de store ulempene ved denne innskrenkningen i læreryrkets store fleksibilitet og frihet til å disponere sin egen tid som man ville, var det gjerne fra radikalt feministhold han fikk noen sannhetsord om hvor viktig det var med tilstedeværelse, lojalitet overfor læreplanene, myndighetenes pålegg osv. Og om man var så dristig å gå hurtig hjem etter undervisningslutt, ble det tisket og visket i krokene, og man ble ansett for å være en uansvarlig unnasluntrer, selv om man fikk utført alt det man skulle. Gjedvik hadde vært i tottene på klubblederen Hulda Jensen mange en gang, og han visste svært godt at hans status blant kretsen rundt henne var svært lav. Der i gården ble han ansett for å være håpløst utdatert som lærer i tillegg til å være en reaksjonær, antikvinnelig mannssjåvinist. Det bildet stemte dårlig overens med hvordan han oppfattet seg selv. I egne øyne var han definitivt en stor tilhenger og beundrer av kvinner, og sitt ansvar overfor elevene skjøttet han med innlevelse og ansvarlighet. Derfor hadde det vært ekstra hyggelig denne gangen å faktisk få anerkjennelse fra Hulda og høre fra hennes egen munn at han faktisk var en god mann, til tross for deres divergerende synspunkter.

Han nærmet seg etter hvert veistykket der han hadde vandret temmelig beruset på vei hjem for knapt en uke siden. På avstand så han bensinstasjonen der han hadde stoppet fordi han så pappesker bli båret til og fra en hvit varebil, hvoretter han var blitt slått bevisstløs av en mann med balltre. Alt dette hadde henligget i dunkelhet i underbevissthetsens hans siden, utilgjengelig for hans våkne bevissthet, men denne kvelden merket han at noen erindringer var i ferd med å våkne. Hadde han ikke en fornemmelse av at han hadde hatt en opplevelse

ved bensinstasjonen som det var viktig å huske? Han bestemte seg for å svinge innom for å se om det kunne vekke noen minner om han stanset opp og lot tankene flyte fritt. Etter en kort stund kom han i tanker om drømmen han hadde hatt rett før han våknet i hagen dagen etter. Drømmen om en mann som angrep akvariet hans for å knuse det. Var det en sammenheng mellom drømmen og den kvelden han hadde vært på vei hjem? Ja, sånn var det! Langsomt begynte det å demre for ham hva som hadde skjedd. Han husket i noen korte glimt at han hadde gått hjemover og hadde stanset ved bensinstasjonen og stått i skjul bak et hjørne fordi han hadde sett at noe ble lastet inn og ut av en hvit varebil. Plutselig hadde hodet eksplodert i gnister og stjerner, og han hadde kjent en intens smerte i bakhodet før han sank sammen. Han måtte ha blitt slått ned med en kølle eller noe lignende bakfra! Så det var altså ikke bare fylla som hadde gjort at han ikke husket noe. Han var rett og slett blitt slått bevisstløs ved bensinstasjonen til FAU-lederen, Bjarte Brubæk! Men hvordan hadde han kommet seg derfra og hjem i bevisstløs tilstand? Hadde noen fraktet ham hjem? Det ble klart for ham at han måtte ha kommet overraskende på noen som drev med en eller annen lyssky virksomhet den natten. Og de hadde oppdaget ham, slått ham bevisstløs og fått ham fjernet fra stedet. Men hvordan i all verden kunne de vite hvor han bodde? Han konkluderte med at noen av de involverte måtte kjenne ham. Kunne det være FAU-lederen selv som sto bak overfallet? Bjarte Brubæk visste i hvert fall adressen hans, for han hadde selv vært der minst et par ganger for å snakke med Gjødvik om datteren, Eva. Gjødvik var ikke direkte noen handlingens mann, men dette var han nesten nødt til å undersøke litt nærmere. Han steg ut av bilen og gikk inn på stasjonen for å se om Bjarte Brubæk var til stede.

I kassa sto en ung, thailandsk kvinne som han, i likhet med mange andre kunder, hadde lagt godt merke til i det siste. Hun hadde dukket opp som ansatt om våren, og i løpet av ganske kort tid steg antallet faste mannlige kunder ved stasjonen til minst det dobbelte og omsetningen likeså. Hun oppfylte alle de mytene som hersket om kvinner fra "smilets land": Serviceinnstilt, behagelig, alltid smilende, vennlig og ikke minst vakker. "Sunee" sto det på navneskiltet hennes. Gjødvik skulle gjerne stått og snakket med Sunee lenge, men han syntes han hadde et ærend som hastet, og spurte henne om sjefen hennes var inne. *"Han akkurat gå ot nå,"* svarte hun.

"Do se han kanskje dæl ote i bilen sin."

Gjødvik snudde seg mot vinduene ut mot pumpene og rakk akkurat å se Brubæk sette seg inn i sin meget eksklusive, blå BMW av nyeste årsmodell. Han rygget ut fra parkeringsplassen og tok sikte på utkjøringen fra stasjonen. På en impuls som han ikke

riktig kunne forklare hvor kom fra, gikk Gjedvik ut, satte seg i bilen, og kjørte hurtig ut på veien etter Brubæk.

"He, he, nå skal du få se en biljakt du aldri før har sett," sa han litt spøkefullt til seg selv.
"Follow that car!"

Det var ikke særlig mye trafikk, så det bød ikke på særlig problemer å holde følge med Brubæk. Gjedvik holdt seg på 50 meters avstand, og ferden fortsatte etter hvert ut på Europaveien forbi forbrenningsanlegget på Klemetsrud. Der la Brubæk seg i høyre felt, og Gjedvik lå i samme felt med et par biler mellom seg og BMW'en. Ved Abildsø svingte Brubæk til høyre, og fortsatte forbi Østensjøvannet med Gjedvik på hjul i sin lille, hissige Fiat Uno. Ferden fortsatte forbi Oppsal og mot Alnabru, og videre inn på noen småveier i nærheten av Alnasenteret. Etter noen minutter kom Brubæk frem til et stort lagerlokale som lå litt avsides, og Gjedvik sørget for å stanse bilen litt unna og skrudde av lysene for ikke å bli oppdaget. Brubæk parkerte ganske nærme lagerlokalet, åpnet døra og steg ut av bilen. Kroppsspråket så litt usikkert ut, og han så seg rundt flere ganger før han gikk mot lokalet, åpnet en dør og gikk inn.

"Hva gjør jeg nå?" tenkte Gjedd med seg selv. Han hadde definitivt ikke lyst til å bli slått bevisstløs igjen, men hadde en ekkel følelse av at Brubæk utsatte seg selv for stor fare ved å gå alene inn. Men med de bankende hodesmertene friskt i minne, forholdt han seg rolig i bilen inntil videre. Han så utålmodig på klokka, og speidet ut av vinduene for å se om noe skjedde. Han følte seg særdeles utilpass med hele situasjonen.

"Hvorfor i helvete bega jeg meg ut på det tullet her?" sa han bebreidende til seg selv.

"Jeg er en snill mann som elsker fred og ro og trives best på sofaen hjemme i stua mi!"

Mange tanker surret rundt i hodet hans, mens han satt der og ingenting hendte.

Men omsider skjedde det noe. Døra åpnet seg og en bylt ble slengt ut på bakken. En mannsperson så til begge sider, konstaterte at plassen var tom, og trakk seg tilbake og lukket døra igjen. Gjedvik hadde problemer med å se hva som lå på bakken, men skjønte etter hvert at det var et menneske, for bylten rørte på seg!

"Oh, shit, hva gjør jeg nå da?" tenkte Gjedvik febrilsk.

Han mislikte situasjonen intenst. Dette var så langt unna hans erfaringsverden som det gikk an å komme. Mest av alt hadde han bare lyst til å stikke av så fort han overhode kunne og overlate til den idioten Brubæk å ordne opp i sine egne problemer. Men han syntes det ble litt for feigt å bare redde sitt eget skinn når Brubæk åpenbart var skadet.

"Nei, her må det visst handles!" sa han halvhøyt til seg selv, startet bilen uten å skru på lysene og kjørte så stille han kunne mot lagerbygningen. Han stanset bilen ved hjørnet

nærmest døra og listet seg mot Brubæk. FAU-lederen så blodig og forslått ut, og ynkete seg da Gjedvik løftet ham opp etter overkroppen og slepte ham mot bilen sin. Han fikk åpnet døra, og forsøkte forsiktig å lirke Brubæk inn bak førersetet. Fiaten hans hadde bare dører foran, så det var ikke helt enkelt å få buksert den halvveis bevisstløse mannen på plass. Til slutt måtte han bare trykke beina etter kroppen og presse setet sitt på plass, før han satte seg inn, hurtig startet bilen og spant av gårde i full fart. Det siste var litt panikkartet og viste seg å ikke være særlig lurt, for lyden av motoren som ble ruset, hørtes helt inn i lagerbygningen. Døra for opp, en mann så ut og oppdaget at Brubæk var forsvunnet. Han ropte et eller annet inn i lokalet og ytterlige to menn kom til syne. De løp alle tre rundt hjørnet på bygningen, en bil ble startet opp og ruset kraftig før den kom til syne i høy fart ut fra siden av lagerbygningen. Gjedvik lå et stykke foran forfølgerne, og raste av gårde bortover småveiene for full guffe. Frykten og adrenalinet fikk frem uante krefter i ham og han kjente seg nesten ikke igjen der han kjørte som en gal av gårde, sneiet nesten flere biler som de passerte på vei mot Alnabrusenteret, kjørte tvers over en rundkjøring og fortsatte inn på noen andre småveier der han var kjent fra før. Med sin lille Fiat likte Gjedvik ofte å ta ulike omveier på småveiene rundt omkring i Oslo i stedet for å holde seg på hovedveiene, og på strekningen mellom Alnabru og til Ekeberg var han skikkelig lokalkjent. Den lille Fiat Uno'en var dessuten utrolig fremkommelig over alt, lå høyt over bakken og kunne lett forsere selv det mest ulendte terreng. Så han harvet gjennom noen hager, føyk forbi på innsiden av pumpene på en bensinstasjon, passerte etter en stund Manglerud og nærmet seg Ekeberg. Gjedvik holdt hardt i rattet og blikket stirret stivt fremover. Forfølgerne hadde for lengst oppgitt å følge ham, men det hadde han ikke oppdaget ennå. Han hadde bare en tanke i hodet, og det var å komme seg unna. Han gasset på for fullt bortover Ekebergsletta, vrent rattet til siden da de kom til avkjørselen mot rideskolen, og fortsatte bortover gangveien langsmed Ekebergåsen. Etter hvert begynte veien å svinge nedover mot Sjømannsskolen, og den var farlig humpete og full av steiner og store grøfter etter regnvannet som hadde skylt vekk sanda. Men Fiat'en var en perfekt terrengbil og humpet og hoppet og ble kastet fra side til side på veien nedover dumpene. Han tok en avstikker inn på en sti som gikk nedover mot trikkeskinnene, og harvet opp gress og mose på sin ville ferd nedover. Om de fremdeles var forfulgt av en bil hadde han overhode ikke peiling på. Han konsentrerte seg fullt og helt for å holde bilen unna trær, stubber og steiner. Gjedvik kjørte rally som om han var en kombinasjon av Martin Schanche og Petter Solberg som lå an til å vinne århundrets viktigste fartsetappe. Han nærmet seg Ekebergveien, der denne gjør en sving akkurat ved Sjømannsskolen, men nå

var han begynt å bli sliten og ukonsentrert og så ikke at veien var stengt av en bom fordi trikken nærmet seg ovenfra. Han smadret bommen og gjorde et hopp over trikkeskinnene, passerte rett foran trikken og landet ikke før han var kommet på andre siden av Ekebergveien. Der fortsatte veien bratt nedover og endte på en parkeringsplass. Gjedvik hogg inn bremsen, dekkene hvinte mot asfalten, farten minsket langsomt og Fiaten stanset til slutt to cm foran en stor furu som sto inntil asfaltkanten.

Gjedvik ble sittende lenge å hive etter pusten. Han hadde aldri forestilt seg at man kunne bli så fysisk sliten og andpusten av bare å kjøre bil. Det gikk en stund før han klarte å gjenvinne såpass mye sinnsro at han husket hva som egentlig hadde foregått. Han snudde seg rundt og så at FAU-lederen lå stille i baksetet, blodig og fæl, men denne gangen stirret Brubæk tilbake med et vilt uttrykk i øynene.

"Hva faen er det du driver med, din gærning?" spurte han forskremt.

"Slapp helt av, jeg har akkurat reddet deg unna en fryktelig farlig situasjon. Legg deg bare ned og sov videre du," svarte Gjedvik.

Ellers var det stille og mørkt rundt dem. Ingenting tydet på at den blå BMW'en hadde klart å holde følge med Gjedvik på hans ville ferd ned Ekebergåsen. Etter at nervene hadde slått seg sånn noenlunde til ro, ble Gjedvik seg bevisst at Fiat'en fremdeles hadde motoren i gang, og heldigvis virket fremdeles frontlyktene til tross for at han hadde smadret bommen foran trikkeskinnene. Han satte bilen i første gir, ga gass og sørget for at den beveget seg langsomt oppover parkeringsplassen mot Ekebergveien. Vel oppe svingte han til høyre og satte kursen mot Brubæks bensinstasjon. Han tok det fullstendig med ro, og senket til og med farten til 40 km/t forbi trikkeholdeplassen ved Ekebergsletta. Gjedvik hadde langsomt begynt å bli seg selv igjen: En lovlydig og forbilledlig oppdrager og underviser av de oppvoksende slekter. De nærmet seg Brubæks bensinstasjon og Gjedvik svingte av og parkerte rett foran inngangsdøren. Han gikk inn for å hente hjelp og traff bare på den vakre thailandske jenta, Sune.

"Er du alene her?" spurte han. *"Jeg har nettopp reddet livet til sjefen din,"* sa Gjedvik.

"Han ligger i bilen min," nesten død.

"Hva siel do, Bjate væle død?" Hun så forskrekket ut, og ropte:

"Iblahim, Iblahim, do komme fott! Sjefen væle nesten dø!"

En nordafrikansk, litt korpulent mann kom løpende inn fra lageret.

"Ha faen sier du? Er sjefen nesten død?"

"Ikke helt. Jeg vet ikke, jeg tror ikke det," svarte Gjedvik.

"Bli med ut i bilen og hjelp meg å bære han inn."

Ibrahim gikk foran ham og sammen klarte de å få lirket den kraftige kroppen til Bjarte Brubæk ut av den lille Fiat'en og bar ham inn på kontoret. Brubæk stønnet av smerte og hadde det tydeligvis vondt. På kontoret sto en sofa i tilfelle sjefen trengte en pause, og der la de ham. Først nå var det mulig å danne seg et inntrykk av hvor omfattende skadene egentlig var. Han hadde tydeligvis fått gjennomgå temmelig hardt - det var sår rundt øynene, kinnbena var opphovnet, og nesa så ut som et stort stykke rått kjøtt. Dessuten hadde han noen blodige kutt i panna og i hodebunnen. Sunee kom med fuktige kluter og vasket forsiktig ansiktet og hodet til sjefen sin.

"Hva med resten av kroppen, har han brukket noe?" spurte Gjedvik.

Sammen inispiserte de kroppen til Brubæk mens denne stønnet og bar seg, kjente på armer og ben og kunne fastslå at intet syntes å være brukket. Gjedvik pustet lettet ut, satte seg ned på kontorstolen ved skrivebordet og stirret lenge FAU-lederen, uten å si noe. Men den sistnevnte lå bare helt stille og stirret opp i taket. Gjedvik ble etter hvert utålmodig og sa:

"Jeg vet ikke om du har oppdaget det, men jeg sitter faktisk her og venter på at du skal gi meg en forklaring på hva i helvete det er som foregår. Og jeg håper den forklaringen er jævlige god, for å si det sånn!"

"Ja, ja, jeg er klar over at jeg skylder deg en forklaring," svarte Brubæk. *"Jeg vet bare ikke helt hvor jeg skal begynne. Jeg har vært så utrolig dum og rota meg inn i problemer som jeg ikke klarer å komme meg ut av igjen."*

Han snakket langsomt, og tok en lang pause. Det var uvant å se den vanligvis så energiske og påståelige mannen så spak og utslått.

"Det begynte med at vi hadde en dårlig periode på stasjonen. Jeg hadde problemer med en del av de ansatte, som gjorde en elendig jobb og det resulterte i at en god del av kundene forsvant, og en periode tjente jeg nesten ikke penger. Hvem gidder å komme dag etter dag for å kjøpe baguette eller hamburger til lunch bare for å oppdage at baguettene er tre dager gamle eller hamburgeren ikke er gjennomstekt, og dessuten bare klæsja på et tørt brød, så udelikat at selv ikke en bikkje ville ha spist det?"

Han ristet langsomt på hodet og tok en lang pause igjen.

"Så da det kom noen østeuropeere en kveld og fortalte at de kunne levere varer til under halve prisen av det jeg vanligvis betaler, så følte jeg at jeg ikke hadde noe valg. Det vil si: Jeg hadde valget mellom å slå til eller å gå konkurs. Og dum som jeg var, begynte jeg å handle med dem, og trudde det skulle redde meg. Men det varte ikke lenge. Etter hvert begynte de å skru opp prisene, og nå betaler jeg faen meg nesten like mye som jeg gjorde da jeg handla fullt lovlig. Jeg har tenkt lenge at jeg måtte forsøke å komme meg unna dem,

og da jeg oppdaget at en av dem hadde slått deg bevisstløs den natten, så sa jeg til dem at nå var det slutt for min del.”

”Så du var altså der da jeg ble slått ned?” spurte Gjødvik.

”Ja, men jeg hadde ingen anelse om hva som skjedde før jeg kom ut en stund etterpå. De er noen jævla sadister og skyr absolutt ingen midler,” fortsatte Brubæk.

”Jeg ble fly forbanna da jeg oppdaga at de hadde slått en tilfeldig forbipasserende bevisstløs, og sa at dette kan jeg ikke være med på lengre. Men det er lettere sagt enn gjort.”

”Ingen avslutter samarbeidet med oss,” sa de.

”Begynner man å handle med oss, er det på livstid.”

”Men hvordan kom jeg meg hjem, da? Var det deg?” ville Gjødvik vite.

”Ja, etter at østeuropeerne hadde kjørt, la jeg deg inn i bilen min og frakta deg hjem. Dessverre fikk jeg ikke bært deg helt inn, for det kom noen ungdommer, så jeg måtte bare la deg ligge i hagan, og stikke av. Men det var vel ikke altfor kaldt den natta?”

”Neida,” svarte Gjødvik. ”Men jeg var temmelig forvirra da jeg våkna opp på gresset utenfor leiligheten min. Trodde jeg bare hadde vært skikkelig kanon drita og fått blackout. Men hvorfor i all verden oppsøkte du dem på Alnabru igjen, da?”

”Jeg ville si at jeg avslutter all handel med dem, koste hva det koste vil. Bare bank meg opp så mye dere vil, sa jeg, jeg driter i om dere skader meg. Men da trua de med at de vil drepe noen, og sørge for å legge igjen beviser som overbeviser politiet om at jeg er drapsmannen. Rene mafiametoden. Jeg skal bli gjort til syndebukk, eller ”patsy” som de kaller det i USA, akkurat som Lee Harvey Oswald, som aldri avfyrte et eneste skudd mot president Kennedy. Likevel klarte mafiaen med god hjelp fra FBI og CIA å overbevise en hel verden om at han skøyt Kennedy aleine. Jeg har faen meg havna midt oppi den østeuropeiske mafiaen. Og de sier at hvem som helst kan bli drept. Kona mi, dattera mi, rektor på skolen der hun går, lærer’n hennes. Ja, du også, Gjødvik. Om jeg gjør noe overila, så befinner du også deg i livsfare. Du er sikkert en av dem det vil være lettest å knerte, du som bor aleine. Poff, poff, så ligger du der i en blodpøl, og det å plante noen beviser som peker mot meg, er den letteste saken i verden.”

Gjødvik pleide som regel alltid å ha en kommentar på lager, men akkurat nå var han uvanlig stum.

”Og etterpå fikk jeg en skikkelig omgang god, gammaldags juling,” fortsatte FAU-lederen og tok en pause.

”Men hva gjør jeg nå? Jeg veit faen ikke. Men jeg ber deg: Kan du la meg få ordne opp i dette rotet sjøl? Du skjønner vel at både jeg og du og flere andre befinner oss i livsfare dersom dette kommer ut?”

Enda en gang denne kvelden ble Gjedvik bedt om å holde tett om noe for å redde skinnet til en annen. Han hadde nesten problemer med å oppfatte at dette faktisk skjedde ham. Det var så langt borte fra hans vanlige, rolige liv, at det nesten fortonte seg som om det skjedde en helt annen, og han var rammet av en slags uvirkelighetsfølelse. Som om det ikke vedgikk ham.

”Selvsagt,” hørte han seg selv si.

”Jeg skal holde tett. Jeg har likevel ikke peiling på hva annet jeg kan gjøre.”

Kapittel 7. En sjokkerende oppdagelse.

Trym Gjedvik følte at han hadde opplevd mer dramatikk i løpet av den siste uka enn i hele sitt forutgående liv til sammen. Men uvirkelighetsfølelsen han hadde følt da han snakket med Bjarte Brubæk ville ikke helt forlate ham. Og en udefinerbar, underliggende angst skapte en viss uro og gjorde at han ikke helt klarte å slappe av. Gjedvik drakk vanligvis ikke særlig mye når han var hjemme alene, men hadde som regel en treliters pappvin stående, og den forsynte han seg av når han fikk lyst på litt rødvin til maten eller et beroligende og søvndyssende glass før han skulle legge seg. Denne kvelden følte han at han virkelig trengte noen glass for å finne roen, og den ubehagelige følelsen ga seg ikke før han hadde tømt resten av pappdunken og sovnet i sofaen, god og beruset.

Han bråvåknet midt på natten, sikkert fordi alkoholen var i ferd med å forlate kroppen, og når alkoholen var forbrent, meldte gjerne angsten seg og denne gangen rammet den verre enn vanlig. Gjedvik måtte bruke all sin viljestyrke for å ta seg sammen og tenke grundig gjennom situasjonen.

"Er jeg virkelig i akutt livsfare?" spurte han seg selv, og svarte:

"Nei, det er jeg vel egentlig ikke."

Mafialigaen kunne umulig vite hvem han var, og så lenge Brubæk ikke foretok seg noe dumt, men fortsatte å handle med dem, kunne han sikkert ta det helt rolig. Og kanskje var alle de skremmende truslene kun tomme ord, som aldri ville bli noe av?

"Slapp av, Trym!" sa han til seg selv. *"Ikke bli tulling nå, men gjør bare alt det du vanligvis ville gjort. Lev livet helt som vanlig. Er vi enige da?"* avsluttet han med å spørre seg selv.

"Ja, vi er enige," svarte han seg selv.

Men å sove igjen var ikke å tenke på, så han satte på TV'en og brukte resten av natten til å se på gamle amerikansk actionfilmer. Ikke direkte beroligende, men det holdt i hvert fall tankene fokusert på noe annet. Og det hjalp betraktelig på sinnsroen da katten hans kom mjauende inn kattedøra utpå morgenvisten. Emmy gikk som vanlig først bort til matskåla for å sjekke om det vanket noen lekkerbiskener. Og det gjorde det. Gjedvik hadde gjort det til en vane å koke en seiblokk til katten hver dag, og hun spiste den med god appetitt.

Etterpå gjennomførte hun sitt sedvanlige slikkerituale og hoppet til slutt opp på Gjedvik i sofaen og la seg godt til rette på magen hans. Og som vanlig startet hun øyeblikkelig å male, som om hun skrudde på en liten motor inni halsen.

Gjedvik var meget fascinert av kattens relativt enkle liv. Emmy var dronning og eneherster over terrassen på stuesiden av rekkehusleiligheten, og enhver inntrenger ble resolutt jaget bort. I de periodene da hun hadde et kull med kattunger var hun ekstra årvåken og registrerte andre katter så snart de kom innenfor hennes synsfelt, og hun nølte ikke med å hoppe bortimot tre meter ned på bakken for å jage inntrengerene fresende bort fra hennes territorium. Gjedvik syntes han gjenkjente litt av de primitive instinktene som ligger til grunn også for menneskenes uvilje mot at fremmede skal innta deres eget landområde. Han oppfattet den instinktive uviljen enkelte mennesker føler mot innvandrere som en del av den relativt primitive dyrenaturen som vi har bevart dypt i vår bevissthet. Ikke akkurat noe særlig å fremelske, tenkte Gjedvik.

Han syntes for øvrig han kunne registrere at enkelte mennesker også synes å ha bevart en del av våre aller mest primitive seksualdrifter. I så måte er kattene et godt eksempel. De er nærmest å betrakte som slaver av sine drifter. Når en hunnkatt har løpetid blir hun beleiret av alle kåte hannkatter i flere kilometers omkrets, som kommer mjauende, eller nærmest gaulende innbydende, og de må gjennom en blodig manndomsprøve for å avgjøre hvem som er kongen på haugen. Kampene utkjempes mens hunnkatten ligger skjodesløst gjespande og halvveis følger med med et søvnig og likegyldig blikk. Og først når frieme har utkjempet sine kamper, og en rangstige er etablert, slipper seierherren til og får aller nådigst bedekke henne. Selve paringsakten fortøner seg for øvrig som den reneste voldtekten, da hannkatten er nødt for å bite seg fast i hunnkattens nakke, for å ha henne under kontroll mens han trenger inn i henne med sin ørlille penis med mothaker. Mothakene gjør at seksualakten neppe kan være noen direkte nytelse for henne, tvert imot må man anta at det er temmelig smertefullt når han trekker penisen ut av henne, og det er nettopp denne smerten, som gjerne utløser et smerteskrik, som stimulerer et egg til å løsne slik at det kan befruktes. Ikke rart han må bite seg fast i henne for å unngå hennes tenner og klør når han påfører henne denne ulidelige smerten. Etter akten ruller hun seg instinktivt rundt for å stimulere befruktningen, før hun setter i gang en omfattende oral rengjøring av sine kvinnelige deler. Men paringen er ikke dermed over. Den sterkeste hannen slipper gjerne til et antall ganger i løpet av noen få dager, og etterpå parer hun seg med alle de andre beileerne etter tur. Det er virkelig den reneste orgien. Og i teorien kan det unngås en kattunge for hver paring. En gang var Gjedvik sikker på at han kunne gjenkjenne fem ulike fedre til et kull på fem kattunger, altså en far til hver. De som hevder at det mest naturlige for oss mennesker er å være polygame, kan rett og slett ikke ha oppdaget annet

enn dyret i oss, tenkte Gjedvik ofte, mens den mer forfinede følelsen av kjærlighet mellom to individer ennå ikke har åpenbart seg for dem.

Da Emmy hadde lagt seg vel til rette på magen hans, og malte og nøt av varmen fra hans omfangsrige kropp, kjente også han seg roligere, og han tok seg plutselig i å føle et sårt savn etter sin mor. Han savnet hennes trøst og hennes styrkende ord. Ingenting er som en mors omsorg når man er nedfor. Gjedvik pleide å kalle det den ultimate trøst et menneske kan få. Han antok at det skyldes et instinkt vi har i oss fra fødselen av.

”Jøss, har jeg gått inn i en regresjonstilstand, eller?” spurte Gjedvik seg selv, men han antok at det skyldtes den uroen han følte overfor de truslene mot seg selv som han hadde opplevd i løpet av den siste uka. Hans mor var fremdeles i live, men han ville ikke skape unødvendige bekymringer for henne ved å innvie henne i de dramatiske hendelsene. Og savnet etter moren skulle ikke bli den eneste ettervirkningen Gjedvik skulle komme til å oppleve i tiden som fulgte. Hans sedvanlige sinnsro og avslappede forhold til det å være alene hadde fått seg et alvorlig skudd for baugen.

Og med savnet av litt moderlig omsorg kom også savnet av kvinnelig selskap generelt. Gjedvik hadde levd alene i en del år, etter at hans ekteskap hadde havarert. Det var et av de ekteskapene som ikke var liv laga fordi hans kone og han hadde alt for ulik personlighet og alt for ulike ønsker for sitt liv. Gjedvik hadde skjønnet at for å lykkes i ekteskapet var man helt avhengig av å ha et visst minste felles multiplum av mål for sitt liv og en virkelighetsoppfatning som stemmer sånn noenlunde overens. Gjedvik opplevde sitt ekteskap som en uendelig rekke av stridigheter for å få leve sitt liv slik han helst ville. Når de våknet om morgenen og forsøkte å bli enige om hva de skulle bruke dagen til, var deres ønsker oftest så forskjellige at de simpelthen ikke kunne forenes. Når hun ville ut på tur i naturen, ville han sitte i solen på balkongen og nyte god litteratur og musikk. Når hun ville ligge over i telt i skogen ville han nyte en film og noen glass vin og avslutte kvelden omgitt av sin myke dundyne. Når hun ville være sammen med venner helst hver helg, ville han heller oppleve romantikk og nærhet med kjæresten og bare være de to. Ekteskapet holdt i fem år, og de hadde mange fine samtaler, for de var begge glade i å snakke om alt de opplevde. Men det var ikke nok til å kunne bli partnere på veien gjennom livet. De var simpelthen på vei i to forskjellige retninger i livet. Hennes drømmer for livet var å komme seg ut i verden for å oppleve eventyr og spenning, mens hans drøm var å etablere seg i et nært, romantisk forhold og skape et trygt og godt hjem for egne barn.

Som ung hadde Gjedvik blitt spådd av en klarsynt at han ikke ville møte sitt livs kjærlighet før i godt moden alder. Han var en ”late bloomer” hadde han fått vite. En som

ble sent moden, og hvis følelser kunne være så overveldende og uhåndterlige at de kunne sette en ung mann helt ut av spill. Først i godt voksen alder, når livets erfaringer hadde gitt ham tilstrekkelig trygghet og selvtillit, ville han kjenne seg selv godt nok til å forstå hva han egentlig søkte. Gjedvik visste ikke om slike spådommer hadde noe for seg, men måtte innrømme at vedkommende klarsynte i hvert fall hadde så god intuisjon at hun hadde tatt ham virkelig på kornet. Som ung hadde han hatt en kjæreste, men de ungdommelige følelsene var så intense at de gang på gang drev ham inn i situasjoner han ikke kunne takle, og i ettertid forsto han ikke hvordan han kunne bli så revet med til store høyder av dramatik og dype daler av sorg og sjele kvaler.

Og så var det den tidens temmelige utopiske idealer om "fri kjærlighet" som forvirret en ung manns sinn. Den unge Gjedvik var en glødende frihetlig sosialist og innbitt forsvarer av både kvinners og menns rett til fritt å elske og elske *med* hvem de måtte ønske. En gang skulle han og kjæresten være fra hverandre hele sommeren, og Gjedvik mente det måtte være en fin anledning til å praktisere "fri kjærlighet". Hun var overhode ikke like fascinert av tidens radikale og utopiske idealer, og hennes sorgfulle ansikt da de sa farvel forfulgte Gjedvik gjennom hele ferien. Straks de hadde tatt farvel innså han at det var en tragisk feiltagelse å gå inn for at de hver på sin kant skulle oppsøke andre kjærester for å ta med seg alle de opplevelsene de kunne. Men da var det for sent, for han satt på toget til København og hun sto på perrongen. Han hadde ikke et eneste forhold i løpet av hele ferien, men savnet kjæresten sin intenst og lengselsfullt. Den gangen var det så godt som umulig å få tak i hverandre utenom pr brev, så de utvekslet ikke et ord med hverandre i løpet av hele ferien. Gjedvik gledet seg mer og mer til å treffe henne igjen etter som slutten på ferien nærmet seg, og hans hjerte holdt på å briste av savn de siste dagene. Og da de vel var gjenforent erklærte han sin dype kjærlighet til henne og øste all sin anger og sine lengsler ut over henne. Først etter en stund gikk det opp for ham at hun ikke syntes å gjengjelde hans henrykkelse over å være sammen igjen, og etter hvert kom det frem at hun hadde tatt ham helt på ordet, og hadde innledet et forhold til en gutt nordpå. Han kjente blodet fosse ham til hodet og nesten fryse til is i hans blodårer, og hans smertefulle vantro over det han hørte overgikk alt han noensinne hadde opplevd. Hun så ham bli hvit og stiv i ansiktet og forsøkte å forsvare seg:

"Det var jo du som ville at vi skulle være fri til å være sammen med hvem vi ville," sa hun spakt. *"Jeg regner med at du også har vært sammen med en del damer?"*

Men det hadde han så lang derifra. Han hadde vært så trofast som bare en dypt følelsesmessig engasjert ung mann kan være, og hun hadde vært i hans tanker nærmest dag

og natt helt siden de skiltes på Oslo S. Gjedvik møtte seg selv grundig i døra og aldri har det fenomenet som beskrives i det bibelske uttrykket ”som du sår skal du høste” rammet ham hardere enn denne gangen da han var helt ung, og fullstendig hadde feilvurdert intensiteten i sin kjærlighet og sin følelsesmessige tilknytning til sin elskede kjæreste. Han var sønderknust av sorg og følte et påtrengende behov for å gjøre noe virkelig dramatisk for å manifestere sin sinnsbevegelse, som å hoppe ut fra et fjell, kaste seg foran et tog eller skyte seg et skudd for pannen. Men han gjorde ingen av delene. Han kastet seg derimot ned i fanget til sin kjæreste og gråt og hulket som et utrøstelig barn. Det var visst ikke mulig for den unge Gjedvik å fullt ut fatte hvilke følelsesdybder han egentlig rommet. Det ble rett og slett for mye for den unge mannen. Og det skulle bli enda verre. Etter å ha hulket ferdig ville han høre om hvor nær innpå seg hun hadde sluppet sin sommerkjæreste. Og hun ba ham forsiktig om å ikke ta det alt for tungt når hun fortalte ham at hun hadde ligget med ham flere ganger. Da tok sinnet og bitterheten fullstendig over i Gjektivs sinn og han kalte henne foraktelig en forbannet hore før han forlot henne i sinne.

De møttes noen ganger senere, og Gjedvik merket med seg selv at hans sinne og skuffelse hadde mildnet betraktelig, og han var klar til å gjenoppta forholdet som før, og hun gikk litt tvilende med på det. Men det skulle vise seg at det var mest av hensyn til ham at hun gjorde det. En gang da hun ikke visste at han iakttok henne, oppdaget han at hun betraktet et bilde hun hadde tatt av sin sommerkjæreste med lengsel og beundring i blikket. Da skjønte han at det var ugjenkallelig slutt på deres kjærlighetsforhold.

Dette var midt i de radikale 70-årene og også Gjedvik ble trukket inn i det radikale ungdomsmiljøet. I flere år henga han seg til politiske studier av de gamle, store anarkistkjempenes liv og virksomhet. Han oppdaget at de hadde en stor samling anarkistlitteratur på Nasjonalbiblioteket og begynte systematisk å låne alle bøkene som inneholdt portretter. Hjemme hadde han fullt mørkeromsutstyr, og avfotograferte og fremkalte portretter av Michael Bakunin, Peter Krapotkin og Pierre-Joseph Proudhon, som han forstørret og dekorerte veggene på gutterommet med. Han hadde nok garantert Norges største samling fotografier av historiens mest kjente anarkister. Enkelte av bøkene han lånte studerte han nøye, men ofte var de på russisk eller fransk og var uleselige for ham. Selv om han nok sto nærmest den fredsommelige og filosofisk anlagte russiske fyrsten, Peter Krapotkin, var han uhyre fascinert av den revolusjonære kjempen Michael Bakunin, hvis liv var dramatisk og innholdsrikt som i en eventyrroman. Bakunin ble nedkjempet av den autoritære Karl Marx i den første Internasjonale, og som sedvanlig følte den unge Gjedvik en dyp sympati med de som viste seg å bli tapere i historien. Og han ble sørgelig

klar over at allerede i sosialismens spede barndom ble de som advarte mot de autoritære tendensene i Karl Marx' teorier nedkjempet av dem som gikk inn for proletariatets diktatur, som først senere skulle omdannes til det klasseløse samfunnet. All historisk erfaring tilsa at dersom er diktatur først blir etablert, gir makthaverne aldri i verden frivillig fra seg makten igjen. Og det bekreftet kommunismens blodige historie i fullt monn. Gjedvik sluttet seg helt og holdent til Bakunins velkjente ord: *"...frihet uten sosialisme er privilegier og urett, og ... sosialisme uten frihet er slaveri og brutalitet."*

Han kunne ikke fatte at noen kunne støtte Stalins ufattelige brutalitet og Maos blodige undertrykkelse av det kinesiske folk. Men det gjorde en foruroligende stor del av norsk radikal ungdom på den tiden. Som voksen hadde Gjedvik for lengst forlatt anarkismen som ideologi, men syntes at den norske sosialdemokratiske samfunnsmodellen fremsto som den sannsynligvis ypperste formen for samfunnsstyring. En ideell kombinasjon av politikerstyring etter gode prinsipper og frihet for enkeltindividet til å utfolde sine personlige ambisjoner. Det er en dårlig stat som legger så store begrensninger på sine innbyggers muligheter til selvrealisering at de hemmer folks skapertrang. I så måte var den autoritære kommunismen i Gjedviks øyne dømt til å stagnere og gå til grunne.

Gjennom sin politiske interesse fikk Gjedvik kontakt med et helt nytt miljø av politisk aktive og idealistiske ungdommer, og i noen år forsøkte han å leve litt bohemaktig og var med på å lage frihetlige og motkulturelle tidsskrifter i Hjelms gt. 3 i Oslo, et meget legendarisk samlingssted for den tidens antiautoritære anarkister og byens eneste vegetariske spisested; bokkafeen Jaap van Huysmans Minde. Og med tidsskriftet "Tidevann" fikk Gjedvik utfoldet både sine talenter som tegner og som skribent. Men han ble aldri virkelig en ordentlig del av det utsvevende bohemlivet der mange dyrket rus og uforpliktende slaraffenliv. Til det var han alt for veloppdragen og ordentlig av seg.

Gjedvik var glad når helga endelig var over, og det ga ham en deilig følelse å komme tilbake på jobb igjen, selv om det var en uke etter alle de andre. Han ble møtt med klemmer og bekymrede spørsmål om *"hvordan går det?"* og det var nesten så han følte at han virkelig hadde vært savnet. Han var visst mer avhengig av den jevnlige kontakten med kolleger og elever enn han helt hadde vært klar over, for han ble oppriktig glad over all oppmerksomheten. Tilfeldigvis hadde rengjøringsassistenten, Delila Knutsen laget en kjempestabel med vafler og kjøpt is til personalet akkurat den dagen, og han tok det også som et tegn på at han var velkommen tilbake. Hun ga ham en ordentlig varm omfavnelse, så tett at Gjedvik tydelig kjente hennes frodige byste presse mot overkroppen, kysset ham på kinnet og erklærte at hun hadde savnet ham. Ingen var som Delila når det gjaldt å vise

omsorg for dem hun var glad i. Alle de han vanligvis omgikk var på plass på personalrommet i storefri for å spise is og vafler; Dataansvarlig Hong Lau, og hans to kolleger på 10. trinn, fru Plum og Gorm Grøttum satt i ivrig passiar i sofaen ved deres faste bord og han la også merke til rektor Renstad sammen med frk. Krieger og de to inspektørene, Arielle Adamsen og Elvira Mikalsen. Han husket godt Elvira Mikalsens ganske frodige presentasjon av seg selv og hvordan hun hadde uttrykt takknemlighet over å få en ”ny sjanse”. Han hadde allerede lagt merke til lukten av røkelse som seiv ut fra kontoret hennes, og han var temmelig spent på hvordan tre så ulike personer som den nærmest overkristelige rektor Renstad, den litt kalde og rigide inspektør Adamsen og den hippieaktige inspektør Mikalsen ville gå overens. Og så den litt ordentlige og ansvarsfulle frk Krieger, da.

Ellers la han merke til klubbladeren, Hulda Jensen ved sitt faste bord sammen med en del av sine støttespillere, men kunne ikke få øye på sønnen hennes – kanskje han spiste i gymsalen? Eller kanskje han allerede var i full gang med en ung jente på toalettet, sa en litt frekk tanke i hodet hans, men han slo det hurtig fra seg. Gjedvik forsøkte å møte blikket til Hulda Jensen, men hun lot ikke til å ha registret ham. Eller foretrakk hun helst å late som om hun ikke så ham? Bordet til de litt eldre, konservative lærerne var også fullt og de så ut til å kose seg med is og vafler mens praten gikk. Gjedvik sto på god fot med de fleste lærerne på Soltoppen skole. Men selv han som var så romslig og tolerant måtte innrømme at det fantes enkelte typer som han ikke følte like stor sympati for. Det var noen få mennesketyper Gjedvik hadde vondt for å like, og særlig gjaldt det mennesker med alt for stort ego – slike som tar så stor plass at nesten ingen andre kommer til orde, og som gjerne får andre til å føle seg små og verdiløse. Gjedvik hadde akkurat motsatt effekt på folk; han likte å få sine medmennesker til å føle seg verdifulle og fornøyde. Men det synes å høre med til menneskelivet at man ikke føler like stor sympati for alle mennesker. Noen ganger er man rett og slett så ulike at man overhode ikke har noen glede av å omgås. Og det aksepterte Gjedvik, og de han ikke følte seg vel sammen med, holdt han seg heller unna enn å havne i unødvendige konflikter på grunn av kommunikasjonsproblemer.

Ved samme bord som han selv satt ved hadde noen yngre nykommere også slått seg ned, og han presenterte seg og tok dem smilende i hånda etter tur. Han merket seg særlig en førskolelærer midt i tyveårsalderen som skulle være kontaktlærer i første klasse. Hun het Monica og var utrolig pen og elegant kledd, men Gjedvik merket seg straks at hun hadde giftingering på ringfingeren. Og så var det to sivilarbeidere der, som skulle jobbe som en slags assistenter i 16 måneder. Gjedvik var utrolig glad for å se at det kom litt yngre krefter til

skolen. Han livnet opp selv også når han var omgitt av litt ungdommelig pågangsmot og godt humør.

Hadde det vært hyggelig å treffe igjen kolleger, var det virkelig en glede å se igjen klassen sin. De klappet da Gjedvik kom inn i klasserommet, og han ble så rørt at han nesten fikk en tåre i øyekroken, og så begynte de å rope taktfast:

"Gjedda, gjedda, gjedda, gjedda... .."

"Tusen takk alle sammen," sa Gjedvik. Nå ble jeg oppriktig glad..... og litt rørt også. Han tørket vekk en tåre.

"Har det gått greit med dere den første uka?"

"Jada," ropte elevene i kor, *"men vi har savnet deg, da,"* fortsatte noen.

"Det var hyggelig å høre," svarte Gjedvik.

"Jeg har savnet dere også. Jeg håper alle har hatt en fin og avslappende sommerferie og er klar til å ta et krafttak nå i det siste året på grunnskolen. Snart blir det alvor, vet dere. Men vi skal helt sikkert få et kjempefint år sammen dette året dere skal være elever på Soltoppen skole!"

Verken Gjedvik og elevene visste det, men det skulle ikke bare bli fint, det skulle vise seg å bli det mest dramatiske året i Soltoppen skoles 50-årige historie.

Skoledagen gikk ualminnelig fort, og Gjedvik var fremdeles preget av den gode stemningen da han passerte gjennom gangen der administrasjonen hadde sine kontorer. En dag i klasserommet ga Gjedvik som oftest en deilig ro og følelse av tilfredshet. Han hadde ofte opplevd å komme litt urolig og utilfreds etter en natt med dårlig søvn eller opprørt av andre grunner, men etter litt tid foran klassen, fyltes han av ro og sikkerhet. Han antok at det føles slik for alle som har arbeidet i sitt yrke i nærmere en mannsalder, og opparbeidet seg så stor innsikt og erfaring at han/hun kan utøve det med stor autoritet og sikkerhet. For mange er det nettopp den selvilliten det gir å kjenne et yrke til bunns som danner den viktigste plattformen i deres liv og bidrar til å skape en trygg identitet som voksen. Slik var det også for Gjedvik. Selv om han ofte opplevde å få på pukkelen av ledelsen fordi han fulgte sin egen overbevisning og mer eller mindre neglisjerte de konformitetskravene hans yrke stadig ble mer preget av, ga det ham en aldri så liten følelse av seier, når elevenes kjærlighet og omtanke strømmet mot ham og foreldrene uttrykte at deres barn stortrivdes med ham som lærer. For ham var det et mye viktigere kvalitetsstempel enn om han etterkom byråkratenes følelseskalde detaljstyring ned til minste detalj. Som ung mann var Gjedvik en nesegrus beundrer av Jens Bjørneboes skoleroman, Jonas, en bok som virkelig hadde preget hans tankeverden i ungdomsårene, sammen med resten av forfatterskapet til

Bjørneboe. Og han kunne ikke si annet enn at ”salamanderne”, Bjørneboes treffende uttrykk for å karakterisere livsfjerne og konforme byråkrater, igjen hadde gjort sitt inntog i norsk skole.

Utenfor Elvira Mikalsens kontor luktet det fremdeles røkelse, og Gjedvik bestemte seg for å ta en tur innom for å forsøke å bli litt bedre kjent med henne. Han banket på, men hørte ingenting. Han snuste ut i luften for å kjenne på den merkelige duften i gangen, og var det ikke en viss eim av en velkjent lukt fra ungdomstiden han kunne lukte? Jo, han ble mer og mer sikker. Så sannelig; Det luktet faktisk *hasj* utenfor kontoret til den nye inspektøren! Det skulle ganske mye til for å sjokkere Trym Gjedvik, men var det noe han definitivt *ikke* hadde forventet, så var det å kjenne lukten av hasj utenfor inspektørens kontor.

”Eh, berre et lite øyeblikk,” hørte han endelig inne fra kontoret. *”Æ komme straks!”* Gjedvik hørte at vinduer ble åpnet. Og var det ikke lyden av en sprayboks med luftrenser han hørte etterpå?

”Nu kommer æ!” ropte Elvira Mikalsen med sin mest sukkersøte stemme. *”Kæm e det som søke mæ?”*

Hun åpnet døren, og Gjedvik la øyeblikkelig merke til de store pupillene og blodskutte øynene. Han var ikke lengre i tvil. Inspektøren hadde rett og slett røkt en ”bønne” på kontoret sitt! Tankene for gjennom hodet hans, og han vurderte lynhurtig hvordan han skulle reagere på denne temmelig overraskende kjensgjerningen. Han valgte å holde munn og foreløpig late som ingenting, gikk inn på kontoret og så seg omkring. Ganske riktig så sto flere vinduer på vid gap, men det var i og for seg ikke spesielt avslørende. Det var august, og sola varmet fremdeles godt. Mikalsen hadde nok forestilt seg at all lukta ville forsvinne ut, men der tok hun feil. Noe sev også ut i korridoren, og Gjedvik hadde en skarp nese for ulike lukter. Han syntes det var utrolig dersom ingen andre i personalet også gjenkjente hasjlukten, men kanskje hadde ingen av dem kjent akkurat den odøren før? Han var godt klar over hvor lett det kunne være å lure folk dersom de var naive og godtroende nok. I ungdommen hadde en venn av ham klart å innbille sin mor at han hadde fått tak i en svært sjelden plante, som krevde veldig godt stell for ikke å dø, og hadde klart å lure moren sin til omsorgsfullt å vanne og stelle for hans marihuana-plante. Og i gutterommet lå hasjrøyken tungt uten at foreldrene fattet den minste mistanke. De trodde visst det var lukten av et spesielt sigarettmerke med meget kraftig aroma. Men en ting var å lure foreldrene sine. En helt annen ting var å sette hele sin yrkeskarriere på spill, slik Elvira Mikalsen gjorde. Gjedvik fattet ikke at hun turte å ta slike dumdristige sjanser.

Kapittel 8. Gjeddå søker trøst – og litt til.

Oppholdet inne på kontoret til Elvira Mikalsen hadde tatt en ganske annen vending enn Trym Gjeddvik hadde ventet seg. Det var ikke så enkelt å forholde seg nøytralt til sin nye inspektør etter at han hadde oppdagat at hun faktisk hadde sittet og røkt hasj på kontoret sitt. Men det ga i hvert fall mening til det hun hadde sagt da hun presenterte seg for personalet første gang, om at hun var glad for å få en ny sjanse. Allerede da hadde hun fremstått som en svært fargerik og ukonvensjonell person, men det er jo et stykke fra å være fargerik til å begå alvorlig tjenesteforsømmelse. Gjeddvik bestemte seg for å gjøre visitten kort, og sa:

”Hei, jeg ville bare stikke innom for å hilse ordentlig på deg, jeg. Jeg har jo ikke vært på skolen hele den første uka, men nå er jeg i gang igjen. Trym Gjeddvik, kontaktlærer på 10. trinn,” sa han og rakte frem hånda.

”Åja, det va’ vel du som ble slått ned i fylla forrige vekka det, va’ det ikke så?”

”Eh, hva? Nei, jo..... hvem har sagt det?”

Hun lo av hans litt forvirrede reaksjon, og et øyeblikk fikk han angst for at hans dekkhistorie var avslørt.

”Nei, slapp no heilt av, æ kødda berre. Du va så uheldig å bli skalla ned i en fotballkamp? Korsen går det med dæ? E du fresk og opplagt og klar te innsats nu?”

”Eh, ja. Så klar som jeg kan bli,” svarte Gjeddvik og forsøkte å ta opp hennes lette, spøkefulle tone.

”Det e godt du e tebacke, vi treng no’n fleire mannfolk her, for å vei opp for alle de småhysteriska husmødran som det florere av her. De klare jo ikke en gang å jobbe full dag. Hobbylærera kalla nu æ det. For ikke å snakk om ho lille Stalin i kontoret ved siden av her. Ho styre jo skolen som om ho skulle være enehersker med alle fullmakta.”

Gjeddvik skjønnte at hun mente den andre inspektøren, Arielle Adamsen.

”Og han dørran rektor e jo berre en liten fjott som sitt inne på kontoret sitt og ber te Gud heile dagen,” fortsatte hun.

”E det et galehus æ ha kommen til, eller? Nei, nu prate æ visst følt. Sett dæ no ned, så får æ høre litt meir om korsen du har det.”

Gjeddvik fikk nesten bakoversveies av hennes løsmunnethet og svært direkte omtale av sine kolleger, og gjorde hva han kunne for å at samtalen skulle bli så kort som mulig. I farten la han merke til at Elvira Mikalsen hadde laget noe som nesten lignet på et lite alter i det ene hjørnet av kontoret sitt. På et lite bord sto brennende telys og glassbeholdere med

røkelsesspinner i. Det lå også noen bøker der og en tarot-kortstokk. Ett av kortene var trukket fra stokken og satt fast på veggen over. Gjedvik rakk ikke å se hvilket av kortene det var. På veggen hang også noen astrologiske kart med streker tegnet opp med ulike farger mellom de ulike planetene og planethusene. Over der igjen hang et innrammet bilde av en eller annen indisk guru.

"Takk, men vi får heller snakkes mer en annen gang," sa Gjedvik og forsøkte å vri seg unna.

"Jeg er visst fremdeles litt redusert av hjernerystelsen," sa han og tok seg til hodet. Han trakk seg baklengs tilbake mot døra, og følte det nesten som om han reddet seg unna et overfall.

"Ok, da. Æ får visst gje slepp på dæ for den her gangen, storegutt, men bare vent dæ neste gang," sa Elvira Mikalsen da hun innså at han mente alvor.

"Æ e ikke ferdig med dæ ennu!".

Gjedvik fortsatte litt smårystet bortover gangen, og kom inn på lærernes arbeidsværelse. Opplevelsen inne hos Elvira Mikalsen var den desidert meste selsomme han noensinne hadde hatt på et inspektørkontor i løpet av hele sin 30-årige lærerkarriere. Han fant arbeidsplassen sin innerst i det ene hjørnet, sank oppskjørtet ned på stolen og pustet lettet ut.

"Har du blitt voldtatt av den nye inspektøren, eller?" spurte kollegaen Gorm Grøttum som satt på plassen ved siden av Gjedvik. Han så at Gjedvik var temmelig forvirret og rød i toppen.

"Jeg har vært inne hos "Nordlands trompet" jeg også, så jeg vet akkurat hva du har opplevd. Og sann mine ord: Den kjerringa der er faen meg klin gæærn," fortsatte han.

"Nåja, hun er visst ikkemer gæærn enn at du så ganske fornøyd ut da du kom ut fra kontoret hennes sist gang," innskjøt Gerda Plum, som satt bortenfor Grøttum.

"Hva var det hun gjorde med deg, egentlig? Du lignet mest på en salig konfirmant som har sett lyset! Hvilket lys var det du så? Lyset i taket mens Elvira red deg inn i solnedgangen?"

Gjedvik elsket fru Plums frodige personlighet og friske kommentarer. Hun forsto seg på litt av hvert i menneskelivet, og hadde en egen evne til å ta ting på kornet. Og den hypermaskuline, 100 kilos forhenværende bokseren, Gorm Grøttum, presterte faktisk å rødme, enda så tøff han vanligvis var i trynet. Gjedvik pleide å si på spøk at Grøttum bare kjente til to ulike måter å møte verden på; Han var enten "tøff" eller "enda tøffere".

"Ja, hun er jo ikke bare gæærn, hun er nymfoman for pokker," forsvarte Grøttum seg med.

”Det er faen ikke snilt å gni seg innpå en mann som ikke har pult på et halvt år. Den kjerringa som ikke skjønner hva som skjer da, burde gå og få undersøkt hjernen sin! Hu bretta musa si ut så godt som rett opp i trynet på meg,” fortsatte han.

Gjedvik følte at han hadde fått nok galskap på en dag og unnskyldte seg igjen med at han fremdeles var redusert av hjernerystelsen. Han pakket hurtig sammen de bøkene han trengte å ta med seg hjem og tok farvel med kollegene. Han gikk hurtig ut fra arbeidsrommet, og fortsatte bortover korridoren der ledelsen hadde kontorer. Anna Kriger må ha hørt fottrinnene hans, for da han var kommet nesten til enden av korridoren, hørte han stemmen hennes:

”Hei Trym!” ropte hun. *”Jeg syntes det var dine skritt jeg hørte. Ta en tur innom meg, da, så får jeg høre hvordan det går med deg.”*

Og det var ikke nei i Gjeds munn. Han snudde og kom tilbake, og satte seg ned ved konferansebordet på forværelset. Der sto det friske blomster, og i kontrast til hasjluken inne hos Elvira Mikalsen, luktet det deilig, nytrukken kaffe.

”Du sier vel ikke nei takk til en kopp kaffe, kjenner jeg deg rett?” Gjeds var berømt for sin avhengighet av kaffe. Han hadde med seg kaffekoppen overalt hvor han beveget seg. Selv ute i friminuttet når han hadde inspeksjon og inn i klasserommet når han skulle ha time. En periode hadde de forsøkt ut en ny kaffemaskin og da skulle man sette en strek på en liste hver gang man laget seg en kopp. Da Gjeds hadde kommet opp i 20 streker, hadde de fleste andre bare tre-fire. Alle betalte vanligvis det samme beløpet i måneden for kaffen, men etter dette kom det frem forslag om at noen burde betale minst det dobbelte. Men det gikk aldri gjennom. Heldigvis for Gjeds. Snart satt han med en velduftende kopp sammen med en velduftende frk Krieger. Hun var en lekker dame, måtte han medgi, og så var hun alltid så velkledd og delikat på alle måter.

”Vi ble skikkelig bekymret for deg da vi fikk høre om hodeskaden,” sa hun med omtenksomhet i stemmen. *”Hvordan har du det? Klarer du deg alene med innkjøp og matlaging og alt som må gjøres i et hus?”*

”Veeel.....” Gjeds tenkte seg om, og dro litt på det. Forsøkte frk Krieger å peile seg inn på om han trengte hjelp, eller spurte hun bare av høflighet?

”Når du først spør, så er jeg faktisk fremdeles ganske redusert, så.....” Han avsluttet ikke setningen, men ventet på hennes reaksjon.

”Ok, da er det avgjort. Jeg gjør innkjøp for deg og kommer hjem til deg og lager middag og gjør rent. Ikke prøv å protestere en gang. Jeg har absolutt ingenting på programmet i dag, og er mer enn glad for å kunne stille opp og hjelpe en god kollega!”

Gjedvik jublet vilt inni seg av glede. Etter opplevelsen med Elvira Mikalsen hadde han begynt å føle den ubehagelige uroen igjen, og intet annet kunne ha beroliget ham mer enn frk Kriegers sjenerøse tilbud. Men han var litt mer avmålt utad. Han ville ikke vise henne at han nesten var på gråten av glede.

”Tusen takk!” sa han bare. ”Det er usedvanlig snilt av deg! Er du sikker på at det ikke er ubeleilig for deg?”

”Helt sikker,” svarte hun. ”Men nå må du fortelle meg akkurat hva som skjedde.”

Gjedvik kom øyeblikkelig i tvil om hva han skulle svare. Skulle han fortelle sannheten, og sette seg selv i forlegenhet fordi han hadde løyet i telefonen første gangen eller skulle han holde seg til den historien han allerede hadde diktet opp? Han likte ikke å lyve for en virkelig god kollega, men samtidig ble det veldig mye å fortelle dersom han skulle innvie henne i hele historien. Det falt ikke lett for Gjedvik å dikte opp hvite løgner, for han pleide alltid å fremheve vår sannhetskultur som et typisk trekk ved norsk væremåte. Og han likte svært dårlig å si en ting i debatter og gjøre en annen ting i praksis. Men plutselig kom han på at han hadde jo faktisk svimt av på fotballbanen en gang i sin ungdom. Han spilte back på ”Hare Ballklubb” i 9. divisjon og en gang han skulle nikke vekk et innlegg foran mål, ble han dunket så hardt i hodet, enten av egen keeper som ville bokse ut ballen, eller av en motspiller som forsøkte å heade ballen i mål, at han falt om som en melsekk og måtte bæres av banen. Han bestemte seg for å fortelle akkurat den historien til Anna Krieger, og så løy han jo faktisk ikke, for det var en sann historie, selv om det hadde skjedd for omtrent 30 år siden. Han gjenfortalte hendelsen med stor innlevelse, og hennes innlevelse var ikke mindre når hun hørte på ham med skiftende ansiktsuttrykk, som gikk fra overraskelse til bekymring og medlidenhet samtidig som hun kommenterte: ”åååå”, ”uff” og ”nei og nei”!

”Det er utrolig viktig å ikke overanstrenge seg i begynnelsen,” sa hun. ”Man bør absolutt ikke lese eller se på TV.”

”Nei, jeg har vært veldig forsiktig,” beroliget Gjedvik henne med, ”men visse ting må man bare få gjort når man bor alene.” Han var sikker på at han følte seg like vel til mote som katten sin når den lå og varmet seg på magen hans, og hadde han kunnet, hadde han øyeblikkelig begynt å male. De hadde tømt kaffekoppene, og Anna sa at han måtte kjøre rett hjem og legge seg i sofaen, og så skulle hun komme etter om et øyeblikk. Og som sagt så gjort. Gjedvik kjørte hjem, la seg godt til rette i sofaen, og ventet på Anna.

”Var det bare kollegiale vennskapsfølelser som motiverte henne?” undret Gjedvik på mens han lå slik og klappet katten sin og betraktet undervannslandskapet i sitt akvarium. I

de periodene av sitt liv der han hadde vært ungkar og ønsket sterkt å få en kvinne i sitt liv, ble det ofte til at han vurderte hver eneste kvinne på sin vei som en potensiell partner. Og som menneske og mann, savnet han selvsagt ikke bare kjærlighet og fellesskap. Kroppens naturlige drifter trengte også sin tilfredsstillelse, og mangel på sex over alt for lang tid har en tendens til å ende med at man tar til takke med det som byr seg, så godt som uten tanke på eventuelle konsekvenser for en selv eller den andre, hadde han merket seg. Gjedvik hadde registrert at folks forhold til sex og følelser varierte utrolig mye. Han turte aldri å si det høyt, men når han betraktet enkelte menn og kvinner han hadde truffet på i forbindelse med sine nattlige utflukter på byen, minnet de nesten om aper, der hunnene står til disposisjon for de sterkeste hannene til enhver tid, og ingen synes å oppfatte en kjapp parring som noe mer betydningsfullt enn at man plukker lus av hverandre. Det dreier seg om en del av de sosiale omgangsformene som holder flokken sammen, dempet aggresjon og knytter bånd mellom de ulike individene. Hvem av hannene som får mest sex blir avgjort av rangstigen dem imellom, og de sterkeste apene får selvsagt oftest tilfredsstilt sine lyster, mens de svakere individene kanskje aldri får oppleve den kroppslige nytelsen.

”Stakkars små apegutter,” tenkte Gjedvik.

På den andre ytterkanten har man kvinner og menn som har sterke følelser knyttet til seksualakten, og som aldri i livet kunne tenke seg å ha sex med et menneske de ikke er forelsket i eller føler seg sterkt følelsesmessig knyttet til. Gjedvik oppfattet det som en del av siviliseringen av samfunnet at en mann og en kvinne finner sammen og lever monogamt med hverandre resten av livet. Dersom man føler dyp og ekte kjærlighet for sin kjæreste, holder man seg seksuelt til denne av ren hensynsfullhet, for ikke å såre vedkommendes følelser. Men i praksis er dette lettere sagt enn gjort. Menneskenaturen er dessverre sørgelig svak og alle feiler innimellom, på den ene eller andre måten. Og når alkoholen går inn og vettet går ut, og man blir kåt og gæærn i fylla, sier det seg selv at mange havner til senga med feil mann eller feil kvinne. Gjedvik anså det seksuelle for å være et av menneskenes desidert vanskeligste områder å forholde seg til, fordi vi kroppslig er skapt for å tenne seksuelt på nær sagt enhver kvinne eller mann vi måtte finne attraktiv, mens vi følelsesmessig ønsker å være trofast mot det mennesket vi lever sammen med.

”En gang i fortiden har vi sikkert levd akkurat som apene og knullet alt vi møtte på vår vei,” pleide Gjedvik å si, når den slags emner kom på banen. *”Men hvem vil leve som en ape når man er et menneske?”* spurte han etterpå. Han hadde registrert at den vanligste oppfatningen er at det for det meste er kvinner som har sex og følelser knyttet tettest sammen og at menn av natur er mer outgoing og polygame. Det trodde han også var det

vanligste. Men han hadde erfart at det synes å bli mer og mer vanlig at unge kvinner har et typisk ”mannlig” forhold til sin seksualitet, og enkelte kvinner han hadde festet med, var nærmest avhengig av å få meg seg en ”hingst” hjem hver eneste helg for felles sengehygge, for så å dumpe ham når han hadde utført sine tjenester. De svarte prostituerte han hadde snakket med, virket heller ikke som de led nevneverdig av følelsen av å nedverdige seg eller føle seg utnyttet fordi de hadde sex med mange menn. Gjedvik hadde ofte tenkt at dersom de av natur ikke har sine følelser så tett knyttet til sine biologiske behov, kunne det være forklaringen på hvordan de så tilsynelatende lettvtint kunne velge den inntektskilden de hadde valgt. Men det var også noe han var forsiktig med å si høyt. Han hadde noen ytterst få ganger lansert teorien i diskusjoner med andre, men opplevd å få så mange avskyerklæringer mot seg, at han siden ikke hadde brakt saken på banen. *”Kvinner selger sex utelukkende fordi de blir tvunget til det,”* var visst den rådende oppfatningen, *”de er ofre for tvang og kyniske menneskehandlere og intet annet. Jeg nekter å tro at en eneste kvinne i denne verden selger sex frivillig, og det er utrolig kynisk av deg å snakke om fri vilje, du som lever et privilegert liv i den rike del av verden. Den frie viljen har intet med dette å gjøre,”* hadde Gjedvik fått slengt i fleisen av ivrige feminister. Mange opplevde det tydeligvis som forferdelig provoserende at noen kunne tro at kvinner faktisk kan velge av fri vilje å prostituere seg. Gjedvik syntes den holdningen at man nærmest ikke har noe personlig ansvar for sine handlinger fordi man er fattig og lever i nød, var temmelig endimensjonal. Omtrent like endimensjonal som når noen forsøker å fremstille det som at terror er en helt logisk konsekvens av all urettferdighet i verden, og utelukkende finner sted fordi en stor del av verden lever i fattigdom. *”Men hvorfor blir ikke da alle fattige mennesker terrorister?”* undret Gjedvik. *”Hvorfor er noen fattige rettskafne mennesker som sliter et helt liv for å skaffe familien sin et utkomme gjennom ærlig arbeid, mens andre er rasende på vesten og vier sitt liv til terror mot alt vestlig?”* Selvsagt spiller den frie viljen avgjørende inn på folks valg, og det gjelder både for fattig og rik. Det synspunktet gjorde selvsagt ikke at han ikke kunne se at det pågikk en kynisk og rå menneskehandel i verden, og Gjedvik avskydde all form for tvang og utnyttning. Og han var sikker på at en kvinne som blir tvunget til prostitusjon og som føler at det hun gjør strider mot alt hun selv står for og gir henne en sterk følelse av å nedverdige seg selv, vil få helt andre og langt mer alvorlige psykiske ettervirkninger av prostitusjonslivet enn en kvinne som anser det som en ganske dagligdags og akseptabel affære å yte seksuelle tjenester. Men Gjedvik hadde opplevd at dette var svært vanskelig å diskutere. Enkelte nekter rett og slett å gå med på at det finnes kvinner som frivillig velger sex som levevei, og hans resonnementer ble lett

oppfattet som et forsvar for prostitusjon, men det var overhode ikke hans mening. Han var bare en type som likte å observere og tenke litt dypere over ting enn det som kanskje er vanlig.

Selv var Gjedvik av det slaget som fikk vekket alle sine romantiske følelser og sine inderligste ønsker om å være omsorgsfull og kjærlig når han hadde ligget med en kvinne. Samleiet utløste alle hans naturs forestillinger om den lykkelige, romantiske kjærligheten, og det var kanskje grunnen til at han ofte hadde kviet seg for å gå til sengs i situasjoner der han ikke var overbevist om at han kunne tenke seg et forhold til den kvinnen han var sammen med. Men som de aller fleste menn hadde han også opplevd å gå på akkord med sin overbevisning, og det hadde fått følger som han veldig gjerne skulle vært foruten. Han gikk til sengs med en kollega på fest en gang, og ble håpløst forelsket i henne etterpå, selv om alle varselklokker ringte og hans indre stemme stadig forsøkte å overbevise ham om at hun definitivt ikke var hans type. Men han ble blindet av sine rosenrøde lengsler etter kjærlighet og romantikk, og dessuten hadde han levd uten sex i alt for lang tid til å klare å stanse den syndefloden av kåthet som oversvømmet ham. Hun var en erfaren elsker, et par år eldre enn ham, og hun gjorde ting med ham som han inntil da bare hadde sett i sine forbudte guttebladet, og den ekstatiske nytelsen han oppnådde i deres fysiske samvær overgikk alt han noensinne kunne forestille seg. Men han fikk til fulle erfare at det fysiske begjær kan være en djevelsk farlig kraft som definitivt ikke er til å leke med. Sex'en var så godt som det eneste de hadde glede av hos hverandre, men Gjeddva var ikke en mann som lett oppga å tro på det han en gang hadde gått inn for. Han påtok seg hele ansvaret for sin kjærestes liv og ble som en far for hennes barn, og det tok flere måneder før han til slutt måtte innse at han var blitt forhekset av sin egen biologiske natur og sine alt for romantiske ideer om kjærligheten. Og det kostet. Det kostet ham en langvarig depresjon, og han fikk virkelig se inn i det dype mørket et menneske kan forville seg inn i når livets påkjenninger har tappet en fullstendig for all livsglede. Og det verste av alt var at han ikke hadde noen andre å bebreide enn seg selv. Og nettopp selvbekreidelsene var det definitivt vanskeligste å leve med i tiden etterpå. Noen ganger er det forferdelig vanskelig å tilgi seg selv. Og smertene over å befinne seg i en slik sinnstilstand er grufulle. Men det er definitivt mye i de tilsynelatende banale ordene om at tiden leger alle sår. Gjedvik hadde erfart at det faktisk medfører riktighet. Er man bare tålmodig nok, så vender de normale tilstandene i sinnet før eller siden tilbake. Og man kan igjen kjenne gleden over livet og kjærligheten til alt det gode livet har å by på.

Han skvatt litt da dørklokka ringte, men så husket han på at Anna Krieger hadde lovet å komme for å hjelpe ham, og han gikk forventningsfullt ut i gangen for å åpne ytterdøra for henne.

Kapittel 9. Litt romantikk på Gjedvik.

"Å, hei, er det deg," sa Gjedvik oppriktig glad da han åpnet døra for Anna Krieger.

"Stig på, stig på."

Hun hadde med seg to fulle bæreposer som hun bar inn i gangen.

"Her kommer jeg med mat og rengjøringsmidler," erklærte hun og gikk inn i leiligheten etter å ha satt fra seg skoene i entreen. Hun så seg rundt og likte straks den hjemmekoselige atmosfæren Gjedvik hadde klart å skape.

"Jøss, det er ikke akkurat noen typisk ungkarsleilighet," fastslo hun med et anerkjennende uttrykk i ansiktet.

"Skulle nesten tro det var innredet av en kvinne. Er det ekskona di som har satt sitt preg her, eller?"

"Nei, faktisk ikke," svarte Gjedvik. *"Jeg er i grunnen veldig glad i både å pusse opp og møblere, og det er nok min stil dette her."*

Emmy kom og strøk seg mjauende inntil bena hans og Anna Krieger, som elsket katter, bøyde seg begeistret ned for å lokke på henne.

"Neimen hei på deg, pus! Så søt du var da! Kom da, pus! Pssss pssss!" Hun var tydeligvis kjent med det "internasjonale kattespråket", og Emmy reagerte på det vennlige tonefallet, og kom og gned seg inntil henne også.

"Det er utrolig snilt av deg at du vil komme og hjelpe til," sa Gjedvik, og det kom virkelig fra hjertet.

"Det er ikke så mye kvinneselskap jeg har hatt her hjemme etter at jeg ble skilt fra kona," betrodde Gjedvik henne.

"Å? Du som er så mye ute på byen og danser? Jeg trodde du hadde med deg dame hjem omtrent hver helg, jeg. Det er i hvert fall det ryktet du har på jobben. Som en som liker å skifte damer som andre skifter sokker," svarte Anna.

"Ja, jeg har vel ikke akkurat gjort noe for å korrigere det overfladiske inntrykket enkelte har dannet seg fordi jeg er en glad gutt som liker å danse. Men på damefronten er jeg faktisk litt tilbakeholden av meg. Jeg liker å være sikker på at jeg virkelig har noe felles med en potensiell partner før jeg gjør noe fremstøt, for å si det sånn," svarte Gjedvik.

"Jøss, hvordan var det vi kom inn på såpass nærgående emner, da?" tenkte han med seg selv. Han var akkurat på nippet til å spørre Anna hvordan det lå an på kjærlighetsfronten for hennes vedkommende, men hun kom ham i forkjøpet og sa:

”Nei, vi får prates mer etter hvert. Nå må du legge deg på sofaen og bare slappe av og så skal jeg ta et skikkelig tak i huset. Og etterpå skal vi se om det ikke kan bli noe godt på deg. Å spise altså.”

Gjedvik la merke til den siste presiseringen. Men han var ikke sikker på hvordan han skulle tolke det. Betydde det at hun umiddelbart ville avvise all form for tilnærmelser, eller betydde det han hennes tanker gikk i retning av ham som et mulig kjæresteemne, men at det var langt frem dit? Vel, vel, det fikk vise seg etter hvert. Han la seg ned på sofaen og trakk et pledd over seg, og ikke lenge etterpå snorket han.

Og han våknet ikke før Anna ristet forsiktig i ham og sa at middagen var klar. Etter å ha gnidd søvnen ut av øynene reiste han seg opp i sittende stilling, og først da la han merke til det utrolig lekre bordet hun hadde gjort i stand. Det var dekket til to med hans fineste service, som opprinnelig var en bryllupsgave fra hans mor til hans hittil eneste bryllup, og Anna hadde også klart å finne Hardanger-bestikket i sølv og de to sølvlysestakene som var bryllupsgave fra hans far hadde fått hvite stearinlys som skapte et dempet flakkende lys, ideelt til en middag for to. På bordet sto dessuten flere fat med delikat danderte småretter, salatbolle, varme rundstykker og bakte poteter. Og innimellom alt sammen var det pyntet med grener fra rognebærtrær med friske bær,

”Men dette ser jo helt fantastisk ut, Anna!” utbrøt han imponert. *”Du er jo den reneste mesterkokken! Og så delikat og lekkert alt ser ut! Jeg er virkelig helt imponert! Nå skulle vi hatt et glass sjampanje sånn at vi kunne skålt for dine kulinariske evner!”*

”Nåja, vent med å skryte alt for mye til du har smakt på maten nå da,” protesterte hun.

”Kanskje det ser bedre ut enn det smaker.”

”Nei, det er jeg sikker på at det ikke gjør,” sa han.

”Jeg kan lukte at det kommer til å smake like godt som det ser ut! Og, tro meg, jeg har en utrolig fintfølelse nese, nesten som en blodhund!”

”Sjampanjen får vi visst ha til gode,” sa hun, tydelig smigret av hans komplimenter.

”Alkohol bør man unngå når man har hjernerystelse.” Hun skjenket opp eplejuice til dem begge og ba ham forsyne seg.

”Vær så god, Trym! Nå må du nyte maten!”

Han takket overstrømmende og begynte å forsyne seg fra de ulike rettene, salat, bakt potet og varmt rundstykke. Så ventet han til hun også hadde forsynt seg før han løftet glasset til skål og sa:

”Skål for din kvinnelige varme og omsorg til en skadet og ensom mann. Dette var uventet, men desto mer kjærkomment. Skål!”

"Skål!" svarte hun, og så spiste de en stund i taushet.

"Mmmmmm, hva var det jeg sa?" fastslo han etter en stund.

"Utrolig deilig mat!"

Hun smilte tilbake og nikket mens hun tygget maten. De fortsatte begge to å spise i taushet. Gjedvik kunne ikke huske sist han hadde hatt det så hyggelig hjemme hos seg selv, og det gikk opp for ham hvor mye han egentlig hadde savnet en kvinne i huset. Han betraktet Anna litt diskret mens han nøt maten. Han hadde alltid hatt stor sans for henne. Hun var en vakker kvinne. Alderen hadde fart pent med henne, som man sier. Bare noen tynne rynker rundt øynene og munnen viste at hun ikke var helt ung lengre. Hun var forsiktig sminket - bare så mye at det fremhevet ansiktets egne trekk og gjorde dem enda vakrere. Hun var alltid nyfrisert og omga seg med en velluktende duft. I tillegg var det noe med henne som han ikke riktig kunne sette fingeren på. Han visste at hun var ugift, og som mange andre undret han seg over hva grunnen kunne være. På en måte var hun nesten *for* god til å være sann. Alltid vennlig og hjelpsom, alltid rede til å trøste og tre støttende til, alltid på høyde med situasjonen. Men hva følte hun egentlig selv? Hvor ble det av hennes egne behov midt i omsorgen for alle rundt henne? Hva var *hennes* historie? Gjedvik håpet inderlig at han ville få sjansen til å komme så mye under huden hennes at han kunne forstå mer av hennes innerste vesen. Han tenkte at han måtte trå varsomt frem og for all del ikke virke påtrengende, for han hadde en intuitiv følelse av at dypt inne i Anna fantes en liten og sårbar pike, som på et tidlig tidspunkt hadde opplevd å bli dypt skuffet. Det var en erkjennelse som appellerte til Gjedviks instinktive beskytter- og omsorgsbehov men han kunne aldri riktig være helt sikker på om hans intuitive oppfatning bygget på realiteter eller om det var hans romantiske fantasi som spilte ham et puss. Gjedvik var ikke ukjent med å bygge opp små luftslott av fantasikjærlighet der han som den reddende prinsen var den eneste som var villig til og hadde evner til å vise den kvinnen han elsket den forståelsen hun trengte for at hennes kjærlighet skulle forløses. Han var simpelthen en mester i å være avstandsforelsket og skape dramatiske kjærlighetshistorier i sin fantasi. I perioder av hans liv hadde faktisk slike avstandsforelskelser vært tilstrekkelig til å tilfredsstille hans kjærlighetsbehov. Og han hadde innsett for lenge siden at han hadde en tendens til å skape romantiserte og opphøyede bilder av kvinner, som var så luftige og idealiserte at ingen kvinne noensinne kunne leve opp til dem. Men Anna Krieger var i alle fall i ferd med å innta rollen som hans hjertes utkårede. Og hans romantiske natur var allerede i ferd med å danne mer eller mindre realistiske fantasier om henne og ham selv. Det skulle ikke så mye til for at Gjeddha skulle bli forelsket

Plutselig ble den stille idyllen avbrutt av dørklokka som kimte nesten brutalt.

"Hvem i all verden kan nå det være," sa Gjedvik halvhøyt.

"Det pleier da ikke å være noen som ringer på på denne tiden." Han forlot motvillig måltidet og gikk for å åpne. Og da han fikk se hvem som sto der med en vinflaske i hver hånd og med et nærmest ekstatisk smil, klarte han ikke å holde tilbake et ergerlig utbrudd:

"Det var da som svarte!" Utenfor sto det mennesket han desidert minst av alle i verden ønsket besøk av akkurat nå.

"Hallo, hallo, Gjedd! Æ hørte det sku' vær' et lite trøsteselskap før dæ i kveld. Så her e æ! Klar te å trøst sånn som bare æ kan trøst, om du forstår ka æ meine!" Elvira Mikalsen var åpenbart høy på et eller annet.

"Nei, eh, trøsteselskap, hvor har du det fra? Det passer dessverre ikke så godt med besøk akkurat nå," sa han så høflig han bare kunne.

"Nei, tenk nu ikke så mye på hva som passe eller ikke passe, dere søringa e av og tel så treige. La oss nu legg te sides den der overdrevne høfligheta og så slår vi oss litt laus, hva?" Hun regelrett trengte seg forbi ham og fant veien inn i stua. Gjedvik kom gående etter henne og slo ut med armene og satte opp sitt mest oppgitte ansikt til Anna Krieger. Og Anna, stakkar, så ut til å bli oppriktig lei seg, selv om hun tappert forsøkte å holde masken.

"Å hei, æ ser at ho Florence Nightingale allerede e kommen!" kom det temmelig frekt fra Elvira Mikalsen.

"Neimen, har du laga tapas, Gjedd? Æ elske tapas! Anna, e du snill og hente ein tallerken te og noen skikkelige vinglass?"

Anna reiste seg nølende og gikk i retning av kjøkkenet. Gjedvik passet på å gå etter henne, og sa lavt:

"Dette var utrolig leit. Hvordan i all verden har den gærne dama fått greie på at du skulle hit i dag?"

"Hun overhørte sikkert hva vi avtalte før du gikk fra skolen i dag," hvisket Anna tilbake. Hennes oppførsel var faktisk en av de tingene jeg gjerne ville snakke med deg om i kveld. Jeg er ganske fortvilt over situasjonen på skolen. Hun eier ikke grenser, og legger seg opp i alt som skjer på kontoret."

"Jasså, så her står dokker og slarve," kom det fra Elvira Mikalsen, som hadde kommet etter dem. Hun tok et resolutt tak rundt armen til Gjedvik og dro han med seg ut i stua, og

der plasserte hun dem begge i sofaen. Hun la den ene hånda bak på skulderen hans og den andre på låret.

”Sånn, endelig har æ dæ. Nu må du fortelle mæ alt om dæ sjøl, ekteskap, unga, skilsmissa og så videre. Æ e klar for det heile. Ja, det også,” la hun til og lo godt av sin litt nærgående hentydning.

Gjedvik følte seg ytterst utilpass ved hele situasjonen. Han var ikke så god til å takle mennesker som var så pågående som Elvira Mikalsen. I sitt stille sinn tenkte han at hun måtte da ha en eller annen diagnose? Hun var så intens og nærmest hyperaktiv at det nærmet seg det sykelige. Men han forsøkte å unnvike hennes klamme grep så diskret som mulig for ikke å lage en scene.

”Eh, jeg sjekker om Anna finner det hun trenger,” sa han og forsøkte å åle seg ut av sofaen.

”Slapp nu av mann, ho Florence finne sekkert akkurat det ho træng. Æ har i hvert fall funne akkurat det som æ treng,” sa hun og grep tak rundt låret hans idet han var i ferd med å reise seg og dro ham ned i sofaen igjen. Og uten videre dikkedarier tvang hun hodet hans mot sitt og nærmest tvangskysset ham med åpen munn og tunga roterende godt inni munnen på han. Hun bukserte kroppen sin opp på fanget hans og ble sittende å gjøre langsomme ridebevegelser mens hun holdt hodet hans fast og fortsatte å kysse. Gjedvik ble et øyeblikk helt satt ut av spill av hennes overrumplende pågåenhet. Og det verste var at han merket at han reagerte på hennes rytmiske bevegelser, og kjente et visst press nedentil.

”Ja, va det ikke det æ tenkte,” sa Elvira Mikalsen tungpustet da hun hadde trukket tunga ut av munnen hans.

”Den her karen har visst ikke fått sæ et godt knull på en stund. Men nu ska du få se hvilke underverka ho Elvira kan stell i stand. Nu ska litjkaren få utforsk grotta der han aldri før har vore og få opplev vulkanutbrudd med lavasprut som går rætt te himmels!” Hun begynte å puste tyngre og tyngre, og Gjeddha begynte å bli redd for at det gikk for henne. Men nå hadde han fått summet seg, og med en kraftanstrengelse fikk han dyttet hen ned fra fanget sitt, og idet hun landet på sofaen ved siden av han, stønnet hun og utbrøt:

”Åååå, ja, Gjeddha, æ lika at du e litt røff mot mæ, fortsett sånn, ja, ja....”

Akkurat da kom Anna ut fra kjøkkenet med en tallerken til og rødvingglass. Hun så fra Gjedvik, som var sprutrød i toppen og rufsete i håret, til Elvira Mikalsen, som lå og stønnet vellystig i sofaen ved siden av og hørtes ut som hun var midt i en orgasme og tilbake til Gjedvik igjen.

"Anna, hun prøvde regelrett å voldta meg! Dama er gæærn!" utbrøt han. Og Anna Krieger reagerte resolutt, som den handlekraftige kvinnen hun var. Hun satte tallerkenen og vinglassene fra seg, gikk med faste skritt forbi bordet, tok tak i blusen til Elvira Mikalsen og nærmest løftet henne til værs. Gjedvik ble virkelig imponert over hennes styrke og handlekraft.

"Elvira, dette går virkelig ikke an!" sa hun med myndig stemme.

"Nå tar du med deg vinflaskene og kommer her med meg!" Hun geleidet den litt motstrebende Elvira Mikalsen ut i entreen, sørget for at hun fikk med seg alt som var hennes og regelrett kastet henne ut.

Da Anna kom inn igjen i stua, så en måpende Gjedvik et uttrykk i ansiktet hennes som han aldri hadde sett før. Anna som alltid var vennligheten og hjelpsomheten selv hadde fått et uttrykk som mest av alt minnet om steinansiktet til en av Vigelands statuer i Frognerparken. Hun utstrålte myndighet og styrke på en måte som han aldri hadde sett hos henne før.

"Jøss, skal si du er en handlekraftig kvinne!" sa han anerkjennende.

"Der reagerte du resolutt!"

"Hmmm, ja det var visst påkrevet med en inngripen," sa hun litt spakt, som om hun også var overrasket over sin egen styrke. Hun var tydelig oppskaket.

"Men nå skjønner du sikkert hva jeg snakket om på kjøkkenet i sted," sa hun mens hun forsøkte å gjenvinne roen. Han geleidet henne mot bordet igjen og plasserte henne i samme stol som hun hadde sittet i tidligere på kvelden.

"Nei, nå trenger du visst en liten en til å roe deg ned på," sa han og gikk bort til veggreolen, åpnet et skap og tok ut en flaske cognac og et par små glass. Han satte et av glassene foran henne og det andre hos seg selv og helte opp til randen.

"Skål igjen!" sa han da han hadde satt seg ned i sofaen overfor henne.

"Og til helvete med all forsiktighet! Motta min dype takknemlighet for at du reddet meg fra en grusom voldtekt!" De skålte og begge to tømte glasset i en slurk.

"Å, jeg tror vi trenger en til det andre beinet også," sa han og fylte glassene igjen.

"Og så skåler vi for vennskap og kjærlighet," dristet han seg til å si og løftet glasset igjen. Han var blitt litt løssluppen av ren lettelse over at Elvira Mikalsen var ute av huset. Han fulgte nøye med på Annas ansiktsuttrykk da hun løftet glasset til skål. Var det et øyeblikks reservasjon der? Eller et anstrøk av tvil? Nei, han kunne ikke registrere noe slikt. Hun var visst også blitt grepet av den samme litt lettsindige stemningen som ham. Egentlig burde hun ikke drikke, for hun hadde planlagt å kjøre hjem. Og han burde avstå fra all alkohol på

grunn av hjernerystelsen. Men pytt, hva gjør ikke vi mennesker når den gode stemningen griper oss og vi bestemmer oss for å nyte det uventede øyeblikket som byr på akkurat det våre lengsler og drømmer har ønsket så lenge? Et øyeblikk av menneskelig nærhet og varme, som tar oss vekk fra følelsen av å være helt alene med våre lengsler og våre daglige bekymringer.

”Nei, nå går jeg og varmer opp maten igjen, og så fortsetter vi der vi slapp i sted, eller hva sier du?” spurte hun, og så begynte hun å bære maten ut på kjøkkenet uten å vente på svar.

Gjedvik for sin del hentet en flaske rødvin og skjenket opp til dem begge. Han kunne se at hun begynte å bli blank i øynene av alkoholen, og selv følte han seg rent salig der han satt i sofaen og så på henne mens hun bar maten inn igjen og satte den på bordet.

Kapittel 10. Musa og ulven får seg en omgang de sent vil glemme.

Sløyd var et av de fagene Gjedvik likte desidert best å undervise i. Det vil si, sløydfaget ble egentlig radert bort som skolefag med de nye skolereformene omkring år 2000. De gamle og velfungerende fagene sløyd og håndarbeid ble erstattet med faget "Kunst og Håndverk", og har blitt omgjort til et i hovedsak teoretisk fag, fullstappet med teoretiske emner.

Gjedvik fattet ikke hva skolepolitikkerne drev med når de valgte å ødelegge et av elevenes aller mest populære fag. For han selv hadde det vært som en oase i skoletilværelsen hver gang de fikk lov til å innta skolens sløydsal og ta i bruk verktøy og materiale og gjennom hard innsats og flid produsere fjøler, båter, hyller og støvelknekter. Det var faget der selv de lite skoleflinke trivdes, og fikk utfolde seg uten å måtte bli konfrontert med sine svake leseferdigheter eller manglende teoretiske evner. Gjedvik fortsatte derfor å undervise i sløyd slik han alltid hadde gjort, og en meget klok inspektør de hadde på skolen i noen år hadde gitt ham sin velsignelse til å gjøre som han fant best. Og etter det var det ingen som hadde tatt opp saken. Klassestyrerne kunne fortelle at elevene jublet hver gang de skulle ha sløyd med Gjedvik, og bedre attest kunne han ikke få. Gjedvik forsøkte gjerne å få plassert en fritime før sløydtimene, slik at han kunne bruke litt tid på å lage modeller og skjære til det materialet elevene skulle bruke. Det er ikke alt små barnehender kan klare, så han hjalp dem gjerne litt på vei. Men av og til måtte de gjøre alt selv helt fra grunnen av. Og han stilte tydelige krav til presisjon og flid. Pussing med sandpapir ble innarbeidet som en fast vane fra første stund. Han var også nøye med å variere mellom pålagte oppgaver og muligheter til at elevene selv kunne få velge hva de ville lage. Variasjon var et nøkkelord for pedagogen Gjedvik. Det fungerte best i det lange løp.

Dagen etter den dramatiske middagen med Anna Krieger, hadde Gjedvik to grupper på sløydsalen etter hverandre. Det passet ham særdeles godt. Allerede da han våknet, var han fylt med en behagelig følelse av at noe godt hadde skjedd ham, og straks han var klar i tankene, strømmet de gode minnene fra kvelden og natten på. Men det hadde blitt en del å drikke, og blandingen av cognac og vin hadde ofte en velsignet god virkning på kort sikt, men dagen derpå var effekten den motsatte, og som regel våknet han med hodepine, kvalme og lettere skjelvende hender. Selv om det blir en del bråk når 20 elever snekrer inne på sløydsalen, var det likevel mye bedre å tilbringe en dag med hangover der enn i klasserommet med teoretisk undervisning. Denne dagen skulle elevene sage ut en liten treskulptur med copingsag, pusse og male den og feste den på en trefot, så Gjedvik kunne for det meste gå rundt og inpisere elevenes arbeid, og komme med små gode råd her og

der. Kremtimer! Og mens han gikk rundt slik, sirklet hans tanker rundt den deilige kvelden før. Det hadde blitt riktig fin stemning mellom Anna Kriger og ham selv etter at Anna hadde kastet ut den påtrengende Elvira Mikalsen, og det bare ble de to, den velsmakende maten og et par flasker god rødvin. Han syntes absolutt de fant den gode tonen seg i mellom, og samtalen gled lett om løst og fast. Etter middagen hadde han satt på litt rolig musikk som han syntes passet godt til stemningen og bydd Anna opp til dans, og de nøt musikken og hverandre. Gjeddha begynte å føle at det lå romantikk i lufta. Men han passet seg vel for å virke påtrengende, og gjorde ikke noe forsøk på å bli mer nærgående før han eventuelt merket at hun ga klarsignal til det. Han kunne ikke helt avgjøre om han ble glad eller skuffet da hun gjorde tegn til å ville bryte opp rett etter midnatt, men tenkte at det sannsynligvis var det beste for dem begge at tingene ikke utviklet seg for fort slik at de hver for seg hadde god tid til å vurdere hva de ville med et eventuelt forhold. Men selv følte han seg klar for det meste.

Gjedvik hadde en del vikartimer på planen sin, så han kunne oppleve å bli satt inn på alle klassetrinn ved sykdom, og i siste time skulle han følge en andreklasse til en forestilling fra "Den kulturelle skolesekken" på musikkrommet. Med jevne mellomrom kom ulike musikk- og kulturarbeidere med ulike fremsyninger til skolen. Det var et kjærkomment avbrekk både for elever og lærere. Gjeddha begynte å komme seg av bakrusen og følte seg lett til sinns der han fulgte de små elevene som beveget seg meget usystematisk fremover bortover gangen. Det var definitivt slutt på tiden med militærpresisjon i oppstillingsrekkene. Ja, det var vel så godt som slutt med oppstilling overhode. Elevene flest vandrer ut og inn av klasserommet og gangene etter eget forgodtbefinnende. Eller de løper som bøffelflokker dundrende bortover gangen. Gjeddha forsøkte så godt han kunne å holde orden i rekkene, men for ikke å slite seg helt ut, følte han at han måtte legge lista meget lavt. Under nybegynnernivå, ville han nok si. Utenfor musikkrommet ble det litt venting, og som vanlig fikk en del av andreklassingene fort maur i rumpa og begynte å dulte borti hverandre. Han lot dem holde på så lenge de holdt seg sånn noenlunde på samme sted, men etter hvert begynte to av de viltreste guttene å bli vel hissige og røde i toppen, og røk i tennene på hverandre. Snart lå de på gulvet i vill slåsskamp, og Gjeddha ble nødt til å gripe inn. Han tok tak i begge to, og løftet dem opp fra gulvet etter overarmene.

"Slipp meg, din homse!" skrek den minste og hissigste av dem.

"Du har ikke lov til å røre oss! Jeg anmelder deg!" skrek den andre, som heller ikke var særlig stor for alderen. Begge to sprellet og forsøkte å rive seg løs.

"Hallo! Dere slutter nå og står helt rolig og hører på meg, OK?" sa Gjedvik meget myndig mens han holdt dem fast. I samme øyeblikk fôr et bildet av inspektør Adamsen med hevet pekefinger gjennom hodet hans mens hun sa:

"Du har ikke lov å røre elevene!" gjennom hodet hans.

"Bare glem sånne idiotiske skrivebordsbestemmelser!" tenkte Gjedvik med seg selv og holdt taket i guttene helt til de hadde falt til ro og sto stille.

"Er dere klare til å stå rolig å vente nå?" spurte han med rolig stemme.

"Ja," svarte guttene i kor, og da slapp han dem, og tenkte ikke videre over at han hadde begått et lovbrudd. I egne øyne hadde han ryddet greit og effektivt opp i en dagligdags situasjon og ingen skade var skjedd.

"Du burde holde et spesielt øye med de to guttene der," sa en av jentene veslevoksent.

"De har faktisk ADHD. Det sier i hvert fall frøken."

"Jasså, sier du det," tenkte Gjedvik, men han sa ikke noe. Køen av elever var begynt å bevege seg fremover, og Gjedvik geleidet sin klasse videre bortover gangen og inn på musikkrommet. Der fant de seg en plass på gulvet foran scenen. Det skulle tydeligvis være dukketeater denne dagen, for oppe på scenen sto en stor dukketeaterscene med fortrukket sceneteppe. Da alle elevene hadde funnet sine plasser, kom en mann og en dame til syne på hver sin side av scenen. De ønsket alle velkommen til forestillingen og fortalte at de skulle vise et stykke basert på norske folkeeventyr. De forsvant bak scenen igjen, og man hørte et musikkstykke bli startet. Gjedvik syntes han gjenkjente Edvard Griegs "Morgenstemning". Langsomt ble sceneteppet trukket fra, og et vakkert landskap som sikkert skulle forestille norsk natur åpenbarte seg; store fjell, mørk skog og blå himmel. Gjedvik ble imponert over kvaliteten av kulissene. Det så skikkelig proft ut. Etter en liten stund kom en liten menneskelignende mus spaserende fra den ene kanten av scenen med veldig overdrevne, hoppende bevegelser, slik bare hånddukker kan bevege seg. Han gikk og surret litt frem og tilbake og trodde tydeligvis at han var alene. Plutselig oppdaget han tilsynelatende alle barna som satt og så på.

"Neimen hei, sitter dere der dere, da?" sa han med høy, pipende stemme.

"Jaaaa!" ropte alle barna i kor.

"Vi sitter og venter på at forestillingen skal begynne!" lød en pipende stemme nede fra salen. Gjedvik syntes tydelig han gjenkjente stemmen. Det var en av guttene han hadde snakket til på gangen.

"Skjer det noe snart, eller?" kom det pipende fra nabogutten, den andre av guttene som hadde slåss.

"Ja, eh, her kommer det til å skje mye skal jeg si dere," sa musa litt nølende. *"Er dere klare?"*

"Jaaaa!" lød det i kor fra salen.

"Kan dere kanskje begynne nå?" pep en av guttene.

"Jeg lurer litt på om dere kan hjelpe meg litt jeg," sa musa.

"Jaaaa!" svarte salen igjen.

"Si hva det er da! Si det!" pep den andre gutten.

Gjedvik forsøkte å få øyekontakt med guttene for å signalisere at de skulle slutte å blande seg opp i stykket, og en av dem snudde seg akkurat lenge nok til at han fikk sendt ham et sint blikk. Det så ut til å hjelpe, for guttene holdt seg i skinnet en stund fremover. Etter hvert ble flere hånddukker introdusert: Både en lur rev, en skummel ulv og en litt dum bjørn dukket opp, og handlingen skred fremover. På et tidspunkt hadde musa gjemt seg for ulven bak en stein, og ulven kom snikende fram for å forsøke å finne ham. Da ble det visst for spennende for de to oppspilte guttene igjen.

"Har dere sett den sleipe lille musa?", spurte ulven med skummel stemme.

"Neeeeeei! ropte barna i kor." De var på musas parti. Men ikke alle, tydeligvis.

"Joda, han ligger bak steinen der!" skrek en av guttene. *"Se bak steinen, se bak steinen!"* skrek den andre.

"Eh.....?" sa ulven litt tvilrådig. Situasjonen tok visst en litt annen vending enn han var forberedt på. *"Bak steinen? Hvilken stein?"*

"Er du helt blind eller, din dust! Det er bare en stein der. Løp bort og ta musa og drep han!" kom det kvikt fra guttene.

"Drep han, drep han, drep han!" begynte de å rope i kor. Og etter hver sluttet flere og flere av de andre barna seg også til, og hele salen ropte taktfast:

"Drep han, drep han, drep han!"

Ingen tilskuere kan være så uforutsigbare som barn, og ting kan ofte utvikle seg helt annerledes enn man har planlagt. I dette tilfelle var det tydeligvis musa som skulle ha all sympatien, og barna skulle hjelpe den så den ikke ble fanget av ulven. Men nå hadde plutselig forsamlingen tatt ulvens parti og ville ha litt skikkelig blodig action.

"Hmmm, hvordan takler skuespillerne dette nå, da?" tenkte Gjedvik og ventet spent på hva ulven ville si for å forsøke å snu situasjonen og få forestillingen inn på rett spor igjen. Men det var ikke fra ulven det neste utspillet kom. Tydelig oppmuntret av de andre tilskuernes støtte, steg motet til de to engasjerte guttene, for plutselig spratt de opp og løp frem til scenen. Og før noen rakk å reagere, snappet den ene til seg ulven og den andre tok

musa. Og ulven gikk øyeblikkelig til blodig angrep på musa og ga den inn. Den lille musa ble skambanket etter alle kunstens regler.

"Jeg dreper deg, jeg dreper deg, din lille rotte!" brølte ulven i fistel. Men musa var ikke tapt bak en stol. Den tok kraftig tilbake. Hogg og stanget hodet mot ulven, som for å knuse den.

"Nei, det er jeg som dreper deg og spiser deg, din morder....! Morder, morder, morder!" begynte musestemmen å rope taktfast mens gutten stanget musa mot ulven, og ulven stanget tilbake og falt inn i ropene, mens dukkene klasket sammen i takt og ble mer og mer maltraktert.

"Morder, morder, morder!"

Elevene i salen ble villere og villere og heiet og jublet og ropte med.

Alle de voksne satt som lamslåtte over opptrinnet, og ingen fikk grepet inn før de to dukkeførerne kom frem fra dukketeaterscenen akkurat tidsnok til å se de flotte dukkene sine bli fullstendig ødelagt. De ble bare stående og se på guttene med et trist og oppgitt uttrykk i ansiktet. Der og da så de sikkert mange dager og ukers arbeid og forberedelser gå opp i røyk. Etter hvert stilnet også jubelropene fra salen, og til slutt oppdaget de to guttene hva som skjedde rundt dem. De ble også stille, og dukkene sluttet å slå hverandre. De ble hengende ned fra guttenes hender som oppfliset papirskrot.

"Ojda," sa guttene da de betraktet dukkene og oppdaget det sørgelige resultatet av sine herjinger med dem. Det så faktisk ut som om de ble oppriktig lei seg.

"Det var ikke meningen å ødelegge de fine dukkene deres," sa de og gikk til hver sin dukkefører og ga hver sin dukke tilbake.

"Unnskyld," sa de i kor og bøydde nakken. *"Det var leit. Nå var vi visst skikkelig dumme."*

Seansen tok med dette en vending som så ut til helt å smelte skuespillernes eventuelle sinne. De ble så sjarmert av de to rampete guttenes anger og ydmyke unnskyldning at de så ut til å være villig til å tilgi dem alt sammen.

"Da tror jeg vi får be disse to veldig engasjerte skuespillerne om å gå og sette seg igjen, jeg!" sa mannen.

"Og så må dere love oss at dere sitter helt stille og bare ser på resten av forestillingen uten å røre dere noe mer!" sa damen. De rusket guttene i håret og så til at de ruslet ned til plassene sine igjen. Og deretter gikk de bak scenen igjen og begynte å spille videre med de dukkene som var uskadde.

Kapittel 11. Isdronningen.

Da forestillingen var over og Gjedvik hadde fulgt klassen tilbake til sitt eget klasserom, tok han de to unge ”skuespillerne” som hadde ødelagt dukketeaterforestillingen, en i hver hånd, og brakte dem med inn på kontoret til inspektør Arielle Adamsen. Å få rektor Fred Renstad til å snakke med dem anså han som fullstendig verdiløst. Guttene fortjente å få seg en skikkelig skrape, og det ble det neppe hos Renstad. Der var det mer snakk om en liten koseprat og en vennlig formaning om å være snille heretter. Og så noen ord om at Jesus elsker alle de snille barna, selvfølgelig. Gjedvik var i og for seg ikke uenig i det siste, han var bare ikke sikker på om det var rett sted og rett tidspunkt å bringe slikt på bane, når elevene hadde gjort en rampestrek. Nå var han heller ikke sikker på om det egentlig var en rampestrek de to guttene hadde begått. Han oppfattet dem mest av alt som to svært umodne gutter uten særlig grenser, som hadde latt fantasien og engasjementet løpe av med seg. Men en reaksjon måtte de selvsagt få, og da var definitivt Arielle Adamsen rett person. Hun kunne skremme vannet av små uskikkelige elever når hun satte sitt skarpeste blikk i dem og fordreide stemmen så den hørtes ut som den tilhørte en ond heks. Ryktet om guttenes ramponering av dukkene hadde tydeligvis gått foran dem, for både elever og lærere stirret på dem da de beveget seg mot administrasjonen. Enkelte av elevene så på de to guttene med en viss ærefrykt i blikket, men de fleste bare smilte og lo og kom med diverse morsomheter.

”Drep dem, drep dem, drep dem!” imiterte et par store elever med pipestemme da Gjedvik og guttene passerte dem, og flere elever som sto i nærheten lo høyt.

”Hei, hold opp med det der med en gang eller så blir dere med oss!” sa Gjedvik med sint stemme. Vel fortjente guttene en skrape, men noen gapestokk skulle de slippe å bli utsatt for. De nærmet seg administrasjonsgangen og kontoret til Arielle Adamsen. Hun hadde muligens antatt at de ville dukke opp, for hun sto foran døra si og ventet. Da hun så de to slukørede guttene på hver sin side av Gjedvik, lynte det i øynene hennes og hun geleidet dem inn på kontoret sitt og plasserte dem i hver sin stol foran skrivebordet sitt.

”Du setter deg der, Gjedvik,” sa hun og nikket mot en stol bakerst i rommet. Hun sa det som om det var en kommando og Gjedvik følte seg nesten som en uskkelig skolegutt selv. Selv satt hun seg på kontorstolen sin, foldet hendene på bordet foran seg, og satte et iskaldt blikk i guttene. Hun stirret lenge, og holdt blikket til guttene etter tur. De syntes tydelig det var ubehagelig, og vred seg på stolene sine.

”Skal du ikke snart si noe da?” spurte den ene gutten forsiktig med spak stemme.

"DUUUUUU holder munn til jeg spør deg om noe!! Er det forstått?!" nærmest skrek hun til gutten, som skvatt til av den skarpe stemmen hennes. Selv Gjedvik følte blodet fryse av kulden i stemmen hennes.

"Jada, unnskyld, jeg bare synes vi kaster bort tiden her når ingen sier noe....," svarte gutten enda mer forsiktig.

"At du tør," tenkte Gjedvik i sitt stille sinn. *"Han gutten der forstår visst ikke helt sitt eget beste."*

Denne gangen svarte ikke Arielle Adamsen noe som helst. Men hun reiste seg langsomt opp fra stolen sin mens hun holdt blikket festet i gutten. Samtidig tok hun opp en pekestokk fra bordet, gikk rundt skrivebordet sitt og stilte seg opp bak gutten, bøyde seg ned og sa langsomt og utstudert tydelig inn i øret hans:

"Så du hva jeg tok opp fra skrivebordet mitt nå?"

"Ja," svarte han så lavt at det nesten ikke var hørbart.

"Jeg hørte ikke?" skrek hun høyt.

"Ja," svarte gutten litt høyere.

"JEG HØRTE IKKE?" skrek hun enda høyere.

Både Gjedvik og de to guttene skvatt til i stolen der de satt. Men denne gangen svarte ikke gutten. Han satt bare stille og stirret ned i bordet. Ansiktet hans så forskremt ut, men han hadde tydeligvis bestemt seg for å ikke si noe mer. Arielle Adamsen bestemte seg derfor tydeligvis for å konsentrere seg om den andre gutten. Hun pirket borti ham med pekestokken.

"Og du da?" sa hun med spydig stemme. *"Hvordan går det med deg? Var det gøy å ødelegge dukketeaterforestillingen, synes du?"* Han svarte ikke.

"Hørte du at jeg spurte deg om noe, lille vennen min?" Gutten svarte fremdeles ikke. Da smalt fru Adamsen pekestokken i bordet med et smell, så tuppen fliset seg opp. Begge guttene skvatt, og nå begynte det visst å bli for mye for den ene av dem. Han begynte å gråte. Først stille, men etter hvert hulket han høyt og så sa han med gråtkvalt stemme:

"Jeg tror du liker å plage små gutter, jeg. Du er en slem dame! Veldig slem!" Han hikstet mellom setningene, og var åpenbart fortvilet. Nå begynte også den andre gutten å gråte, og de gråt begge to så de hikstet. Gjedvik kjente en inderlig lyst til å reise seg opp og legge armene rundt guttene og trøste dem.

"Kan vi ikke si at det holder nå da?" sa han litt spakt, henvendt til Arielle Adamsen. Hun så på ham med et blikk som kunne myrde og løftet pekefingeren mot ham uten å si noe, men han oppfattet tydelig hennes stumme trussel.

"Pass deg du!" sa både blikket og pekefingeren, og han sa ikke mer. Fru Adamsen gikk utstudert rolig tilbake til stolen sin og satt seg ned igjen i kontorstolen. Hun så på de to gråtende guttene og himlet med øynene.

"Skal vi sitte her og sippe resten av tiden nå da?" sa hun hånlig. *"For noen små sippete snørrunger! Men ok, bare grin dere. Men får jeg flere klager på at dere ødelegger sånn som i dag, så skal dere virkelig få noe å sippe for. Er det forstått?"*

Ingen svarte.

"ER DET FORSTÅTT?!" skrek hun da med den onde heksestemmen sin.

"Jada," klarte guttene å hikste frem. De satt med bøyd hode og gråt. Ydmyket, såret og nedverdighet. Gjedvik angret bittert på at han ikke heller hadde tatt en prat med dem på egen hånd. Han hadde ikke drømt om at Arielle Adamsen kunne være så hjerteløs og blottet for medfølelse. Vel hadde guttene vært rampete, men var det nå nødvendig å frata dem enhver verdighet av den grunn?

"Ut herfra, NÅ!" sa hun til guttene mens hun signaliserte til Gjedvik at han skulle bli værende. Guttene reiste seg og løp ut, og Gjedvik reiste seg og kom frem til skrivebordet.

Han satte seg på den ene stolen.

"Jasså, så du synes du kan tillate deg å irettesette inspektøren mens hun refser elevene, du?" sa hun, minst like syrlig som da hun hadde snakket til guttene.

"Jeg vet ikke om du er helt klar over det, Gjedvik. Men du burde ha forstått at det faktisk er jeg som styrer skolen her. Og jeg vil anbefale deg å vise hakket mer respekt for meg som din overordnede. Jeg kan love deg at det ikke er særlig lenge til vår venn frelseren og profeten i siderommet forsvinner helt ut av bildet, og da bør du være forsiktig, Gjedvik. Ytterst forsiktig! Du er en av dem som befinner deg i mitt søkelys. Og jeg liker definitivt ikke det jeg ser! Ingen er ansatt her på livstidskontrakt, vet du. For å være ærlig så venter jeg bare på å få foretatt en grundig opprensning i personalet her. Og du har absolutt grunn til å føle deg engstelig! Jeg liker deg ikke, Gjedvik! Du er gammeldags, utdatert og ubrukelig til det meste! Pass deg!"

Det var en lekse som kom helt uforberedt på Gjedvik. Det vil si, han var ikke helt uforberedt på at Arielle Adamsen mislikte ham som lærer, men så usminket og direkte hadde han ikke regnet med å få det servert fra hennes munn. Han fant ut at det beste var å ikke motsi henne, så han sa bare:

"Javel, jeg skal merke meg det." Og så reiste han seg opp og forlot rommet uten å se på henne.

Han gikk strake veien inn på personalrommet for å få seg en kopp kaffe og forsøke å falle til ro. Heldigvis var det en del folk der, så han håpet å slippe å få så mange direkte henvendelser. Han fant seg en ledig plass i sin faste sofagruppe, og ble sittende ettertenksomt og ta noen slurker av kaffekoppen. Samtalen ved bordet fortsatte uten at noen syntes å ta notis av at han hadde kommet. Og ingen la visst heller merke til at han var i fullt indre opprør etter seansen inne hos inspektør Arielle Adamsen. Han hadde alltid oppfattet henne som en kjølig og formell kvinne, men denne gangen hadde hun virkelig sjokkert ham med den følelseskulden hun viste overfor de to guttene, og dernest den utilslørte trusselen om å få ham fjernet fra skolen. Hadde han i et glimt sett en forherdet ondskap i hennes infame personangrep? Et kaldt gufs fra hennes formørkede sjelsdybder? Eller var det bare han som overdimensjonerte en ganske dagligdags ergrelse som endte i et utbrudd av overdreven irritasjon? Han visste ikke, men ett var han sikker på: Arielle Adamsen var en person han skulle passe seg vel for å provosere unødvendig i fremtiden. Hun var definitivt ikke en sunn porsjon for et over gjennomsnittlig følsomt menneske som Gjedvik var.

Han tømte kaffekoppen, og nikket et farvel til de andre ved bordet. Han hadde ikke tilstrekkelig tilstedeværelse til å engasjere seg i deres samtale om dagligdagse emner. Han fant rett og slett ikke tilbake til sin vanlige sinnsro, og bestemte seg for at han trengte tid alene. Angsten som hadde plaget ham etter biljakten for en drøy uke siden, hadde nok ligget og ulmet gjennom uka, og nå kjente han på ny at panikken kom snikende innpå ham som en uvelkommen følgesvenn. Og det skulle bli verre. Definitivt mye verre.

Han kjørte innom nærbutikken for å gjøre dagens innkjøp, men selv ikke det blide ansiktet og vennlige kommentarene til den indiske jenta kunne muntre ham opp.

"Jøss, du ser ut til å trenge en god og lang middagshvil," sa hun da hun så ansiktet hans.

"Har det vært en tøff dag på skolen?"

"Ja, det kan du trygt si," svarte han.

"Akkurat i dag skulle jeg inderlig ønske at jeg heller hadde vært maler eller snekker eller murer eller noe lignende. Skolen er ikke noe sted for sarte sjeler! Det er alt for mange slemme mennesker der," sa han og ble nesten overmannet av en plutselig fortvilelse. Han ønsket egentlig at ordene skulle komme ut litt kjekt og greit, men hennes forståelsesfulle ansikt fikk ham nesten på gråten, og et hikst presset seg ut av ham uten at han kunne forhindre det.

"Såda, det går alltid opp og ned i livet for oss alle, vet du," sa hun trøstende.

"Lag deg en deilig middag nå, og så en god hvil, så skal du se at livet smiler til deg igjen!"

"Det skal jeg gjøre," svarte han, og følte seg faktisk litt bedre til mote. Det er ikke alltid det skal så mye til. Litt medmenneskelighet har alltid god effekt. Men det varte ikke lenge. Da han var vel hjemme, og skulle åpne terrassedøra for å slippe inn litt frisk luft, ventet det ham et grusomt syn: På veggen utenfor hadde noen spikret opp en død katt, og dens forpinte ansikt dryppet fremdeles av blod, som rant nedover i pelsen og gjorde synet bloddryppende makabert!

"Emmy?" sa han halvhøyt til seg selv og kjente forferdelsen og fortvilelsen bre seg. *"Å nei, ikke Emmy, kjære Gud, ikke Emmy!"* Han ville helst bare snu seg vekk i avsky, men tvang seg selv til å gå litt nærmere for å undersøke katteliket nærmere. Det grufulle synet fikk det til å velte seg i magen hans. Selv om Emmy bare var en katt, var han gjennom årene blitt utrolig glad i sin kjære samboer og trofaste kosevenn. Hun var nesten som et barn for ham, og nå følte hans seg sønderknust ved tanken på at noen hadde drept henne og spikret henne opp på veggen utenfor huset. Hvem kan finne på å gjøre noe slikt? Hva slags onde mennesker gjør slike ting bare på pur jævelskap? Og hvorfor? Ja, hvorfor? Svaret demret langsomt for ham. Kunne det være den østeuropeiske bensinstasjonsmafiaen? Hadde de klart å identifisere ham som den personen som hadde oppdaget dem da de bar inn varer, og som senere hadde reddet FAU-lederen unna dem? *"Å, svarte faen, faen, faen!!"* gjentok han for seg selv igjen og igjen. Akkurat da kom katten hans mjauende opp trappa til terrassen, og da han forsto at det likevel ikke var den som hang på husveggen, ble han så lettet og glad at gråt en skvett av glede. Han løftet henne opp og strøk henne over pelsen og nesten krystet henne av ren gjensynsglede. Hun så litt forvirret ut over den overstrømmende velkomsten, men det virket ikke direkte som om hun mislikte det, for hun visste å ta for seg av den kosen hun kunne få. Da han til slutt satte henne ned igjen, bestemte han seg for at han var nødt for å snakke med FAU-lederen, Bjarte Brubæk, for å høre hans mening om hva katteliket skulle bety. Men først tok han den stakkars katten ned fra veggen ved hjelp av en hammer, som han trakk ut spikrene med. Han håpet at katten hadde vært død da den ble spikret opp. Han la den forsiktig i en bærepose, og gikk og kastet den i søppeldunken.

"Ha det godt i kattehimmelen," sa han, selv om han ikke trodde at katter har evig liv. Men han syntes han måtte si noe til farvel. Deretter bar turen til bensinstasjonen til Bjarte Brubæk. Den lå bare noen minutter unna med bil.

Det var den nydelige thailandske jenta, Sunee, som sto i kassa da han ankom stasjonen. Bare synet av henne gjorde at hjertet hans gjorde et lite hopp av glede, og det gjorde det i

dag også, til tross for de dramatiske hendelsene. Og til hans begeistring, bredte smilet seg over ansiktet hennes da hun så ham.

"Hei, komme do fol å ledde sjefen igjen?" spurte hun spøkefullt. Han var glad hun ikke hadde glemt ham. Riktig nok var han forelsket i Anna Krieger på jobben, men det var enda så usikkert, at han syntes det måtte være lov å flørte med andre damer også.

"Nei, jeg kommer for å redde deg, faktisk," sa han mens han blunket til henne. *"Jeg har hørt at du trenger en mann."*

"Ja, det æl liktig det," svarte hun. *"Jeg tlenge mann til å vaske hoset og lage mat til meg."* Det syntes han var et utrolig morsomt svar, så han lo godt og lenge av spøken hennes. Han likte ei jente som kunne svare for seg. Han hadde lyst til å spørre henne om hun trengte en mann i senga også, men syntes det kanskje ble litt for dristig, så istedenfor spurte han om sjefen var inne.

"Ja, han sitte på kontolet sitt," svarte hun. *"Do vet hvol do gå?"*

"Ja, takk," sa han og gikk inn bak disken og ut i gangen ved siden av. Der fant han kontordøra og banket på.

"Kom inn!" lød det innenfra, og da han åpnet døra og gikk inn lød det: *"Å, faen, er det deg?"*

"Ja, det er meg, og jeg må fortelle deg om en fryktelig ubehagelig opplevelse jeg hadde i dag. Noen hadde spikret opp en død katt på husveggen min. Får det deg til å tenke på noen felles bekjente vi har?"

"Å, shit, så hørte de altså ikke på meg likevel. Jeg visste at de hadde funnet ut hvem du er, men jeg sa til dem at de ikke har noe å frykte fra deg, for du har lovet å holde tett. Men så har de altså bestemt seg for å gi deg en advarsel likevel."

"Så du visste at de hadde identifisert meg, men likevel sa du ikke fra til meg?" spurte Gjedvik svært oppskjørtet.

"Jeg ville ikke skremme deg. Jeg tryglet og ba dem om å la deg være i fred. Jeg visste ikke hva annet jeg kunne gjøre!" svarte Brubæk med innstendig stemme.

"Du skulle bare visst hvordan de truer meg også. De er noen jævla psykopater. Eier ikke følelser. Jeg har havna i et helvete jeg ikke kommer ut av. Og nå er det mye som tyder på at det er hestekjøtt i de karbonadene de leverer til meg. Og kyllingkjøttet er vel kråkekjøtt fra Øst-Europa for alt jeg veit. Jeg er livredd for at det skal bli oppdaga snart. Og de truer fremdeles med å drepe og gi meg skylda. Deg også!"

Gjedvik hørte på hva mannen sa uten å svare. Han ble ørlite grann lettet da Brubæk kunne forsikre om at katten bare var ment som en advarsel. Selv om hele situasjonen var nærmest

absurd i all sin voldsomhet. Og hva kunne han gjøre? Gå til politiet? Han visste verken ut eller inn.

"Ok, men neste gang du hører noe om meg, så ber jeg deg si fra til meg. Er det greit?" sa han til slutt.

"Ja, ja, jeg lover," svarte Brubæk. *"Men ta det bare med ro. Gutta vil bare skremme deg litt."*

Gjedvik følte seg på ingen måte beroliget, men kjente det ikke var noe mer å hente hos Brubæk, så han sa hade og gikk ut igjen i stasjonslokalet. Der drev Sunee og vasket gulvet. Hun sto bøyd over bøtta og skyllet moppen. Han stilte seg opp bak henne og sa:

"Er du sikker på at du trenger en mann til å vaske, du er jo så flink til det selv? Kanskje det er andre ting jeg kan gjøre for deg?" Gjeddva var fornøyd med seg selv over å få tøyset litt på kanten med henne likevel.

Sunee ble stående litt utfordrende og vrikket på stumpen mot ham før hun reiste seg opp og sa:

"Ja, jeg like å kjøle på biltol. Kanse du kan ta meg med på søndag?"

Det var ikke akkurat det svaret Gjeddva hadde ventet, så han ble ganske overrumplet.

"Eh, ja.... det kan jeg.... gjerne," svarte han.

"Elle do ha kanse kone?" spurte hun.

"Nei, nei, jeg er singel," svarte han. *"Ungkar og spillemann!"*

"Å, hva spille du da?" spurte Sonee.

"Jeg spiller på mange strenger, jeg," svarte Gjeddva, og syntes samtalen begynte å bli ganske morsom.

"Æl det instloment?" spurte hun nysgjerrig og litt forvirret.

"He, he, nei det betyr at jeg liker å gjøre mange forskjellige ting," svarte han og lo godt.

"Ok, da spille vi sammen på søndag, da," slo hun fast.

"Det gjør vi," svarte han. *"Ha det så lenge!"*

Og dermed forlot han stasjonen og kjørte hjem igjen.

Kapittel 12. De store forventingers pris.

Det ble en kveld med svært blandede følelser for Trym Gjedvik. Han kunne ikke nekte for at han vær smigret av den nydelige, thailandske Sunees åpenbare interesse for ham, men hadde heller ikke glemt Anna Kriegers varme omtenksomhet. Dessuten var han blitt skremt innerst i sin sjel av det grufulle katemordet. Og så var det den åpenbare fiendtligheten til inspektøren, Arielle Adamsen, som hadde brakt ham ut av balanse. Han hadde trengt et par glass vin for å finne roen da han kom hjem. Det lå egentlig ikke i Gjeddass natur å ha flere damer gående på gress samtidig. Han hatet å såre folk og ville for all del ikke bygge opp forventninger han senere ikke kunne innfri. Gjedvik var en sann gentleman når det kom til kvinner. Hans ansvarsfølelse overfor en kvinnes følelse overgikk egentlig alt hva man kunne forvente av en mann. Han bestemte seg derfor for at han hurtigst mulig ville komme til en avklaring med Anna Krieger, før han gikk videre med Sune. Det fremsto som det mest rettferdige å finne ut hva Anna egentlig ønsket først av alt, siden det var hun som først hadde vist interesse for ham, selv om det ikke var umiddelbart åpenbart hva hun ønsket fra ham. Men hvem av dem ønsket han egentlig selv helst å ha et forhold til? Se, det var visst ikke det viktigste for ham. Gjedvik var av det slaget som trengte følelsesmessig stabilitet og trygghet, og på sett og vis var det nesten viktigere for ham at kvinnen virkelig ville ha ham, enn hva han selv ønsket. Tryggheten det ga å vite at hans kvinne virkelig elsket ham, var nesten viktigere enn hva han selv følte. Men idealet var selvsagt at begge elsket den andre like dypt og inderlig. Men en slik kvinne hadde han ennå ikke funnet. Kanskje var Anna Krieger eller Sune den rette? Sune visste han foreløpig svært lite om; han ante ikke en gang hva hun het til etternavn. Han visste at de fleste thaikvinner som kommer til Norge, gjør det ved å gifte seg med en nordmann, så han måtte regne med at hun hadde norsk etternavn. Men hva med barn? De thaidamene han hadde truffet på i Norge, hadde vært raske med å få barn. Kanskje hadde Sune også vært det? Vel, det fikk han finne ut senere. Nå ville han først ringe til Anna og invitere henne på middag. Hun var hjemme, og besvarte oppkallet etter bare et par ringetoner.

"Det er Anna Krieger", hørte han stemmen hennes si i andre enden av tråden.

"Hei, det er Trym fra jobben," sa han så hyggelig han bare kunne.

"Åja, hei på deg," svarte hun. Han forsøkte å tolke tonefallet i stemmen hennes, men den hørtes så nøytral ut at den egentlig ikke uttrykte særlig mye.

"Jeg lurte på om du kunne tenke deg å komme på middag en dag denne uka, jeg. Kanskje lørdag? Det var så koselig sist gang at jeg tenkte vi kanskje kunne gjenta... eh...suksessen?" sa han, og hørte selv at stemmen ble spakere etter hvert som han snakket. *"Ja, det kunne vi jo,"* svarte Anna, og stemmen hennes avslørte fremdeles svært lite av hva hun følte. *"Lørdag passer fint. Jeg har ingen andre planer, egentlig."*
"Det er superfint," sa han lettet. *"Skal vi si i åtte-tiden?"*

Og lørdag klokka åtte ble det. Men han følte en viss usikkerhet da han la på røret. Kom hun bare sånn litt motvillig? Hmmm, vanskelig å si. Hun hadde jo virket så ivrig og resolutt da hun ville komme og hjelpe ham etter hjernerystelsen. Men den iveren hadde han ikke merket mye av i stemmen hennes denne gangen.

Gjedvik syntes uka gikk uhorvelig sakte. Anna Krieger hadde det visst travelt med budsjettarbeid eller noe, så henne så han ikke mye til på jobben. Kontoret til "Nordlands trompet" holdt han seg langt unna, og heldigvis gjorde visst ikke hun noe for å oppsøke ham heller. Og ikke følte han seg særlig inspirert av elevene, slik han vanligvis gjorde. Han ble ofte sittende bak kateteret og tromme utålmodig med fingrene mens elevene jobbet selvstendig med oppgaver de hadde gjennomgått. Han ventet bare på at det skulle bli lørdag, slik at det kanskje kunne komme til en forløsning mellom ha og Anna. Hjemme brukte han ettermiddagene og kveldene til å gjøre små reparasjoner i heimen, og til en lenge etterlengtet storrengjøring. Han ville at hjemmet skulle fremstå fra sin mest attraktive side når den store middagen endelig skulle finne sted. Og ikke slik han hadde opplevd en gang han hadde med seg en date hjem for noen år siden. Besøket skjedde helt spontant, og det han hadde glemt da han inviterte henne, var at han ikke hadde vasket badet på flere måneder, og avleiringene var brune og uappetittlige både i vasken og i badekaret, og tannbørsten hadde definitivt sett bedre dager. Hun ville gjerne en tur på toalettet idet de kom inn, og imens gikk han inn i stua og forberedte drinker til dem. Og det var det siste han så til henne. Hun forsvant uten å si et ord. En rotete og uvasket guttehybel appellerte tydeligvis ikke til hennes morsinstinkter og hans kjæreste-potensiale avgikk visst brått ved døden.

Gjedvik falt lett i tanker om sin lærerkarriere i perioder når elevene var ganske selvgående med oppgaveløsning. Bare av og til ble han avbrutt av en hånd i været og en elev som trengte å avklare et faglig problem. Det lå i tiden at elevene skulle sitte i grupper, og det å

sitte i "bussrekker" i klasserommet, ble ansett som håpløst gammeldags av moderne pedagoger. Gjedvik var helt uenig. Han kunne ikke fatte vitsen med at elevene skulle sitte tett inntil hverandre og snakke sammen og forstyrre hverandre, dersom de holdt på med individuelle oppgaver. Han anså det som en viktig del av opptreningen til å bli selvstendige individer, at man også lærte seg evnen til å arbeide individuelt og målrettet og løse oppgaver helt på egen hånd. Han var på ingen måte noen motstander av samarbeid, men alt til sin tid. Når elevene skulle ha prosjekt- eller temaarbeid var det en selvfølge at de satt i grupper. Men alt for ofte viste det seg at de arbeidsvillige elevene gjorde mesteparten av skrivearbeidet, mens de som absolutt trengte skrivetrening endte opp med å lage overskrifter og tegninger. Virkelig god innsatsvilje, utholdenhet og selvdisiplin lærte elevene best når de satt alene og jobbet, var Gjedviks erfaring. Så det gjorde elevene hans en god del timer i uka. Men han sørget for rikelig med variasjon, og la inn økter med gruppearbeid og gruppediskusjoner, eller lot ofte elevene få diskutere ulike emner i full klasse. Og så elsket han å fortelle små anekdoter fra sitt eget liv eller fra samtidens aktuelle nyhetsbilde eller knyttet til historiske hendelser. Han hadde ganske god fingerspissfølelse for hva som kunne engasjere elevene, og tenne deres vitebegjærighet og lærelyst.

Han kom til å tenke på noen av de mer vellykkede øyeblikkene fra sin tid som lærer. En vår da han hadde en 6. klasse som fungerte veldig godt, fant han på at han ville gjennomføre et forsøk med å klekke ut rumpetroll og la dem vokse opp til å bli små frosker i klasserommet. Og det var ikke helt Gjeddass stil å gjøre noe halvveis, så han fikk tak i en kjempestor balje, som han plasserte i klasserommet og fylte med vann. Han koblet til en luftpumpe som sørget for rikelig med oksygentilførsel og sirkulasjon i vannet, og hadde oppi litt sand fra et av fiskeakvariene, slik at han fikk startet opp en bakteriekultur som kunne bryte ned avfallsproduktene etter fôringen og bidra til å holde vannet klart og rent. I begynnelsen av april pleide å være en fin tid for å finne nylagte froskeegg, og Gjedvik sjekket hver dag i en liten dam ikke langt unna der han bodde der det pleide å komme froskeegg. Og en morgen lå det rikelig med nylagte, store geleklumper med svarte egg inni, og han tok med seg en del store klaser i en vannbøtte. Vannet i klasserommet hadde fått stå og godgjøre seg noen dager, og all klor som kunne skade eggene var garantert fordampet, så det var bare å be elevene flytte egg-klasene forsiktig over i baljen. Enkelte av elevene var svært ivrige og dypt fascinert over å følge utviklingen av de små sorte prikkene inni eggene. På grunn av varmen i klasserommet, startet endringene relativt hurtig, og man kunne tydelig se små haler vokse ut av eggene. Og snart kunne man se de første bevegelsene. Innimellom vibrerte og vrisket de små larvene hurtig på seg for å

komme ut av geleen, men ellers lå de ganske stille. Neste stadium var at det vokste ut små tråder på hver side av hodet – det er utvendige gjeller som larvene tar opp oksygen fra vannet med. Nå begynte de å ligne ordentlige rumpetroll, og i løpet av kort tid, forsvant de utvendige gjellene og ble omdannet til innvendige gjeller. Og når det skjedde, begynte rumpetrollene å svømme rundt som små fisk på leting etter noe å spise. Gjedyvik hadde maten klar, og etter tur fikk elevene mate rumpetrollene med vanlig fiskefôr til akvariefisk. Fordi rumpetrollene levde i en relativt stor balje, med rikelig oksygentilførsel og en effektiv bakteriekultur i sanden, kunne de føre relativt kraftig, noe som medførte at rumpetrollene vokste hurtig og ble store og fete. Og da begynte en virkelig interessant prosess. Ganske langsomt forvandlet froskelarvene seg fra å leve som fisk i vannet, til å bli et landdyr med fire ben som puster luft og lever på land. En meget fascinerende metamorfose. For Gjedyvik var disse ukene med rumpetroll i klasserommet som å gjenoppleve sin egen barndom, for et av hans sterkeste minner fra oppveksten, var da han sammen med bestekompiisen sin jaktet på rumpetrolldammer. For ham sto det som selve symbolet på guttedagenes spennende oppdagelsesreise og utforskning av virkeligheten. Å se den dype fascinasjonen hos enkelte av elevene, særlig guttene, gav hans pedagogsjel et løft av glede, og han levde seg helt inn i deres begeistring.

Faktisk hadde denne fascinasjonen for forvandlingen av rumpetroll til frosker, satt så dype spor i ham, at han i perioder av sitt voksne liv faktisk drømte om rumpetrollekspedisjoner. Ja, han husket særdeles godt en gang han til og med hadde drømt at han selv fødte kjempestore geleklumper med froskeegg. Han kunne fremdeles, mange år etterpå, erindre den fysiske opplevelsen av hvordan geleklumpene gled ut av fødselskanalen som han hadde mellom bena. Han hadde undret seg mye over hvordan han skulle tolke disse drømmene, og hadde konkludert med at de kunne tolkes på flere plan. En tolkning som var ganske nærliggende, var å forstå drømmen som en bekreftelse på at han psykisk sett opplevde en livssituasjon som inneholdt de samme ingrediensene som i barndommen: Den bekymringsløse utforskningen av nye, og for ham, uoppdagede sider ved livet og ved hans egen personlighet. Han la merke til at slike drømmer gjerne kom i meget gode perioder i hans liv, da han opplevde å være i medvind og fremgang. Men et annet moment ved drømmenes innhold, var selve metamorfosen, forvandlingen fra å leve i vann til å leve i luft. Det er et gigantisk skritt i evolusjonsprosessen, og dette kvantespranget foretar rumpetrollene i løpet av få dager. Symbolsk er det nærliggende å tolke det som at drømmeren opplever en tilsvarende forvandlingsenergi i sitt liv på et eller annet livsområde. Fra å bevege seg i vannet, et element der all bevegelse går langsomt og

møter stor motstand fra vannet, tar drømmeren skrittet opp på land, der man kan bevege seg friere, hurtigere og med mindre motstand. Med andre ord: drømmeren gjennomlever en forvandling i retning av å kunne leve sitt liv friere og med større utfoldelsesmuligheter.

En stund før sommerferien var de første rumpetrollene blitt ferdig utviklede små frosker som søkte opp på land for å finne mat, og da syntes Gjedvik det var best å ta hele bestanden med froskelarver tilbake til dammen, selv om mange av dem fremdeles bare var rumpetroll. Det ville bli litt for slitsomt å frakte tre-fire frosker til dammen hver eneste dag. Da han tømte bøtta full av larver ut i dammen, la han merke til at de få rumpetrollene som hadde overlevd i dammen, var mye mindre og hadde kommet mye kortere i utviklingen enn hans oppdrettede fra klasserommet. Da han passerte dammen på søndagstur noen dager senere, møtte han på noen glade barn med en bøtte med nyfangede rumpetroll svømmende rundt. Og rumpetrollene var så store og fete at han skjønte de måtte stamme fra klasserommet hans.

”Se hva vi har funnet, da!” ropte barna begeistret, og løftet bøtta stolt opp foran ham. Og Gjedvik ble ikke så rent lite stolt for at han hadde bidratt til å spre utforskerglede fra klasserommet og videre ut til andre barn. Det var en meget hyggelig opplevelse for en pedagog.

”Dere slipper dem vel ut igjen i dammen etterpå?” spurte han barna. *”De må være i dammen for kunne bli frosker, vet dere sikkert.”*

”Jada, vi skal bare vise dem til mamma og pappa!” svarte barna og fortsatte fornøyd hjemover.

Endelig ble det helg, og lørdags formiddagen brukte Gjedvik til å gjøre innkjøp av mat og drikke til kveldens middag. Han hadde tenkt mye på menyen, veid for og mot ulike retter og hadde landet på stekt biff med bakt potet og salat. Til det ville han servere rødvin, så han måtte innom vinmonopolet også. Gjedvik nøt virkelig disse timene med forberedelser, og la alt sitt engasjement i å finne de beste råvarene og valgte kjøtt og vin med den største omhu. Skrekken var at kjøttet skulle vise seg å være seigt, for han ville absolutt slippe å oppleve at gjesten ble sittende å tygge og tygge og likevel nesten ikke klare å svelge kjøttbitene. Gjedvik tok ganske lett på maten til hverdags, men når han skulle ha gjester, slo han gjerne litt på stortromma og var egentlig en ganske god kokk. Han lagde salaten ferdig først, satte potetene inn i ovnen, men ventet med biffene til Anna hadde kommet. Mens potetene ble bakt, ”klargjorde” han seg selv til den forhåpentligvis romantiske aftenen, med barbering, klipping av negler, dusjing og tilsetting av diverse

gode lukter. Alt skulle være perfekt til den store kvelden, og han hadde til og med kjøpt seg nye klær for anledningen. Hadde han kanskje litt *for* store forventninger til hvordan kvelden skulle utvikle seg? Det var litt typisk for Gjedvik at han ikke helt klarte å forholde seg avslappet til den kommende daten. Eller, var det egentlig en date? Han var en drømmer, og bygde så alt for lett opp de helt store fantasiene om hva som kunne komme til å skje, og når tiden virkelig nærmet seg for det store møtet, kunne han bli så oppspilt og stresset at tvilen lett snek seg inn og de negative tankene helt tok over. Han svettet mer enn vanlig under armene, selv om han hadde begynt å småfryse litt og hendene var kalde, og på vei forbi speilet, ferdig påkledd, la han merke til at han var hvit som et laken i ansiktet. Da han kom ut på kjøkkenet igjen, hadde han klart å bli så oppspilt at han så seg nødt til å ta seg et beroligende glass rødvin.

"Nå tar du deg sammen, din dust!" sa han til slutt til seg selv. *"Dette er bare en helt vanlig middag mellom to gode venner og kolleger! Ingenting kommer til å skje og du skal bare prate med henne og hygge deg helt som vanlig!"* Han ble etter hvert litt roligere til sinns, uten at han visste helt sikkert om det skyldtes vinen eller hans formaninger til seg selv. Men da det ringte på døren, gjorde likevel hjertet et par ekstra hopp og han gikk litt lett skjelvende ut i gangen for å lukke opp for Anna Krieger. Og han ble ikke skuffet over synet som møtte ham. Anna var simpelthen «breathtaking», og fremsto i sin aller mest attraktive utgave. Frisyren var som alltid perfekt, hun hadde tatt på seg en svart, åletrang kjole, og et diskret halssmykke med en liten, funklende diamant toppet det hele. «Wow», tenkte Gjedd i sinn stille sinn, «dette lover virkelig godt»! Han ba henne komme inn, og merket at stemmen var ørlite grann skjelven, men han lot seg ikke merke med det. Det var nå eller aldri. Drømmedama ville kanskje bli hans og han følte at verden lå for hans føtter.

Og kvelden ble absolutt ingen skuffelse. I hvert fall inntil et visst punkt. Han mobiliserte sin mest gentleman-aktige side, og serverte henne både biff, salat og bakt potet med tilhørende rødvin, som den mest verdensvante servitør. Han la merke til at hun forsynte seg ganske grådig av rødvinen, og passet på å fylle glasset hennes straks det ble tomt. Vel, han var ikke akkurat beskjedent med drikkevarene selv heller, da, og merket etter hvert virkningen temmelig godt. Etter måltidet, gikk praten særdeles lett, og Gjedd begynte å gjøre de første, nesten umerkelige intime fremstøtene, som å flytte seg litt og litt nærmere henne, legge armen nesten umerkelig opp på sofa-ryggen, berøre henne lett for å understreke et godt poeng, og snart hadde hånden hans sakte glidd ned fra sofaen til hennes bare rygg, og han kjente at «veslemann» også var fullt og helt med på notene. Det dunket

svakt i hans manndom og han kjente at blodet sakte begynte å sprengte på og gjøre buksen trangere nedentil. Men han ville ikke at hendelsene skulle utvikle seg for hurtig, men ville nyte situasjonen i langdrag, så ved en kraftanstrengelse «rev» hans seg selv løs fra situasjonen og spurte om Anna ville ha kaffe og kanskje en konjakk. Og denne gangen var stemmen hans definitivt ikke skjelve, men dyp og varm og nesten forførende maskulin. Det var ikke nei i hennes munn, og Gjeddå dekket av bordet og hentet kaffekopper og cognacglass, og snart n t de den deilige aromaen fra kaffe avec. Men nå kjente Gjeddå at hans grense for alkoholinntak snart hadde nådd sin grense, dersom han fremdeles skulle klare å levere varene i senga. Han ville for all del ikke ødelegge kvelden hverken for seg selv eller henne ved at han ble indisponert av for mye av det sterke. Han hadde, som kanskje de aller fleste menn, sine svært smertefulle opplevelser fra tidligere av at lysten øker mens evnen minker av for mye alkohol. Så han visket så innbydende og varmt han kunne i året til Anna, at dobbeltsenga var nyoppredd med velduftende sengetøy.

«Skal vi»? spurte han, med sin mest innsmigrende stemme.

Hun svarte ikke, men lot seg villig lede av hans hånd, og de gikk sammen opp til soverommet. Gjeddå hadde hatt sine forhold tidligere, så han visste hvordan han skulle kle av en dame, og sakte kj rtegne henne etter som hennes kropp ble mer og mer blottet. Han kj rtegn t brystene hennes, lot tungen gli nedover magen, og dro ned trusen med tennene. Snart l  hun naken i all sin prakt på senga, og Gjeddå kunne ikke få revet av seg sine egne kl er raskt nok. Hennes kropp var akkurat så deilig og velskapt som han hadde tenkt seg. Brystene var store og fyldige og kun noen ørsmå rynker på magen avslørte at hun ikke lenger var noen ungdom. Hans manndom formelig svulmet av forventning, og noen dråper av kroppens eget glidemiddel dryppet fra tuppen av den dunkende staken. Han søkte etter åpningen hennes med manndommen, uten å hjelpe til med hendene, og kjente at hun var våt og villig til å ta imot ham. Han hadde akkurat trengt inn i henne til bunns, da han kjente at hun plutselig stivnet til. Hun vred seg løs under ham, og utbrøt:

«Nei, Trym, dette går visst ikke likevel! Jeg er kjempelei for det! Jeg vil så gjerne, men kroppen nekter! Beklager! Jeg elsker en annen.....»

Hun reiste seg fort opp fra sengen, samlet sammen klærne sine og forsvant brått ut på badet.

«Men, hva er det som skjer? Har jeg gjort noe galt»? spurte Gjeddå fortvilet. Han så ganske komisk ut der han satt med rufsete år, kjempestor stake og et fortvilet uttrykk i ansiktet. Men hun svarte ikke med ett eneste ord. Hun bare kledde på seg i en fart og løp ned i første etasjen, og noen sekunder senere hørte han at ytterdøra smalt igjen.

Kapittel 12. Julebordet på Quality Hotell.

En svart Mercedes S 600 med sotete vinduer svingte inn på parkeringsplassen foran Quality Hotel, som lå akkurat på grensen mellom Oslo og Akershus. Ut fra føreriset steg en høy, mørkhåret mann kledd i svart skinnjakke, silkeskjorte, svarte bukser og solbriller med speilglass. Det glinsende håret var tilbakestrøket. Han hadde tykke gullkjeder rundt halsen og det ene håndleddet og en klokke i hundre tusen kroners klassen rundt det andre. Mannen som steg ut på passasjeriset så nærmest identisk ut, bortsett fra at han var lyshåret. Begge hadde dyre slangeskinnsko. De åpnet hver sin bakdør og to tungt sminkede skjønnheter åpenbarte seg. Det var vanskelig å plassere dem aldersmessig, men de var definitivt ikke veldig mye eldre enn den seksuelle lavalderen. De var kledd i korte svarte kjoler, nettingstrømper og hvit, kort pelsjakke, og etter å ha ålt seg ut av baksetet, trippet de noen skritt på ekstremt høye hæler. Mennene gikk bak bilen og hentet ut et par små koffert fra bagasjerommet, tok hver sin dame i hånden og spaserte slentrende mot inngangen av hotellet. De sjekket inn i resepsjonen og skrev seg inn under navnet herr og fru Olsen og herr og fru Jensen. Resepsjonisten ga dem nøklene, pekte mot heisen og sa at han håpet de ville få glede av oppholdet.

”Når serverer dere middag?” spurte den mørkhårede mannen med tydelig østeuropeisk aksent.

”Vi serverer a la carte fra klokken tre, eller man kan forsyne seg fra en middagsbuffet fra klokken seks,” svarte resepsjonisten.

Mannen takket for opplysningen og følget gikk til heisen og tok den opp til de to luksussuitene i toppetasjen. Det var dør mellom rommene, og de samlet seg alle fire rundt salongbordet i den ene suiten. Herrene blandet drinker fra barskapet, bød jentene på en sigarett hver og tente dem med gull-lightere. Selv tente de seg hver sin sigarillo og tok noen dype magadrag. Etterpå tok de noen drøye slurker av hver sin triple whiskey med is. De utvekslet noen setninger på sitt morsmål, som jentene ikke forsto, mens de betraktet damene med megetsigende blikk. I virkeligheten diskuterte de om de skulle gi jentene en omgang hver, eller om de skulle dele på godene og kjøre et fellesopplegg.

”Hva sier dere småpiker?” spurte den lyshårede. *”Skal vi starte weekenden med en hyggelig fellesopplevelse for alle fire?”*

Jentene så på hverandre og smilte. *”Ja, hvorfor ikke?”* sa den ene. Hun var den eldste av dem. *”Hva sier du, lillesøster?”*

"Passer fint for meg," svarte den andre. *"Kan ikke dere sette på noe bra musikk da gutter?"*

Den mørkhårede reiste seg og gikk til TV'en og sjekket hva hotellet kunne tilby av kanaler. Han nikket tilfreds og fant frem til en kanal som spilte klassisk pop.

"If you think I'm sexy. If you want my body...", lød Rod Stewarts hese stemme.

"Wow," sa jentene nesten i kor. *"Kunne ikke ha passet bedre!"* Som på et startsignal reiste de seg opp begge to og begynte å danse med små, men utstuderte, sexy bevegelser ute på gulvet. De skjøt frem brystkassen så brystene struttet og lot overkroppen rulle fra side til side, mens hoftene imiterte langsomme, men rytmiske samleiebevegelser. Mens bassen og rytmen pumpet på fra TV'en, begynte jentene langsomt å kle av hverandre med sexy, utfordrende bevegelser, og den yngste søsteren satte seg ned på huk og simulerte at hun utførte oralsex på den andre. Mennene så på hverandre og smilte mens de røkte og nippet til drinkene. Jentene var snart ferdig med å kle av hverandre, og vendte nå oppmerksomheten mot de to forventningsfulle mennene.

Omtrent samtidig som dette skjedde, kom Gjerdvik ut av dusjen hjemme i leiligheten sin. Det var fredag ettermiddag og han skulle på julebord med sine kolleger på Soltoppen skole. Gjerdvik simpelthen elsket julebordet på jobben og anså det nesten for å være årets høydepunkt i jobbsammenheng. En real fest med gode venner og kolleger var noe av det desidert morsomste han kunne tenke seg. Gjerdvik var ikke kjent som en festbrems – tvert imot. Han kunne live opp selv den mest hemmede forsamling med sitt gode humør og oppstemte feststemning. Som vanlig varmet han opp med noen ølbokser hjemme, og med musikk som satte ham i den rette stemningen. Lærere er kanskje ikke kjent for å være de mest løsslupne og festglade, men i år jobbet det mange unge på skolen, og Gjerdvik hadde blitt meget god venn med både de to sivilarbeiderne og flere av de unge lærerinnene. Dessuten skulle de SFO-ansatte være med på festen, og de hadde det med å feste på en ganske mye mer folkelig måte enn lærerstanden, for å si det forsiktig.

De siste månedene hadde vært tøffe for den godeste Gjedd. Kvinnen han hadde vært forelsket i, hadde brått forlatt ham akkurat idet han var i gang med det han trodde var sitt livs kjærlighetsakt, og siden hadde hun vært kald, avvisende og absolutt uvillig til å forklare hva som egentlig hadde skjedd, og hvorfor hun var varm og kjærlig inntil et visst punkt, for så nærmest panikkartet å forsvinne akkurat idet Gjedd syntes han opplevde sitt livs lykkeligste øyeblikk! Gjerdvik hadde virkelig måttet mobilisere sine aller mest

velutviklede fortrengringsevner for å klare å glemme sorgen han opplevde over at hans forventninger og hans drømmer så til de grader hadde falt i grus. Og i sin sorg og fortvilelse hadde han også avsluttet sin lille, begynnende flørt med den søte thajenta han nettopp var blitt kjent med, Sunee, som var så imøtekommende og åpenbart interessert i ham. Det var kanskje ikke Gjeddass aller smarteste trekk å avvise en flørt med en jente som han likte så godt og som han fant utrolig attraktiv og sexy, men ikke helt ulikt ham. Når han følte at han ikke kunne gå inn for et forhold med hud og hår, valgte han heller å avstå fra all kontakt. De aller fleste ville sikkert synes han stilte uforholdsmessig store krav til seg selv. Hvorfor ikke bare leve i nået, ta for seg av de gledene som livet bød på, og så tenke på konsekvensene etterpå? Men der var ikke Gjeddass. Han tenkte på alle mulige og umulige konsekvenser på forhånd, og gikk egentlig glipp av utrolig mye moro som de fleste andre tillot seg å nyte i fulle drag. Men nå hadde han klart å legge de siste månedenes nederlag og bekymringer bak seg, og derfor ville han feste og slå seg løs som han aldri hadde slått seg løs før. Han merket at han var enda mer fandenivoldsk enn han vanligvis var når han skulle på fest.

Det var ikke langt fra Gjeddass borettslag til Quality hotell, der festen skulle foregå, men han spanderte på seg en taxi for anledningen. Han ankom hotellet god og brisen og full av forventninger til hva kvelden ville by på. I foajeen så han ingen av sine kolleger, men han gikk videre inn i festlokalene, og oppdaget til sin begeistring at både de unge sivilarbeiderne og lærerinnene pluss noen av de unge SFO-ansatte var på plass, og satt og koste seg ved et bord med drinker og sigaretter i påvente av at middagen skulle begynne. Det var tydelig at de satte pris på Gjeddass ankomst, og hvem liker ikke en mann med godt humør som lager massevis av liv og moro?

«Hei, kom og sett deg hos oss 'a, Gjeddass. Det er her festen foregår»!

Gjeddass nølte ikke et sekund, og snart satt han sammen med dem med en halvliter foran seg. De andre hevet glassene og skålte med han. «Skål for skolens kuleste lærer», var det en som ropte og de andre svarte med et «yeeeeaaaaa»! Gjeddass kjente at den overstrømmende hilsenen varmet helt innerst i hjerterota. Vel, var han ikke særlig populær hos skolens ledelse, men han hadde i hvert fall appell hos elevene og de yngre, friske lærerne som ennå ikke var fanget i byråkratiets ensporede tankefengsel. Ungdommene inspirerte Gjeddass og han elsket å feste sammen med disse livsglade, unge menneskene som befant seg i den spede begynnelsen av sitt voksenliv. Og gleden var definitivt gjensidig! Etter hvert kom de alle sammen i kollegiet. Den harde kjernen av kristne frøkner ankom i

samlet flokk i sine foldeskjørt og bluser og det var nesten som om de var enda mer tilkneppet enn vanlig. I front gikk Gerda Plum med en mine som om hun bare så vidt hadde nedlatt seg til å komme på festen. De satte seg ned med god avstand til den umoralske «bermen» av ungdommer og SFO-ansatte og fikk sine alkoholfrie «beverage» servert av kelneren. Samtidig med dem kom både Anna Krieger og rektor Fred Renstad, mens resten av administrasjonen lot vente på seg. Anna virket utilpass og nesten forpint i ansiktet, mens Fred Renstad var likblek som vanlig og ikledd sin sedvanlige grå dress. Gjedvik kastet et raskt blikk på Anna, og kjente at hjertet hans gjorde et ekstra hopp, men han forsøkte øyeblikkelig å fortrenge den gode følelsen han fremdeles hadde for henne. Klubblederen Hulda Jensen ankom sammen med sin sønn, Carlos, og det så nesten ut som om hun hadde lenket ham fast til seg, for han vek ikke en tomme fra hennes side da de kom inn i lokalet og fant seg en plass blant Huldas progressive lærervenninner. Carlos hadde kledd seg som en forførerisk salsero, med åpent bryst, glatt og glinsende, tilbakestrøket hår og ekstremt trange bukser, som fremhevet hans nærmest gigantiske bule. Rundt halsen hang diverse dingeldangel i en gull-lenke. Han minnet Gjeddå om ballettdanseren som danset hovedrollen i forestillingen og hadde rett til å bruke den desidert største suspens. Jo mindre betydningsfull rolle, jo mindre suspens, hadde Gjeddå registrert når han en sjelden gang bivånet en ballettforestilling.

Også Gjeddå faste samtalepartner, Gorm Grøttum, gjorde sin entre atter hvert, og han var åpenbart beruset, for ikke å si kanon drita. Den snille, tospråklige læreren Lau Hong, kom akkurat samtidig, og med den lille, asiatiske kroppen sin, forsøkte han å støtte den gamle tungvektsbokseren så han holdt seg oppe. Men det gikk ikke så bra. Grøttum skjønte mot baren, og om ingen hadde stanset ham, ville han sannsynligvis ha knust hele baren inkludert glassveggen bak og hele innholdet med ulike typer alkohol, om ikke de to unge sivilarbeiderne, Marius og Magnus hadde sett hva som foregikk og spratt opp fra stolene sine. Sammen med Lau Hong klart de å geleide den store, fulle mannen bort i en stol der de andre satt fra før.

«Lau Hong veldi' ledd fol jævla dlita Gløttum. Han sie han vil banke lektor!» kom det fra den ganske forskremte vietnameseren.

«Oj, fillern, har det klikka helt for Grøttum nå, eller?», sa Magnus. «Han har vært fullstendig uttafor i det siste, men dette tar kaka»!

Gjeddå kastet et blikk bort mot den andre enden av lokalet, der den eldre delen av personalet satt for å se om de hadde observert hva som skjedde, men de var heldigvis

opptatt med sitt, og så ba han sivilarbeiderne om å gå og bestille en kanne med sterk, svart kaffe.

«Vi får prøve å gjøre det beste ut av det», sa han. «Vi fyller han opp med svart kaffe, og håper han friskner til, og alle passer på at han ikke får servert noe alkohol, ok»?

Alle nikket og var enige, og da kaffen kom, sørget noen av jentene for at den ble helt forsiktig inn i ham. Heldigvis var det en stund til maten skulle serveres, så de fikk bare håpe han var i stand til å gå på egne bein da. Gjedvik spurte Magnus og Marius om de kunne holde et øye med den fulle kollegaen, så han ikke lagde fullstendig skandale ved å gå til fysisk angrep på rektor Renstad, eller noen andre for den saks skyld. Joda, de lovet å holde ham under oversikt. Ikke at de hadde hatt mye å stille opp med dersom han først hadde slått seg vrang, for de var begge unge gutter og var fortsatt syltynne ungdommer.

Snart var det bare de to inspektørene, Arielle Adamsen og Elvira Mikalsen som manglet før personalet var komplett. Og til alles overraskelse ankom de særdeles ulike personlighetene sammen, og alles blikk snudde seg mot de to damene som entretlokalet. *«Næmen, jammen er det ikke sjølveste isdronninga og nordlands trompet som ankommer»,* kom det høyt fra Grøttum, med hans fyllesløve stemme. Han hadde våknet så vidt til liv, og var blitt såpass klar i toppen at han hadde begynt å registrere hva som foregikk i lokalet. De to inspektørene overhørte ham med en nedlatende mine, og fant seg et ledig bord mellom de ulike fløyene. Elvira Mikalsen fornektet seg ikke hva oppsiktsvekkende påkledning angikk, og hadde ikledd seg det mest glørete som noensinne var observert i manns minne på Quality hotell. Åletrang, glørete, grønn silkekjole som løftet brystene og nærmest klemte dem opp av kjolen, svarte nettingstrømper, en tiara av strutsefjær, sminke som en oversminket prostituert og en frisyre som sto til alle kanter og hadde alle regnbuens farger. Hun var dessuten overlesset av tunge smykker, og bar en skulderveske som var selvlysende som et gløret reklameskilt. Arielle Adamsen var hennes rake motsetning. Hun hadde på seg en tettsittende, isblå kjole og veldig lite annet, og Gjeddå tenkte i sitt stille sinn at hun så ut som en gedigen istapp. At to så ulike mennesker kunne klare å finne sammen, var et mysterium. Men med de to sin ankomst, var kollegiet komplett, og kort tid etter, ble de bedt om å flytte seg inn i spisesalen.

Kapittel 13. Klimaks!

Middagen forløp på sedvanlig lærervis. Den som har deltatt i et måltid med lærere, vet hva man får. Innimellom bespisningen ble det arrangert små, faglige konkurranser der man fikk være med på å gjette på lærerike gåter, det ble avsunget oppbyggelige sanger og noen av lærerne holdt små taler for å gi honnør til både ledelsen og lærerne for vel utført arbeid det siste halvåret. Heldigvis slapp de unna de aller verste pinlighetene, og talerne klarte til alles lettelse å begrense seg sånn noenlunde. Lærere flest er jo vant til å snakke mye, og det er ikke helt uvanlig at lærere er mennesker som liker å høre sin egen stemme, ja, som nesten kan bli henført av å høre så mye klokt de har å si.

Etter middagen fikk kollegiet anvist en plass i festsalen og de grupperte seg etter de vanlige skillelinjene. De yngre lærerne, sivilarbeiderne og de unge SFO-ansatte fant hverandre, og sammen med dem satte også Gjedvik, Grøttum og Lau Hong seg. Ledelsen fant sitt eget bord, men Gjedvik så at hans gamle flamme, som hadde forlatt ham, forværelsesdamen Anna Krieger så ut til å nøle veldig lenge før hun satte seg ned sammen med rektor Renstad og de to inspektørene. Hun så seg rundt i lokalet, og Gjedvik syntes blikket hennes stanset opp ved hans noen ekstra sekunder, før hun satte seg ned sammen med de andre i administrasjonen. Så hun ikke på rektor Fred Renstad med et temmelig avmålt blikk? Han syntes det så slik ut, men kunne ikke være sikker. Fru Plum og hennes støttespillere av eldre frøkner i foldeskjørt og romslige bluser hadde funnet sammen, og det hadde også klubbleder Hulda Jensen og hennes radikale klikk. Bare én person skilte seg ut fra de andre radikalerne med temmelig ensartede påkledning av rommelige skjørt, løsthengende bluser og ikke veldig tiltrekkende fremtoning, nemlig Huldas sønn, Carlos Jensen, som så ut som han var klar til å nedlegge den første og beste kvinnen han kunne få øye på. Han kastet lange blikk etter de unge damene ved skolen, og blunket og vinket til den ene etter den andre.

Gjedvik kastet også noen blikk rundt i lokalet. Alle hadde fått bestille drikke til bordet, og kelnerne svinset rundt og serverte. Gjeddha holdt seg som vanlig til halvlitere, og han nøt de første slurkene av den iskalde ølen. Han hadde lagt merke til at en av de unge FAU-jentene hadde hatt et godt øye til ham, og da han fant henne med blikket, så hun lenge på ham og holdt blikket hans fast mens hun smilte til ham med et forførende smil.

«Joda, visst faan har jeg draget enda», tenkte han litt overmodig med seg selv. Han var blitt temmelig beruset av noen øl og noen glass rødvin til maten, og ventet bare på at musikken skulle starte. Det var et lite dansegulv rett ved siden av der de satt, og på den andre siden av dansegulvet, befant baren seg. Og endelig, der startet musikken, disc-jockeyen satte på en skikkelig fengende 70-talls danselåt, og Gjedvik signaliserte til de andre mennene ved bordet at de skulle by opp hver sin dame. Marius og Magnus reiste seg straks og ba opp hver sin lærerinne og Gjedvik oppsøkte sin utkårede og det var ikke nei i hennes munn. Hun var sporenstreks med på notene, og de tre parene svingte om hverandre på dansegulvet, og de tre «guttene» vekslet megetsigende blikk med hverandre. Gjedvik hadde gledet seg lenge til denne festen, og nå skulle han sannelig nyte i langdrag, både dans, flørting og annet tull og tøys med jentene, slik han var en mester i når han var litt beruset. Han var ikke en dreven salsadanser for ingenting, og alle årene med dansing hadde gitt ham en kroppsbeherskelse og en trygghet til å føre damene som er få menn forunt. Han brukte noen av svingene fra salsaen når han førte sin dame, og hadde fått ord på seg for å være en ekstraordinært god danser blant de unge ved skolen. Og han nøt sin status i langdrag! Han så inn i øynene til sin partner med et lekent smil rundt munnen, og hun besvarte både blikket og smilet. Ikke dermed sagt at hun var rede til å bli nedlagt på nærmeste toalett, men det var åpenbart for ham at hun elsket å danse med ham. Det var noe virkelig berusende ved hele situasjonen, alkoholen, smilene, luktene, alle de festkledde menneskene, all vennligheten og imøtekommenheten som stimulerte hans festglede til nye høyder.

Mens han danset, kastet Gjeddå noen blikk mot dem som satt ved bordene, og la merke til at Elvira Mikalsen stadig ålte seg nærme rektor Fred Renstad. Han kunne ikke tenke seg noen mer ulike personligheter, men merkelig nok så rektor ut til å livne til litt av den kvinnelige oppmerksomheten. Til tross for at Gjedvik nøt dansen med sin unge partner i langdrag, vakte det hans nysgjerrighet å se det som foregikk ved lederbordet. Han visste jo hvor direkte Elvira kunne være, og tenkte i sitt stille sinn at rektor neppe hadde hatt en kvinne på ganske lang tid – det vil si, han hadde neppe hatt sex siden hans kone døde for flere år siden. Han observerte at Elvira var ivrig etter å bestille drinker til Renstad, og det var nesten komisk å se den vanligvis så grå og konforme rektoren formelig suge begjærlig i seg av sugerøret som stakk opp fra en rosa drink med flagg og parasoll. Var hun rett og slett i ferd med å drikke ham dritings?

Gjedvik hadde alltid likt seg på dansegulvet, og denne kvelden var ingen unntagelse. Han var fremdeles en tenåring i egne øyne, og det han ikke hadde fått erfare da han var yngre på grunn av sjenanse, det tok han igjen i fullt monn nå som han hadde fått mer livserfaring og turte å gjøre det han bare drømte om som ung. Han hadde hatt akkurat samme opplevelse som ung og nyutdannet lærer. Han følte seg nesten som et av barna da han hadde en femteklasse det første året, og innså til sin overraskelse at barna faktisk så opp til ham, beundret ham og elsket at han var med på ulike aktiviteter. Det var på den tiden da elevene i norsk skole fremdeles kalte sin lærer for «lærer», og når det var snakk om å spille slåball om våren, maste alltid barna om at «lærer» måtte bli med. Fra å ha vært en sjenert gutt som ikke lyktes spesielt godt i idrettslige aktiviteter, opplevde Gjedvik som nyutdannet lærer å slå hardere og lengre enn de andre barna og løpe langt hurtigere enn dem, og selv om det kanskje høres barnslig og komisk ut, vokste han stort i selvtillit gjennom disse første årene som lærer. Det ga ham en real boost i troen på seg selv som et verdifullt og respektert menneske, som han neppe kunne ha fått i et annet yrke. Han som alltid hadde sett på seg selv som en av de minste av de minste og som ganske verdiløs i konkurranser med jevnaldrende, opplevde plutselig å være svært godt likt, beundret og ikke minst ansett som en trygg og god venn for de unge. Hans selvtillit vokste fenomenalt gjennom disse første årene som lærer. Men det var med barna han trivdes. Han var deres venn og deres forsvarer, og han opplevde de eldre kollegene som både livstrøtte og grinete og mest opptatt av å sette begrensninger for de unges livsutfoldning. For Gjeddva var klassen hans utvidede familie, og han gjorde alt han kunne for å skape trivsel og hjemmefølelse for klassen sin. Han anså hver eneste elev som en personlig venn og hans omsorg og hans kjærlighet omsluttet dem alle. Han innredet sitt klasserom med massevis av planter og fargerike plakater som elevene fikk ta med hjemmefra og henge opp, og det tok ikke lang tid før et av hans akvarier også fant veien til klasserommet. Lite visste han som ung at denne svært engasjerte og følelsesladde omtanken for hvert enkelt barn, i lengden tappet ham for krefter og langsomt førte til at han ble temmelig desillusjonert fordi elevene opplevde hans grenseløse imøtekommenhet som en invitasjon til å la alle sine egne frustrasjoner, sine problemer i forhold til sine foreldre og sin familie og sine egne nederlag i livet få bli et kollektivt problem som læreren skulle forholde seg til og ordne opp i. Kort sagt kunne man kanskje si at Gjeddva inntok en omsorgsrolle overfor sine elever, som gjorde at noen av dem faktisk fikk større tillit til ham enn til sine foreldre, og forventningene om at han skulle ordne opp for hver enkelt, tappet ham etter hvert for livskraft, uten at han helt forsto det. En enslig lærer har simpelthen ikke overskudd til å ha et tett følelsesmessig

forhold og ansvarsfølelse for 28 barn! Men det skulle ta ham noen år å skjønne dette. Og selv om han etter hvert forsto at han måtte sette en grense for sitt dype engasjement, så sluttet han aldri å være hvert eneste barn sin venn!

Det kom etter hvert flere par ut på dansegulvet, og Gjedvik skjønte at det var flere arbeidsplasser som hadde valgt å ha sitt julebord på Quality hotell denne kvelden. Damene var pyntet i lekre kjoler og duftet av deilig, feminin parfyme og mennene hadde kastet jakken, åpnet skjorten og forsøkte etter beste evne å bevege kroppen i takt med musikken, med noe varierende hell. Gjedvik, på sin side, svingte sin dame rundt på dansegulvet med sikker hånd, la henne ned over kneet, kysset henne lett og svingte henne rundt som en erfaren salsero, og holdt samtidig øyekontakt med sivilarbeiderne, Marius og Magnus, og så at de storkoste seg med hver sin dame. Han virkelig nøt denne nære kontakten med den livsglade ungdommen! Men alle tre, både Gjedvik og de to sivilarbeiderne, måtte nok innse at deres ferdigheter bleknet noe da mannen som hadde fått dansen inn med sine gener - selskapets mest forførende, erotiske og erfarne danser, i egne øyne «The King of Pussyland» kom feiende ut på dansegulvet. Carlos Jensen, svingte rundt på en av de aller mest sexy SFO-ansatte, og de to brukte så mye gulvplass, at Gjedvik og de to sivilarbeiderne samt noen andre par ikke hadde annet å gjøre enn å trekke seg ut til ytterkantene av dansegulvet. Når det gjaldt erotiske hoftebevegelser og danseteknikk for øvrig hadde de andre lite å stille opp med mot denne danseløven av en annen verden. Selv Gjedd, som tross alt var en dreven salsadanser, måtte nok innse at den mørke unggutten hadde det lille ekstra som han ikke hadde selv. Men konkurransen fra den norskcubanske unggutten, Havanna XXL, som jentene i 10.-klasse kalte ham, varte ikke lenge. Plutselig dukket moren, Hulda Jensen, opp som troll i eske, og ansiktet hennes formelig oste av raseri. Hun tok et fast tak i det ene øret til sønnen og formelig slepte han etter øret vekk fra både damen og dansegulvet.

«Hva, faen var det vi ble enige om – har du glemt det, eller bare driter du i alt jeg sier», freste hun mens sønnen ydmykt ble geleidet bort igjen på sin plass ved siden av henne.

«Du blir sittende her», sa hun halvhøyt så alle hørte det.

«Og du holder deg langt unna, er det oppfattet», sa hun til den stakkars jenta, som kom slukøret trippende etter dem. Hun hadde ikke gjort noe annet galt enn å la seg by opp til dans, og hadde neppe forventet å havne midt oppi reviret til en illsint hønemor. Gjedd syntes litt synd på henne, og tenkte at han måtte by henne opp til en trøstedans litt senere på kvelden. Joda, han tenkte faktisk at det ville trøste jenta å få en dans med kveldens nest

beste danser, selv om han var dobbelt så gammel som henne. Carlos på sin side, ble sittende og se skikkelig molefonken ned i glasset sitt i skam. «Stakkars gutt», tenkte Gjedvik. «Men han har vel fortjent det, etter sine ustyrlige eskapader både med unge og eldre jenter og kvinner».

Mens han danset videre, kastet Gjedvik flere blikk på rektor Renstad og inspektør Mikalsen. Det så til å gå stadig hetere for seg mellom dem. Å se de to utfolde seg sammen nærmest som et par, var virkelig oppsiktsvekkende, og vakte ikke bare Gjedd sin oppmerksomhet. Det var mange som så på dem med overraskelse i blikket og blunket megetsigende til hverandre, som om de sa:

«Dette er noe Renstad jammen meg skulle ha opplevd for lenge siden! La mannen få litt nærkontakt med en kvinne! Det er akkurat hva han trenger».

Men en person var ikke delaktig i denne megetsigende blunkingen: Forværelsesdamen Anna Krieger hadde fått et mildt sagt irritert uttrykk i ansiktet der hun satt nesten rett ved siden av det stadig mer flørtende paret, og det var åpenbart at hun misbilliget det som var i ferd med å skje. Over lokalet hang en stor glasskule som reflekterte lyset i alle regnbuenes farger, og selv den gråkleddede Renstad fremsto som fargerik da det flashende discolyset lyste opp ansiktet hans. Elvira Mikalsen trengte ikke noen kunstig belysning for å fremstå som fargerik, og etter hvert virket det nesten som om de fyldige brystene hennes svulmet opp mer og mer, og Renstad nærmest druknet i kvinnelighet. Og sannelig klarte hun ikke å få dratt med seg den fulle rektoren ut på dansegulvet. Han lyste opp i ulike farer fra discokulen, og sannelig kunne han også bevege seg i takt med musikken. Elvira Mikalsen holdt ham tett inntil seg, som om hun var redd han skulle falle, eller løpe av gårde, og Fred Renstad syntes å begrave ansiktet dypere og dypere ned i kløften mellom brystene hennes, samtidig som hoftene hans beveget seg stadig mer heftig i takt med musikken.

«Så, så, ta nå ikke helt av her på dansegulvet foran alle lærerne, da», tenkte Gjedvik i sitt stille sinn. Han hadde selv opplevd mang en gang hvordan festrusen kan gjøre en så blind for selvinnsikt, at dagene derpå har blitt en eneste lang lidelse i anger og selvbekreidelse. Hvem har ikke opplevd alkoholrusens tendens til å gjøre alle kvinner vakre og tiltrekkende, og enhver sjanse til litt erotikk så innbydende at man har mistet alle hemninger og motforestillinger? Gjedvik visste bare så alt for godt hvor grusomt det ville bli for rektor å våkne opp fra bakrusen og måtte innse at han hadde handlet stikk i strid med alle sine prinsipper og sin anstendighetsfølelse. Men hva i all verden skulle Gjedd foreta seg? Mannen var godt voksen og ansvarlig for sine egne handlinger, drita eller ikke drita. Hele

forsamlingens oppmerksomhet var nå rettet mot inspektøren og rektor på dansegulvet, og det som etter hvert utviklet seg til en erotisk dans, idet Elvira bukserte Fred foran seg og de smeltet så og si sammen i en felles hoftebevegelse, der hun skjøt hoften mot ham, og han fulgte henne i et tilsvarende støt fremover med sin hofte. Samtidig lot hun hendene gli nedover skjortebrystet hans og ned til bukselinningen og videre helt ned under beltet, og Renstad så helt henført og lidenskapelig ut og så ut til å nyte situasjonen i langdrag.

«*Nei, svarte, skal ikke noen gripe inn snart, da*», tenkte Gjedvik igjen. Han følte med den berusede mannen som kanskje begikk sitt livs aller største tabbe, og som garantert kom til å slite med selvbekreidelser i lang tid etterpå.

«*Har hun hatt noe i drinken hans, eller hva*», tenkte han videre.

Han visste godt at mennesker kunne forvandle seg til nærmest nymfomane sexnytere under innflytelse av det rette dopet. Men at den ellers så dydige og ordentlige Fred Renstad kunne forvandles til en slik løssluppen festløve, virket nesten utrolig. Snart byttet de to heftig dansende plass med hverandre og nå var det Renstad som liksom tok Elvira Mikalsen bakfra samtidig som han fylte hendene med hennes meget fyldige kvinnelige attributter. Nå begynte også festdeltagere fra de andre julebordene å samle seg rundt dansegulvet og flere og flere klappet og hoiet og egget opp paret til å bli enda mervågale. Og Renstad spilte rollen som heftig salsero som om han nesten ikke hadde gjort annet. Han hadde begynt å svette og rev av seg jakken og lot den snurre noen ganger i lufta før han kastet den til en av tilskuerne. Og snart løsnet han slipset, brukte det som en lasso, kastet det rundt Elvira og trakk henne inntil seg og kysset henne heftig på munnen.

Men så, endelig, så det ut til at det usannsynlige paret skulle til å forlate dansegulvet. Elvira trakk seg løs, tok Fred i hånden og geleidet ham, ikke i retning bordet, men ut i foajeen der toalettene var.

«*Hva er de har planer om nå, da*», tenkte Gjedvik, og det var han visst ikke alene om, for i øyekroken registrerte han at forværelsesdamen Anna Krieger reiste seg resolutt og fulgte etter de to, og hakk i hæl fulgte klubblleder Hulda Jensen, klassestyrer Gerda Plum og inspektør Arielle Adamsen. De så mildt sagt rasende ut, alle fire.

«*Åh herre fred, hva kommer til å skje*», tenkte Gjedvik i sitt stille sinn.

Han fryktet det aller verste for rektor Fred Renstad – med fire illsinte kvinner på krigsstien kunne dette bli reneste «massakren». Og ingen av dem var særlig vennlig innstilt til ham. Han visste godt at både Hulda Jensen, Arielle Adamsen og Gerda Plum syntes Renstad var en gedigen drittsekk, en fjott og en idiot, som nærmest hadde ødelagt deres yrkeskarriere, og etter ansiktsuttrykket å dømme, var selv den ellers så vennlige Anna Krieger også

skikkelig på krigsstien. Og der kom sannelig også den svære tungvektsbokseren Gorm Grøttum etter i full fart, og han så ut som en rasende okse. Han var ikke helt stødig enda, og dultet borti både dansende gjester og bord og stoler idet han trålet seg veg ut mot foajeen etter de andre. Hvordan skulle dette ende?

Mer rakk ikke Gjedvik å registrere før han i øyekroken observerte en ikke helt ukjent gruppe mennesker komme bort til baren, og de tiltrakk hans oppmerksomhet for et øyeblikk så han helt glemte dramaet som nå sannsynligvis utspant seg på dametoallet. Jammen var det ikke de ansatte ved bensinstasjonen til FAU-leder Bjarte Brubæk som fant sine plasser ved bardisken. Gedvik lot blikket sveipe hurtig fra person til person, før han gjenkjente den nydelige thajenta han hadde flørtet med tidligere på høsten; Sunee. «*Jøss, har de også julebordet sitt på Quality Hotell*», tenkte han i sitt stille sinn, og øyeblikkelig fyltes hodet hans av nye forventninger og nye planer. Sunee - som han egentlig hadde savnet henne, det skjønnte han nå. De var jo akkurat begynt å nærme seg hverandre i gjensidig flørt, da han oppga henne til fordel for den vakre Anna Krieger, som det ikke ble noe med. Hvorfor henge ved en komplisert norsk kvinne med uavklarte følelser for en annen, når han kanskje kunne få en ukomplisert og kjærlig thajente, som henga seg fullt og helt til ham? Joda, tankene var i gang og gikk sine egne veier. Vel, var han beruset, men selv følte han at han tenkte klarere og mer rasjonelt enn på veldig lenge. Men han fikk oppsøke Sunee etterpå, foreløpig følte han seg forpliktet til å følge etter forfølgerne som hadde løpt etter «elskovsparet» ut i foajeen for å avverge en mulig katastrofe.

Der ute sto Anna Krieger og hamret løs på døra til dametoallet, som åpenbart var låst. Rundt sto de andre tre kvinnelige ansatte på Soltoppen og det var ikke akkurat solskinn i øynene deres. Flere andre tilskuere begynte også å samle seg og kikket nysgjerrig på opptrinnet.

«*Hvordan er det dere våger å oppføre dere*», hylte Gerda Plum til den lukkede døra, men fikk ikke noe svar.

«*Dette her kommer du til å angre noe fryktelig på, Fred! Kom nå ut her som voksne mennesker og begynn å oppføre dere*», ropte Anna Krieger.

Alle ventet en stund og fru Krieger hamret igjen på døra. Nå tok også Arielle Adamsen og Hulda Jensen del i koret.

«*Kom nå for helvete ut, forpulte jævlere*», skrek Hulda Jensen, mens Arielle Adamsen bare fikk frem et

«Åhhhh, for noen imbesile idioter».

«Flytt dere litt til siden», kom det fra Gorm Grøttum. «Den tynne pappdøra der er lett match for meg».

De andre trakk seg litt unna og den gamle tungvektsmesteren Gorm Grøttum tok noen skritts rennefart og dundret alle sine 150 kg muskler og fett inn i døra. Men til ingen nytte. Døra sto like fast, og Grøttum tok seg til skulderen i smerte og stønnet og bar seg. Alle ventet en stund, helt stille. Og endelig hørte de at det klikket i låsen da den ble åpnet.

Forsamlingen trakk seg noen skritt tilbake og samlet seg i en halvsirkel noen meter unna døra. Dørklinken gikk sakte ned, døra åpnet seg langsomt, og en ung pike stakk hodet forsiktig ut og spurte med veldig lav og forsiktig stemme:

«Kan jeg være så snill å få komme ut nå? Jeg har bare tisset. Jeg vil til mamma». Hun var helt på gråten, stakkar.

Men ingen syntes å ha så mye fornuft igjen i hodet, at de skjønnte at den vesle jenta trengte trøst. Hun løp fort av gårde bort til heisen, mens «ulveflokkene» rev opp døra og trengte seg inn. Inne på dametoiletet var det to rader med avlukker og kvinnene gikk fra avlukke til avlukke for å finne sine ofre.

«Her er det låst», ropte Hulda Jensen, og begynte å rive i døra til et av avlukkene. Straks løp fru Plum og fru Krieger inn i hvert sitt avlukke ved siden av og klatret opp på toalettene for å se inn om det var Renstad og Mikalsen som var der inne.

«Det er det verste», utbrøt Gerda Plum, mens Anna Krieger begynte å hyle og hulke høyt.

«Hva er det du gjør, Fred», skrek hun gråtende. «Sitter du her og..... har deg med den forferdelige... horen Elvira Mikalsen? Hva er det du tenker på?»

I mellomtiden hadde Hulda Jensen og Arielle Adamsen klart å få brutt opp døra til avlukkene, og de fire damene rev det elskende paret ut av båsen og dro dem med seg ut i foajeen i alles påsyn. De to var i sannhet et sørgelig syn. Hår, smykker og klær var i vill uorden. Renstad hadde fremdeles buksene nede mens Elvira Mikalsen hadde trukket opp kjolen helt til livet og hadde ingen truse på.

«Oh my God», hørte man i kor fra forsamlingen utenfor, mens de to ferskede turtelduene i rasende fart forsøkt å ordne klærne sine.

Men det falt seg ikke så lett, for nå gikk fire illsinte kvinner til angrep på dem, og rev og slet i klærne deres og lugget og klorte, og etter hvert var det nesten ikke mulig å se hvem som var hvem, eller hvem som angrep og hvem som forsvarte seg. Fru Krieger konsentrerte seg om rektor, og det virket som om flere års innestengt frustrasjon fikk utløp

i ett nå, og det var sannelig ikke godt å være han idet hun gikk løs på ham og bet, klore og rev i håret hans. Og de andre kvinnene var minst like sinte, frustrerte og aggressive, og hårdottene til Elvira Mikalsen fløy gjennom lufta, mens smykkekedjer ble revet av så perler og annet dingeldangel føk rundt henne og spratt rundt på gulvet. Men Elvira Mikalsen hadde vært ute en vinternatt før og ga seg definitivt ikke uten kamp. Hun var sterkere og større enn de andre, og klarte å rive dem over ende en etter en. Og når hun vel hadde fått dem ned på gulvet, begynte hun å sparke og trampe løs på dem med spisse stiletthæler, og nå begynte kampen for alvor å utarte og blodet begynte å flyte. Rektor Renstad hadde også fått seg noen reale slag i ansiktet, og øynene begynte å svulme opp. Tilskuerne begynte å skjønne at det var så mye sinne i disse fulle kamphønene at dette virkelig kunne utarte. Flere av mennene fra Soltoppen forsøkte å skille de kjempende kvinnene. Både Gorm Grøttum, Trym Gjerdvik og sivilarbeiderne Magnus og Marius begynte å dra kvinnene vekk fra hverandre, og Carlos Jensen kom også til og gjorde sitt beste for å redde stakkars Fred Renstad fra de frådende kvinnefolkene. -Mamma, vær så snill, da, prøv å skjerpe deg, ro deg ned, sa Carlos til moren sin, som akkurat ga Fred Renstad et skikkelig svingslag, som slo ham helt ut og han falt om som en melsekk på gulvet. Personalet på bensinstasjonen til FAU-lederen, Bjarte Brubæk hadde skjont på all støyen at det forgikk et eller annet ute i foajeen, og snart var de også blant tilskuerne. *«Jasså, så der er den lille svarte jævelen som har pult dattera mi på tjukken»*, sa Bjarte Brubæk høyt da han fikk øye på Carlos Jensen. Han tok et godt tak i unggutten, snudde ham rundt og skallet ham rett ned.

Men Carlos tålte en støyt, og var fort oppe igjen og fikk inn flere knyttneveslag mot den litt trege, store mannen. Sunee var også blant tilskuerne og hun hadde fått øye på sin gamle flamme, Trym Gjerdvik, som gjorde sitt beste for å få ordnet opp i tumultene.

«Heia Tlym, heia Tlym», ropte hun og klappet i hendene og hvinte av opphisselse. *«Tlym banke opp alle sammen»!*

Midt i alt dette virvaret hadde fire personer kommet ut av heisen litt lengre bort i foajeen, men det var det ingen som la merke til. To menn av østeuropeisk opprinnelse og to unge, norske søstre så forbauset bort på kaoset litt lengre bort i gangen. De to mennene var kledd i stilfulle, håndsydde dressar og italienske sko av siste mote. Kvinnene var nærmest avkledd i kort-korte kjoler som knapt gikk nedenfor trusa. De høyhælte skoene var så høyhælte at de færreste hadde maktet å balansere på dem. De to parene hadde tilbragt dagen oppe på rommet sitt og fått dagen til å gå med diverse korporlige aktiviteter og var

på vei ned i spisesalen for å nyte et bedre måltid med ditto drikke til. De to mennene dro hurtig kjensel på opptil flere av mennene som sloss – noen de lenge hadde tenkt å gi en ordentlig lekse i form av en skikkelig omgang juling.

«Jurij, vi kan visst komme til å få bruk for balltreene i bilen», sa den ene.

«OK, jeg henter dem, Jevgenij», svarte den andre.

«Jenter, hold dere litt i bakgrunnen, please», fortsatte Jevgenij.

Og snart etter kom Jurij inn med to balltrær, kastet det ene over til Jevgenij, og de to nærmet seg sakte den slossende klyngen med mennesker med balltreene hevet, klare til slag. Men den riktige anledningen bød seg liksom ikke, de ble bare stående og se veldig truende ut, og snart ble folkene fra Soltoppen skole en etter en oppmerksomme på de to mennene som sto klare til å angripe dem. Som forduftet som dugg for solen, forsvant sinnet og kamplysten mot hverandre og ble i stedet rettet mot trusselen utenfra.

«Hvem er det der», spurte Gorm Grøttum, og kikket bort på Trym Gjedvik og Bjarte Brubæk.

«Det er noen jævla østeuropeiske utpressere», svarte Brubæk. «Mafiafolk! De har mishandlet både Trym og meg og har truet med å drepe flere av dere på Soltoppen skole».

Dermed samlet Soltoppen-folket, både kvinner og menn, seg rundt de to østeuropeerne, og de to mennene, med hvert sitt balltre, befant seg plutselig i et (for dem) svært overraskende mindretall.

«La oss ta dem», ropte Gorm Grøttum, og forsøkte å finte ut Jurij, for å få inn noen slag med knyttnevene. De andre tok det som et startsignal, og alle som en gikk de løs på begge de to mennene. Vel, fikk de inn noen slag med balltreene, men overmakten var simpelthen for stor, og snart hadde de mistet sine slagvåpen og ble holdt fast i hver sin skrustikke. Og Fred Renstad hadde også våknet til liv, fått på seg buksa og hadde klart å få tak i et av balltreene som lå og slang på gulvet. Og med balltreet ga han hver av mafiosoene hvert sitt kakk i hodet, så de så både stjerner, soler og måner sirkle rundt hodet. Forsamlingen jublet og stemningen var snudd fullstendig. Alle klappet og lo og ståket av full hals.

«Fytte rakkern, nå må vi faan meg feste», var det en som ropte.

«Kanskje vi skal ringe politiet først og be dem overta disse to østeuropeiske kadavrene», sa en annen.

Kapittel 14: En velfortjent julegave til lærer Trym Gjedvik.

Det var julaften formiddag. Men at freden hadde senket seg i hjemmene til de ansatte ved Soltoppen skole, kunne man ikke akkurat si. Til det var de alt for rystet av den siste månedens hendelser. I løpet av desember hadde de fleste forsonet seg med at skolen måtte tåle både negativ omtale i lokalavisen og at historiene gikk om de gale lærerne på bygda, og historiene ble bare verre og verre etter som overdrivelsene nådde nærmest absurde nivåer. Nå var jo hendelsene virkelig ille nok i seg selv, og skamrødmen sto i ansiktet på de involverte da skolesjefen syntes han måtte gi dem en offentlig reprimande foran hele lærerkollegiet på et onsdagsmøte. Fred Renberg kunne nok være glad han ikke hadde lenge igjen til pensjonisttilværelsen, ellers hadde det nok blitt avskjed for hans del, men hans venner i kommuneadministrasjonen hadde klart å redde ham nok en gang ved å henvise til at hans dager som rektor uansett snart var talte. Og ikke visste man da at rektors dager uansett skulle bli talte bare noen uker etterpå, da han ble funnet på skolens siste dag før juleferien, hengende død på et kors i kirken. Sjokket var ubeskrivelig blant de ansatte, og særlig i den kristne lærerfløyen var man opprørte over krenkingen av det kristne korset, og mange mente det var grovt blasfemisk å henge opp en død mann på samme måten som selveste frelseren – på et kors. Spekulasjonene omkring dødsfallet startet selvfølgelig raskt og de fleste satte det øyeblikkelig i sammenheng med rektors nærmest sinnssvake oppførsel på julebordet.

«Guds straff for usedelig oppførsel», ble det visket noen lærere imellom, mens andre var skråsikre på at det var de to østeuropeiske mafiosoene som rektor hadde klubbet i hodet med et balltre på julebordet, som hadde fått ham drept.

«Mafiaen er ikke til å spøke med», var mange skjønt enige om.

«Forsmådde kvinner kan være temmelig uberegnelige», var det andre som mente, og henviste til inspektøren Elvira Mikalsen, som hadde klart å forføre Renstad på julebordet, men som i ettertid opplevde en kald isfront fra ham, og hun var nesten en lidelse å se på der hun gikk rundt i gangene på Soltoppen og så fryktelig ulykkelig ut.

Avhørene hadde startet allerede samme dag, og ingen av de ansatte fikk gå hjem før sent på ettermiddagen. Etter at barna var sendt hjem, ble de ansatte samlet på personalrommet, og en etter en ble de innkalt til rektors kontor, der politiet hadde etablert et avhørsrom, for å gjøre rede for sine bevegelser i løpet av morgenen. En lege hadde foretatt en første undersøkelse av liket, og hadde konkludert med at døden sannsynligvis måtte ha inntrådt

tidlig på morgenen en gang. Han kunne ikke si noe særlig om den egentlige dødsårsaken, men antok at opphengningen på korset ikke i seg selv var det som hadde ført til døden. Politiet holdt alle muligheter åpne og man kunne heller ikke se bort fra at det dreide seg om et selvmord. Det var ingen sak å innta giften først, for så å henge seg selv opp i korset og bare henge og vente på å dø, om man ønsket å skape et spektakulært scenario rundt sin egen død. Alle var jo klar over at Fred Renstad var en dypt religiøs mann, men bare de nærmeste visste at han hadde opplevd sitt gudsforhold som noe problematisk de siste årene, og at han nesten hadde ment at Gud var i ferd med å forlate ham. Var dødsfallet rett og slett en siste krampetrekning overfor Gud, fordi han etter Renstads mening ignorerte Renstads fortvilede ønske om å gi seg selv til kjenne overfor ham? Hadde Renstad blitt så gal at han faktisk så på seg selv som en Kristus-figur og ville ofre seg selv til Gud i fortvilelse? Foreløpig hadde ikke politiet trukket noen sikre konklusjoner. Og da dagen som hadde utviklet seg til Soltoppen skoles aller tristeste dag gikk mot slutten, og alle hadde blitt avhørt, fikk personalet lov til å gå hjem hver til sitt, og det var en nedslått gjeng med lærere og annet personale som bega seg på hjemveien og ut i juleferie.

Gjedvik var kanskje ikke blant dem som tok rektors dødsfall aller tyngst. Joda, han syntes det var trist og opprørende og alt slikt, men mest av alt ble han rystet ved tanken på at det faktisk kunne være den østeuropeiske mafiaen som hadde tatt Renstad av dage. Den makabre måten det var gjort på, kunne tyde på noe slikt. Og han husket jo godt at han selv også hadde blitt truet med å bli tatt av dage, og den døde, oppspikrede katten utenfor huset hans, satt fremdeles så sterkt fast i minnet at han grøsset ved tanken. Var mordet på Renstad nettopp den hevnen de hadde varslet over FAU-lederen, som ville bryte med dem og ikke kjøpe bensinstasjonsvarer fra dem lengre? Gjedvik ville ikke bli forundret dersom politiet etter hvert fant «beviser» som utpekte Grøttum til den skyldige, plantet på typisk mafia-vis. Men han ville helst ikke dvele mere ved dødsfallet, for han hadde en viss forventning til jula og mye å glede seg til, regnet han med. Gjensynet med Sunee på julebordet hadde overbevist ham om at hun også fremdeles hadde varme følelser for ham og de hadde avsluttet julebordet tett omslynget på dansegulvet langt ut i de små timer. Til slutt måtte personalet på Quality hotel be dem gå, og de hadde endt opp i en taxi på vei hjem til han. Han ble varm om hjertet ved tanken på at han var i ferd med å innlede et forhold til en deilig og varm kvinne som han kanskje kunne dele livet med. Helt glemt var Anna Krieger, som han hadde prøvd seg på, men blitt avvist av. Han trengte ikke en kvinne med et komplisert og uavklart forhold til menn. Gjedvik regnet med å ha massevis av

besøk av Sunee i juleferien, og på denne julaftens formiddag var nesten alt blitt slik han ønsket i leiligheten. Kassen med juleutstyret var hentet ned fra loftet og alle de kjære og tradisjonsrike tingene hadde kommet på sine vante plasser. En lysende stjerne hang i kjøkkenvinduet, juleløpere og julestaker var satt frem, og til og med hans naturtro julekrybbe hadde funnet sin plass, og Maria og Josef satt og så på det lille Jesus-barnet som lå i krybben sin, mens esler og sauer og noen gjeterer sto rundt dem – og det gjorde de tre vise mennene også. Gjedvik regnet med at hele denne historien om Jesus fødsel var en legende, diktet opp for å bidra til myten om at Jesus var Gud som inkarnerte i en maksimalt fattigslig situasjon, men han hadde likevel såpass glede av å sette ut figurene, at han fortsatte med det jul etter jul. Julia var for ham som for de aller fleste, tiden da intet skulle endres, men alt skulle være akkurat slik det alltid hadde vært. Men denne jula kom virkelig svært mye til å bli annerledes, da, regnet han med. Alle hans kjærlighetslengsler og forventninger om kvinnelig kjærlighet og varme var nå projisert på den deilige Sunee, og han følte seg rimelig sikker denne gangen, på at alle hans forventninger skulle gå i oppfyllelse. Sunee hadde vært så kjærlig, varm og hengiven sist de var sammen, og vekket til live alle hans mannlige instinkter, drømmer og forventninger.

«*Snart må jeg sette på pinnekjøttet*», tenkte han. Kjelen sto klar fra kvelden før, med pinnekjøttet i vann. Alt han trengte å gjøre, var å skifte vannet og sette det til koking. Poteter, kålrabi og gulerøtter var skrellet og sto også klar i kjeler og trengte bare påfyll av vann og så kunne det også kokes. Gjedvik var så oppfylt av gode forventninger, at han syntes han kunne unne seg et lite glass rødvin for riktig å finne den deilige roen.

«*Men, hva i svarte, ringte det på*»? Gjedd ventet ingen på julaften formiddag, og kunne ikke fatte at noen skulle ha noen grunn til å oppsøke ham. Avtalen med Sonalee var at hun skulle komme i fem-tiden, så det kunne vel ikke være henne? Var hun virkelig så forelsket at hun simpelthen ikke klarte å vente så lenge med å treffe ham?

Men, nei, det var så definitivt ikke Sunee som hadde ringt på. Utenfor sto kvinnen som Gjedvik trodde han var definitivt ferdig med: Forværelsesdamen Anna Krieger.

«*Men, har du tid til å komme til meg sånn på julaften, da*», brast det ut av han, og han klarte dårlig å skjule sin overraskelse, for ikke å si skuffelse.

«*Unnskyld, Trym, dette er sikkert skikkelig upassende, men jeg trenger virkelig noen å snakke med, og jeg har ikke andre enn deg*», sa Anna, med en fortvilet, men inntrengende stemme.

«*Jammen, bare kom inn*», fortsatte Gjedvik, og hadde fått kontroll over stemmen, selv om

han var full av bange anelser om at besøket kunne bli fryktelig ubehagelig – og så han som hadde forventet en fullkomment problemfri julaften i kjærlighetens tegn.

«Hva faen er det nå, da», tenkte han, men det holdt han helt for seg selv.

Anna kom inn i stua, og ble møtt av katten Emmy, som strøk seg malende inntil bena hennes.

«Hun husker deg nok», sa Gjedvik, men angret i samme sekund han hadde sagt det. Han hadde ikke lyst til å skape en hjemmekoselig stemning. Men Anna svarte ikke, hun gikk bare og satte seg i sofaen. Og Emmy hoppet etter og la seg i fanget hennes. Gjedvik satt seg i stolen overfor henne, så på henne, og ventet på at hun skulle si noe. Anna var tydelig utilpass. Men så lenge hun hadde kommet til ham, regnet Gjedvik med at hun hadde noe viktig på hjertet.

«Du synes sikkert jeg har oppført meg rart de siste månedene», sa hun endelig.

«Joda, det kan jeg vanskelig benekte», svarte Gjedvik.

«Du skjønner det, Trym, jeg var oppriktig forelsket i deg tidligere i høst. Jeg håper du forstår det. Det var ikke spill da jeg kom hit og vakte håp hos deg og fikk deg til å tro at det kunne bli noe mellom oss. Men du skjønner... ..».

Gjedvik merket at hun kjempet med ordene, og at det falt seg svært vanskelig for henne det hun hadde tenkt å fortelle ham.

«Jeg vokste opp i en meget streng, religiøs familie», kom det endelig fra henne. «Faren min var svært religiøs og han holdt meg i utrolig stramme tøyler. Jeg fikk aldri gå ut med venninner og aldri ha det moro, og en kjæreste var helt utenkelig for meg. Sosial kontroll er ikke noe som bare skjer blant muslimer, vet du, Trym, selv om de sikkert er hakket verre enn oss, men det satte sitt preg på meg at det ble banket inn i hodet mitt, bokstavelig talt, at utelukkende en kristen mann var god nok for meg. Og i rektor trodde jeg at jeg hadde funnet min sjelevenn. Han hadde alt det en mann skulle ha ifølge det mine foreldre hadde lært meg. Han var kristen, han hadde en respektert stilling og han var enslig. Du aner ikke hvor utrolig mye jeg har ofret for Fred, Trym. Han var mitt livs drøm. Det var som mor og far i mitt indre hadde utpekt ham for meg. For ikke å snakke om Gud. Det var Guds vilje som talte til meg når mor og far befalte meg noe, følte jeg.

Gjedvik visste ikke hva han skulle si, så han holdt helt munn og bare lyttet til henne med et årvåkent blikk, som for å be henne fortsette.

«Men så kom du. Og du vakte noe helt annet i meg – begjær, lekenhet, dans og moro. Du vil aldri kunne forstå hvordan du vakte min indre lekne jente til live. Alt det som jeg har undertrykt ble plutselig levende i meg, Trym. Jeg begynte å drømme igjen, følte meg

ungpikeforelsket og lekte med tankene om et erotisk forhold. Du aner ikke hva som ble vakt til live i meg, som hadde henligget i dvale helt siden jeg var en livsfrisk tenåringsjente. Men jeg ble redd, så grusomt redd. Det var som om min mor og far fordømte meg i mitt indre og ba meg ta meg sammen. Dette er djevelens krefter, sa min far til meg i tankene. For Guds og Jesus skyld, slutt denne leken med djevelen og hans ormeyngel, sa min mor til meg. Og så turte jeg ikke mer, Trym! Jeg trakk meg fra livsgleden og fra deg, og jeg satset på min undertrykkende indre stemme som ba meg oppgi det levende og livsfriske og heller satse på det døde, det påtvungne og det gamle».

Gjedvik var overrasket og imponert over hennes åpne selvrefleksjon, men ble mer og mer nysgjerrig på hvor dette bar hen.

«Jeg har tenkt så utrolig mye på deg i alle disse ukene», fortsatte Anna. «Jeg elsker deg virkelig dypt og inderlig, Trym. Det er bare deg for meg, det forstår jeg nå. Du har alt det som jeg egentlig drømmer om. Du er uhøytidelig, ungdommelig, leken og kjærlig. Åh Gud, som jeg har lengtet etter deg i det siste. Hele min kvinnesjel vil ha deg til elsker og mann»! Gjedvik ble helt overveldet av denne kjærlighetserklæringen. Men han ble også beklemmt og følte seg ille til mote. Han hadde jo gjort sitt valg, og hadde for lengst avfunnet seg med at det aldri ville bli noe mellom han og Anna Krieger.

«Kjære Anne, stopp litt nå, og la meg oppklare et par ting med deg», sa han.

«Da du så tydelig avviste meg, ga jeg helt opp forholdet mellom oss», fortsatte han.

«Jeg må fortelle deg at jeg har funnet en annen kvinne, og har blitt kjæreste med henne. Det kan ikke bli noe mellom oss, Anna. Dessverre. Det er for sent. Du hadde din sjanse, men du forspilte den. Det er jeg lei for. Jeg har gått videre siden det».

Anna så helt sjokkert ut. Ansiktet hennes bleknet og hun sperret opp øynene.

«Hva mener du», spurte hun. «Det er jo deg og meg det skal bli. Det har Gud fortalt meg. Jeg har bedt til ham hver natt og dag, og han har fortalt meg at Trym Gjedvik er mannen i ditt liv. Du må ha misforstått, Trym. Tenk deg om. Du må være villedet og har gått feil og ikke hørt på Gud. Det er oss nå, Trym. Du og jeg. Vi er ført sammen av Gud. Hør på meg nå da, Trym! Du tar feil! Hør på Guds stemme»! Anna ble mer og mer fortvilet og stemmen hennes ble mer og mer hysterisk.

«Så, så, Anna, vær så snill å lytte til meg», forsøkte Trym seg med. Men hun var så langt fra å lytte som det var mulig. Hun nærmet seg hysteri, reiste seg opp og gikk hurtig frem og tilbake i rommet.

«Ikke du også nå, da, Trym. Nå har jeg blitt sviktet først av en mann som jeg elsket over alt annet, og så skal du også svikte meg? Dette er mer enn jeg klarer, Trym. Blir det ikke du

og meg, vil jeg ikke leve lengre. Og det skal faan ikke du heller, din sviker! Ok, jeg drepte den tafatte fjotten, Fred Renstad, som hadde fullstendig ødelagt mitt liv, og nå skal faan meg du gå samme veien. Dere er djevelens ormeyngel begge to. Og jeg skal sende deg etter Fred til helvete!»

«Hva er det du sier? Var det du som drepte rektor», utbrøt Gjedvik bestyrtet.

«Ja, han fikk akkurat det han fortjente, den hyklerin! Jeg elsket ham dypt og inderlig i alle disse årene, og han tok meg for gitt og misbrakte min omsorg uten å gi noe som helst tilbake. Og så går han hen og knuller med det grusomme kvinnemennesket mens alle ser på! Det var bare ett eneste sted der den fjotten fortjente å dø – på et kors! Det viste seg at den troen hans var lite verdt! En sviker! Å narre ham til å møte meg i kirken og lure i ham forgiftet kaffe, var den letteste saken i verden. Og fjotten veide jo nesten ingenting, så det var den letteste saken i verden å henge ham opp på korset. Og der kunne han henge og prise Herren»!

Gjedvik var nærmest i sjokk over det Anna Krieger fortalte. Hennes skuffelse og bitterhet overfor Renstads svik hadde tydeligvis gjort henne gal.

«Men taggingen på skolen, da? «Rektor er en jævla sviker», var det også deg», spurte han.

«Ja, var ikke den god», svarte hun. «Hvem skulle trodd at skolens snille og omsorgsfulle kontordame kunne gjøre noe slikt». Alle var bomsikre på at det måtte være noen av slynglene i 10. klasse. Ha, ha, ha, der lurte jeg dere godt»!

Det hadde åpenbart klikket helt for Anna Krieger. Hun hadde nærmest skiftet personlighet. Alt dette hatet og bitterheten hadde Gjedvik aldri sett hos henne før. Hun så seg rundt etter noe hun kunne bruke som våpen for å skade Gjedvik. Nærmest henne sto Gjedviks julekrybbe, og hun tok en og en figur og kastet dem med all kraft mot Gjedvik. Han forsøkte som best han kunne å dukke unna, men til slutt klarte han ikke å unngå å bli truffet i pannen, og det var selveste Jesus-barnet som traff ham med stor kraft og lagde et dypt krater slik at blodet sprutet. Da oppdaget hun en brevåpner som lå på hylla, ved siden av julekrybben. Hun grep den og holdt den frem foran seg.

«For Guds skyld, ta til fornuften, Anna», ropte han mens blodet rant ned i øynene hans.

«Vi kan da være gode venner og omgås og ha det hyggelig sammen. Dette behøver ikke å være slutten på alt. Jeg liker deg! Kanskje vi kan bli sammen etter hver, bare jeg får litt tid til å tenke meg om. Det er klart at jeg liker deg like godt som før»!

Det han sa, virket åpenbart beroligende på Anna Krieger, for hun senket kniven ørlite grann. Og akkurat da fikk hun en stor julelysestake i hodet med stor kraft, og hun segnet om på gulvet. Trym Gjedvik så overrasket opp på den som hadde svingt staken: Og

jammen var det ikke kjæresten hans, Sunee, som kom som en reddende engel. Hun hadde bestemt seg for å komme tidlig og overraske Gjedvik, og så gjennom vinduet hva som pågikk. Hun hadde tydeligvis klart å snike seg så stille og ubemerket inn for å komme sin kjære til unnsetning, at hverken Anna eller Trym hadde hørt henne. Trym Gjedvik følte det som om det var en engel som hadde kommet inn og reddet livet hans. Han så på sin kjære med et takknemlig og kjærlig blikk.

«En stor glede er deg vederkveget. En kjæreste er deg født», tenkte han i sitt stille sinn og omfavnet sin kjære Sunee. Joda, julen er i sannhet ensbetydende med kjærlighet og livsglede!

«Kanse jeg væle din jolegave i ål, Tlym», sa Sunee lakonisk.

Sverre Avnskog, født 1956, er utdannet adjunkt med videreutdanning i spesialpedagogikk og har 40 års erfaring som lærer i grunnskolen og innen voksen-opplæringen hvor han undervist voksne med spesielle behov samt flyktninger som får norskopplæring på grunnskolenivå.